

ธนาคารแห่งประเทศไทย

รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทย
ปี 2559

ธนาคารแห่งประเทศไทย
(๒๕๒๔-๒๕๖๐)

ฝ่ายส่งเสริมความรู้ทางการเงิน
ธนาคารแห่งประเทศไทย

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	2
บทสรุปผู้บริหาร	5
1. ความเป็นมาและความสำคัญของการสำรวจทักษะทางการเงิน.....	10
2. วัตถุประสงค์ของการสำรวจ	11
3. โครงสร้างแบบสอบถาม กรอบการสำรวจ และแนวทางการวิเคราะห์ผล	11
3.1. โครงสร้างแบบสอบถาม	11
3.2. กรอบการศึกษาและวิเคราะห์ผล.....	11
3.3. การจำแนกกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิเคราะห์.....	12
3.4. แนวทางการวิเคราะห์ผล.....	14
3.4.1 การพิจารณาด้วยคะแนนเฉลี่ย	14
3.4.2 การพิจารณาด้วยการวิเคราะห์ Regression.....	14
3.4.3 การพิจารณาระดับความแตกต่างของคะแนนสูง-ต่ำ	15
3.4.4 การพิจารณาตามเกณฑ์สูง-ต่ำ.....	15
4. ผลการสำรวจทักษะทางการเงินปี 2559	15
4.1 ระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบ: ภาพรวมระดับประเทศ	15
4.1.1 การพิจารณาทักษะทางการเงินในภาพรวม.....	15
4.1.2 สถานภาพของกลุ่มคนที่มีทักษะทางการเงินต่ำกว่าคนกลุ่มอื่น	17
4.1.3 องค์ประกอบของทักษะทางการเงินที่เป็นจุดอ่อนของคนไทย.....	22
4.1.4 ความสัมพันธ์ของคะแนนความรู้ พฤติกรรม และทัศนคติทางการเงิน	26
4.2 ระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบ: ระดับภูมิภาค.....	27
4.3 ระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบ: ระดับจังหวัด	29
4.4 ระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบ: ตามช่วงวัย.....	34
4.4.1 การพิจารณาทักษะทางการเงินและองค์ประกอบจำแนกตามช่วงวัย	34
4.4.2 องค์ประกอบของทักษะทางการเงินที่เป็นจุดอ่อนของคนในแต่ละช่วงวัย	35
4.4.3 การวิเคราะห์พฤติกรรมการออมเงินในแต่ละเจนเนอเรชั่น	37
4.5 พัฒนาการทักษะทางการเงินของคนไทย	39
5. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	44
เอกสารอ้างอิง.....	48
ภาคผนวก	49

ภาคผนวกที่ 1: คำถามจากแบบสอบถามที่นำมาคิดคะแนนทักษะทางการเงิน ปี 2559	49
ภาคผนวกที่ 2: การทดสอบ Regression เพื่อหาสถานภาพที่มีความสัมพันธ์ต่อทักษะทางการเงินและองค์ประกอบ	53
ภาคผนวกที่ 3: การทดสอบ Regression เพื่อหาสถานภาพที่มีความสัมพันธ์ต่อโอกาสในการตอบคำถามถูกต้อง สำหรับที่เป็นจุดอ่อนของคนไทย.....	56
ภาคผนวกที่ 4: คะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงินและองค์ประกอบจำแนกตามจังหวัด.....	67
ภาคผนวกที่ 5: ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างของคำถามและการคำนวณคะแนนของปี 2556 และ 2559.....	70
ภาคผนวกที่ 6: ผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทยปี 2558	72

ตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1: แสดงชุดคำถามทักษะทางการเงินตามแบบสอบถามฉบับปี 2559.....	11
ตารางที่ 2: แสดงเกณฑ์การพิจารณาคะแนนสูง-ต่ำ.....	15
ตารางที่ 3: แสดงรายละเอียดของคะแนนระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบ	16
ตารางที่ 4: แสดงสัดส่วนของผู้ที่ได้คะแนนทักษะทางการเงินและองค์ประกอบตามเกณฑ์สูง-ต่ำ.....	17
ตารางที่ 5: แสดงผลทิศทางการสัมพันธ์ของสถานภาพของบุคคลต่าง ๆ ที่มีต่อทักษะทางการเงิน	20
ตารางที่ 6: จำนวนจังหวัดที่มีคะแนนเฉลี่ยระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบในระดับสูง-ต่ำ.....	29
ตารางที่ 7: แสดงเกณฑ์การพิจารณาคะแนนเฉลี่ยสูง-ต่ำ (รายจังหวัด).....	29
ตารางที่ 8: แสดงความแตกต่างทางสถิติของคะแนนเฉลี่ยในแต่ละหัวข้อจำแนกตามช่วงวัย.....	36
ตารางที่ 9: แสดงสัดส่วนของผู้ที่ได้คะแนนทักษะทางการเงินและองค์ประกอบตามเกณฑ์สูง-ต่ำ (ปี 2556-2559) .	41

รูปภาพ

	หน้า
รูปที่ 1: แสดงการจำแนกลักษณะกลุ่มตัวอย่างตามสถานภาพและภูมิภาค 7 ด้าน	13
รูปที่ 2: แสดงระดับความแตกต่างของคะแนนที่ 10 th Percentile และ 90 th Percentile	16
รูปที่ 3: แสดงคะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงิน ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน	18
รูปที่ 4: แสดงสัดส่วนของผู้มีระดับองค์ประกอบทางการเงินสูง - ต่ำ.....	21
รูปที่ 5: แสดงสัดส่วนของระดับองค์ประกอบทางการเงินตามสถานภาพต่าง ๆ	21
รูปที่ 6: แสดงร้อยละของผู้ที่ได้คะแนน ด้านความรู้ทางการเงิน.....	23
รูปที่ 7: แสดงร้อยละของผู้ที่ได้คะแนน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน	24
รูปที่ 8: สัดส่วนของผู้มีเงินออม และวัตถุประสงค์ของการออมเงิน.....	25
รูปที่ 9: แสดงสัดส่วนของการคิดวางแผนเก็บออมไว้สำหรับยามชรา/เกษียณอายุ.....	25
รูปที่ 10: แสดงระยะเวลาที่สามารถอยู่ได้โดยใช้เงินออมที่สะสม หากต้องหยุดทำงานกะทันหัน.....	25
รูปที่ 11: แสดงสัดส่วนของผู้ที่ได้คะแนน ด้านทัศนคติทางการเงิน	26
รูปที่ 12: แสดงความสัมพันธ์ของคะแนนความรู้ พฤติกรรม และทัศนคติทางการเงิน.....	27
รูปที่ 13: แสดงทักษะทางการเงินและองค์ประกอบจำแนกตามภูมิภาค	28

รูปที่ 14: แสดงสัดส่วนของทักษะทางการเงินจำแนกตามภูมิภาค.....	28
รูปที่ 15: แสดงระดับทักษะทางการเงินในแต่ละจังหวัด	30
รูปที่ 16: แสดงระดับความรู้ทางการเงินในแต่ละจังหวัด	31
รูปที่ 17: แสดงระดับพฤติกรรมทางการเงินในแต่ละจังหวัด	32
รูปที่ 18: แสดงระดับทัศนคติทางการเงินในแต่ละจังหวัด	33
รูปที่ 19: แสดงทักษะทางการเงินและองค์ประกอบจำแนกตามช่วงวัย.....	34
รูปที่ 20: แสดงสัดส่วนของระดับองค์ประกอบทักษะทางการเงินจำแนกตามช่วงวัย.....	35
รูปที่ 21: สัดส่วนของผู้มีเงินออม และวัตถุประสงค์ของการออมเงิน.....	38
รูปที่ 22: แสดงสัดส่วนของการคิดวางแผนเก็บออมไว้สำหรับยามชรา/เกษียณอายุ.....	39
รูปที่ 23: แสดงคะแนนทักษะทางการเงินและองค์ประกอบเปรียบเทียบปี 2556 - 2559 (คะแนน, ร้อยละ).....	40
รูปที่ 24: แสดงร้อยละของผู้ที่ได้คะแนน ด้านความรู้ทางการเงิน (ปี 2556-2559).....	42
รูปที่ 25: แสดงร้อยละของผู้ที่ได้คะแนน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน (ปี 2556-2559).....	43
รูปที่ 26: แสดงสัดส่วนของผู้ที่ได้คะแนน ด้านทัศนคติทางการเงิน (ปี 2556-2559).....	43

รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงิน ปี 2559

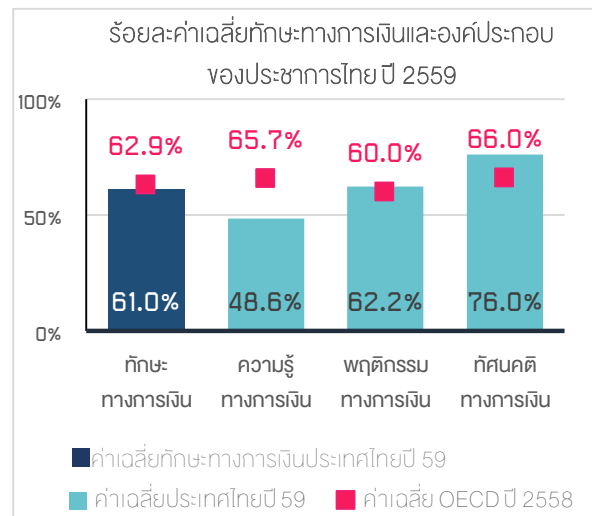
บทสรุปผู้บริหาร

ทักษะทางการเงินที่ดีเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการส่งเสริมให้เศรษฐกิจมีเสถียรภาพ สามารถขยายตัวได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ตลอดจนผ่านพ้นความท้าทายต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง ไม่ว่าจะเป็นความเปราะบางทางการเงินของภาคครัวเรือน การเข้าสู่สังคมสูงวัย และปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการเงิน อย่างไรก็ตาม จากสถานการณ์ปัจจุบันที่คนไทยเป็นหนี้เร็วขึ้นและมีแนวโน้มที่จะไม่สามารถชำระหนี้ได้ตรงเวลาสะท้อนให้เห็นจุดอ่อนในการขาดทักษะบริหารจัดการเงิน ซึ่งเป็นอุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตไปข้างหน้าได้อย่างยั่งยืน ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ตระหนักถึงปัญหาและความจำเป็นในการเร่งสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงินให้แก่ประชาชน โดยได้ส่งเสริมทักษะทางการเงินให้ประชาชนอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับสำรวจทักษะทางการเงินของคนไทย เพื่อให้ทราบระดับทักษะทางการเงินและพัฒนาการ ซึ่งเป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายการส่งเสริมความรู้ทางการเงินให้เหมาะสม

สำหรับการสำรวจครั้งที่ 6 ในปี 2559 นี้ เป็นการสำรวจตามรอบปกติ ซึ่งจัดทำขึ้นเป็นประจำทุก 2 - 3 ปี โดยใช้แนวทางการสำรวจทักษะทางการเงินของ The Organization for Economic Co-Operation and Development (OECD) เช่นเดียวกับการสำรวจในปี 2556 โดย ธปท. ดำเนินการร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งครอบคลุมกลุ่มตัวอย่าง 10,876 รายทั้งในและนอกเขตเทศบาลจากทุกจังหวัดทั่วประเทศ

ภาพรวมผลการสำรวจปี 2559 พบว่าค่าเฉลี่ยด้านทักษะทางการเงินของคนไทยอยู่ที่ร้อยละ 61.0 โดยคนไทยอ่อนด้านความรู้ทางการเงินที่สุด จากคะแนนทักษะทางการเงิน 3 ด้านซึ่งประกอบด้วย ด้านความรู้ ร้อยละ 48.6 พฤติกรรมร้อยละ 62.2 และทัศนคติ ร้อยละ 76.0 สำหรับพัฒนาการ ภาพรวมทักษะทางการเงินของคนไทยปี 2559 มีแนวโน้มดีขึ้นจากปี 2556 ยกเว้นด้านพฤติกรรมทางการเงินซึ่งปรับตัวลดลงจากหลายหัวข้อ เช่น การไม่ตั้งเป้าหมายระยะยาว ขาดการดูแลบริหารเงินของตนเองอย่างใกล้ชิด ไม่ชำระค่าใช้จ่ายตรงตามเวลาเรียกเก็บ และขาดการไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนก่อนการเลือกซื้อ สำหรับกลุ่มที่มีคะแนนทักษะทางการเงินต่ำกว่ากลุ่มอื่น ได้แก่ เยาวชน (อายุ 10-19 ปี) ผู้สูงอายุ (อายุ 80-99 ปี) ระดับการศึกษาต่ำ รายได้ครัวเรือนต่ำ และผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ นอกจากนี้ หากพิจารณาทักษะทางการเงินตามภาค พบว่า ภาคตะวันออกเฉยเหนือและภาคกลางเป็นภาคที่มีคะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงินต่ำที่สุด ในขณะที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล และภาคใต้ มีคะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงินสูงที่สุด

อนึ่ง หากเทียบกับภาพรวมของ 30 ประเทศที่เข้าร่วมโครงการสำรวจทักษะทางการเงินกับ OECD ในปี 2558¹ พบว่า ภาพรวมทักษะทางการเงินคนไทยอ่อนกว่าค่าเฉลี่ย OECD เล็กน้อย โดยเมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบพบว่า คนไทยต้องเร่งพัฒนาความรู้ทางการเงินให้ดียิ่งขึ้น โดยความรู้ทางการเงินเป็นองค์ประกอบเดียวที่คนไทยด้อยกว่า OECD โดยมีระดับค่าเฉลี่ยต่ำกว่า OECD ค่อนข้างสูงถึงร้อยละ 17.1 ในขณะที่องค์ประกอบด้านพฤติกรรมคนไทยอยู่ในระดับที่ดีกว่า OECD เล็กน้อย และด้านทัศนคติ คนไทยมีทัศนคติดีกว่า OECD ค่อนข้างมาก

¹ รายละเอียดการสำรวจตามรายงาน "OECD/INFE International Survey of Adult Financial Literacy Competencies, OECD, 2016."

จุดอ่อนของคนไทยในแต่ละองค์ประกอบ ด้านความรู้ทางการเงินยังคงเป็นเรื่องการคำนวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น และการกระจายความเสี่ยงในการลงทุน ดังเช่นปี 2556 อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบเพิ่มเติม คือ คนไทยเข้าใจเรื่องการคำนวณดอกเบี้ยสินเชื่อ ความเสี่ยงและผลตอบแทน นิยามเงินเพื่อและผลกระทบจากภาวะดังกล่าว น้อยกว่า OECD ซึ่งความไม่เข้าใจเรื่องภาวะเงินเฟ้ออาจเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลให้คนไทยวางแผนการเงินเพื่อยามเกษียณไม่เหมาะสมเนื่องจากไม่ได้คำนึงถึงมูลค่าของเงินที่ลดลงไปตามกาลเวลา สำหรับพฤติกรรมทางการเงินของคนไทยแม้ในภาพรวมจะใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ย OECD แต่มีจุดที่ควรพัฒนาต่อไปในด้านการบริหารจัดการเงินอย่างใกล้ชิดเพื่อมิให้ขาดสภาพคล่อง การจัดสรรเงินเพื่อใช้จ่ายและเก็บออมอย่างเหมาะสม รวมถึงการศึกษาหาข้อมูลผลิตภัณฑ์และเปรียบเทียบก่อนซื้อ นอกจากนี้ ยังพบว่าพฤติกรรมการออมเงินของคนไทยทั้งในแง่ออมเพื่อเกษียณและออมเพื่อฉุกเฉินควรได้รับการส่งเสริมให้ดีขึ้น เนื่องจาก

การวางแผนเก็บออมเพื่อยามชรา
14.2% วางแผนเพื่อยามชราแล้วและทำได้ตามแผนที่วางไว้

พบว่าคนไทยที่วางแผนเก็บออมเพื่อยามชราและสามารถทำได้ตามแผนที่วางไว้ได้เพียงร้อยละ 14.2 นอกจากนี้ ยังมีคนไทยที่ไม่ทราบหรือไม่แน่ใจว่าตนเองมีเงินออมเพื่อฉุกเฉินเพียงพอหรือไม่ ถึงร้อยละ 32.2 และมีคนไทยอีกร้อยละ 37.3 ที่มีเงินออมเพื่อฉุกเฉินรองรับการใช้จ่ายไม่ถึง 3 เดือน สำหรับด้านทัศนคติ พบว่าทัศนคติที่คนไทยด้อยที่สุด คือ นิยมความสุขในการใช้เงินมากกว่าการออมเพื่ออนาคต

ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินนโยบายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ปัญหาได้อย่างตรงจุด ตรงปัญหาของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย การศึกษาครั้งนี้จึงวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายใน 3 มิติ คือ มิติการศึกษา มิติรายได้ครัวเรือน และมิติช่วงวัย โดยเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยภาพรวมทั้งประเทศ และคะแนนเฉลี่ย OECD ซึ่งสามารถสรุปปัญหาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายได้ดังนี้

1. มิติการศึกษา

“ผู้มีระดับการศึกษาต่ำ”

ปัญหา

ขาดความรู้ทางการเงินพื้นฐานในทุกด้าน อีกทั้งยังมีพฤติกรรมทางการเงินที่ไม่เหมาะสม เช่น ไม่มีการเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ ไม่สามารถเลือกวิธีการออมที่เหมาะสม ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดปัญหาทางการเงินได้

แนวทางการส่งเสริมทักษะทางการเงิน

เนื้อหา

- ส่งเสริมความรู้ทางการเงินพื้นฐาน โดยเน้นการบริหารจัดการเงินไปพร้อมกับการฝึกฝนทักษะทางการเงินจากประสบการณ์ในการใช้บริการทางการเงินเพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

ช่องทาง

- สอดแทรกเนื้อหาความรู้ผ่านการเรียนการสอนและการทำกิจกรรมในโรงเรียน และผลักดันให้มีการสอนความรู้ทางการเงินในหลักสูตรวิชาภาคบังคับเพื่อให้สามารถส่งผ่านความรู้ได้อย่างทั่วถึง รวมถึงกระบวนการเรียนรู้นอกห้องเรียนเพิ่มเติม
- ให้ความรู้ทางการเงินผ่านสื่อออนไลน์เพื่อให้สามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง

2. มิติรายได้ครัวเรือน

“ผู้มีรายได้ครัวเรือนต่ำ”

ปัญหา

มีแนวโน้มทักษะทางการเงินต่ำในหลายหัวข้อ ส่งผลให้มีความเปราะบางทางการเงินมากยิ่งขึ้น รวมถึงส่วนหนึ่งอาจเกิดจากขาดประสบการณ์ในการใช้บริการทางการเงิน เช่น เงินฝาก/เงินออม ทำให้ขาดโอกาสในการเรียนรู้จากการใช้งานจริง ซึ่งเห็นได้จากกลุ่มที่มีการใช้บริการทางการเงินจะมีระดับทักษะทางการเงินที่ดีกว่า

แนวทางการส่งเสริมทักษะทางการเงิน

เนื้อหา

- ส่งเสริมทักษะทางการเงินพร้อมกับการเข้าถึงบริการทางการเงินเพื่อช่วยสร้างประสบการณ์ในการใช้บริการทางการเงิน เพื่อต่อยอดพัฒนาทักษะทางการเงินอื่น เช่น พัฒนากิจกรรมในการบริหารจัดการเงินส่วนบุคคล และเพิ่มโอกาสสร้างงานสร้างอาชีพ
- มุ่งเน้นให้เข้าใจบริการทางการเงินเพื่อตัดสินใจเลือกผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับความสามารถและความต้องการของตนเอง

ช่องทาง

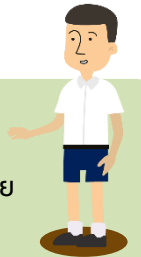
ประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตและความต้องการผ่านสื่อที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ในวงกว้าง เช่น สื่อมวลชน และสื่อสังคมออนไลน์ ควบคู่ไปกับการให้ข้อมูล ณ จุดขาย และผ่านตัวแทนผู้ให้บริการในระดับท้องถิ่นที่อยู่ในชุมชน

3. มิติช่วงวัย

“เจนเนอเรชัน Z”: เกิดปี 2544 เป็นต้นไป (อายุต่ำกว่า 16 ปี)

ปัญหา

- ความรู้ทางการเงินพื้นฐานยังไม่นึก
- ไม่เห็นความสำคัญของการตั้งเป้าหมายทางการเงินระยะยาว เน้นเพียงสามารถใช้เงินที่ได้มาให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย
- ยังไม่เห็นความสำคัญของการเก็บออม และไม่ได้เก็บออมในวิธีที่เหมาะสม
- ขาดทักษะในการเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อและไม่ทราบแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมในการศึกษาหาข้อมูล

แนวทางการส่งเสริมทักษะทางการเงิน

เนื้อหา

- ส่งเสริมความรู้ทางการเงินพื้นฐาน เช่น ผลกระทบจากเงินเฟ้อ ความเสี่ยงและผลตอบแทน
- ปลูกฝังพฤติกรรมทางการเงินที่เหมาะสม เช่น การประหยัด การออมเงินก่อนใช้ให้เป็นนิสัย ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น
- ส่งเสริมให้ศึกษาหาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมเพื่อเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์ก่อนตัดสินใจซื้อ

ช่องทาง

- บ่มเพาะพฤติกรรมผ่านหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยเน้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจนกลายเป็นนิสัย เช่น ส่งเสริมให้ออมเงินทุกวันแม้จะเป็นเงินจำนวนเล็กน้อย
- กระตุ้นการคงพฤติกรรมและสร้างทัศนคติที่ดี ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook YouTube และ Line ในลักษณะของคลิปที่ตลกขบขันหรือคลิปที่มีดนตรีเข้ามาเกี่ยวข้อง
- ประยุกต์ใช้ Mobile Application ที่มีฟังก์ชันเสริมในการสะสมคะแนนแลกรับของรางวัล (Mobile App Reward) เช่น สะสมเงินออมเพื่อแลกรับของรางวัล

“เจนเนอเรชัน Y”: เกิดปี 2524 – 2543 (อายุ 16 – 35 ปี)

ปัญหา

ยังไม่มีเป้าหมายทางการเงินในระยะยาว และขาดการบริหารจัดการเงินที่ดี เช่น จัดสรรเงินก่อนใช้ ออมเงินในวิธีที่เหมาะสม หรือ ไม่กู้เงินเมื่อเงินไม่พอใช้ รวมถึง ยังขาดการไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนก่อนซื้อสินค้า ใช้จ่ายเกินตัว อย่างไรก็ตาม ภัยพยายามเปรียบเทียบ ข้อมูลก่อนการซื้อ แต่แหล่งข้อมูลที่ศึกษาอาจยังไม่เหมาะสม

แนวทางการส่งเสริมทักษะทางการเงิน

เนื้อหา

ช่วงวัยเรียน

- เน้นส่งเสริมความรู้และปลูกฝังวินัยทางการเงินพื้นฐาน เช่น ออมเงินก่อนใช้ ออมเงินอย่างสม่ำเสมอ และใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น
- มุ่งให้เห็นความสำคัญของการตั้งเป้าหมายทางการเงินและบริหารจัดการเงินเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

ช่วงวัยทำงาน

- สร้างวินัยการเงินและทักษะในการบริหารเงิน/จัดการหนี้ เช่น จัดสรรเงินก่อนใช้ ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น ไม่ก่อหนี้สินจนเกินตัว
- แนะนำแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมให้คนกลุ่มนี้ศึกษาเพื่อทำความเข้าใจและเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์
- ส่งเสริมการตั้งเป้าหมายระยะยาว ออมเงินในผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายเพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่เหมาะสม

ช่องทาง

ช่วงวัยเรียน ส่งเสริมทักษะทางการเงินผ่านหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษาโดยการปฏิบัติจริงในระยะเวลา ที่มากเพียงพอต่อการคงพฤติกรรมให้ยั่งยืน

เจนเนอเรชัน Y โดยภาพรวม (ทั้งวัยเรียนและวัยทำงาน)

- สื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ในรูปแบบภาพ Infographic คำคม หรือคลิป VDO
- พัฒนา Application เรียนรู้การเงินผ่านการเล่นเกมส์ หรือ Application ช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดการเงิน/ทำบัญชี

“เจนเนอเรชัน X”: เกิดปี 2509 – 2523 (อายุ 36 – 50 ปี)

ปัญหา

- ความรู้ทางการเงินค่อนข้างดีแต่ควรส่งเสริมให้เทียบเท่าระดับสากล
- ยังไม่สามารถบริหารจัดการเงินให้รองรับกับความเสี่ยงของทางการเงินที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาเงินไม่พอใช้
- วิธีการออมยังไม่เหมาะสมมากนัก รวมทั้งไม่ทราบแหล่งข้อมูลที่ต้องศึกษาก่อนตัดสินใจเลือกผลิตภัณฑ์

แนวทางการส่งเสริมทักษะทางการเงิน

เนื้อหา

- แนะนำแนวทางการจัดสรรเงินที่สอดคล้องกับภาระ เช่น การแบ่งสัดส่วนรายรับรายจ่าย และการออมเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ทั้ง ระยะสั้นและระยะยาว ไม่ว่าจะเป็นเพื่อสร้างรากฐานที่มั่นคง เพื่อดูแลเงิน เพื่อเลี้ยงดูบุตร เพื่อดูแลพ่อแม่
- สร้างความตระหนักให้เห็นความจำเป็นเร่งด่วนในการออมเพื่อเกษียณเพื่อไม่ให้เป็นการระต่อลูกหลานในภายภาคหน้า
- แนะนำแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมเพื่อศึกษาหาข้อมูลก่อนตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์

ช่องทาง

- สื่อสารผ่านออนไลน์ เช่น Website Facebook และ Line ในลักษณะภาพ Infographic คล้ายคลึงกับเจนเนอเรชัน Y

“เจนเนอเรชัน Baby Boomer ขึ้นไป”: เกิดก่อนปี 2509 (อายุตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป)

ปัญหา

- ความรู้ทางการเงินไม่ดีนัก
- ไม่เห็นความจำเป็นของการตั้งเป้าหมายทางการเงินในระยะยาว และไม่ได้เลือกออมเงินในวิธีที่เหมาะสม
- ขาดการเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์ก่อนตัดสินใจเลือกซื้อ รวมถึงไม่ทราบแหล่งข้อมูลที่ควรศึกษาก่อนการตัดสินใจ

แนวทางการส่งเสริมทักษะทางการเงิน

เนื้อหา

- พัฒนาความรู้ทางการเงิน เช่น เรื่องเงินเฟ้อ ความเสี่ยงและผลตอบแทนจากการลงทุน และส่งเสริมพฤติกรรมในการหาความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินทั้งในแง่ประโยชน์และความเสี่ยง
- สำหรับกลุ่มที่ยังทำงาน ถือเป็นช่วงปลายของการทำงาน กระตุ้นให้ตรวจสอบจำนวนเงินที่ต้องเก็บออมเพื่อใช้หลังเกษียณ หากยังมีเงินออมไม่เพียงพอ ต้องเร่งออมเงินให้สามารถดำรงชีพในยามชรา
- สำหรับกลุ่มที่ล่วงเลยวัยทำงาน เพิ่มทักษะการบริหารจัดการเงินที่มีอยู่ให้คุ้มค่าและสามารถใช้จ่ายได้ครอบคลุมตลอดช่วงอายุ

ช่องทาง

- สำหรับผู้ที่ทำงานในสถานประกอบการ สามารถสื่อสารผ่านการจัดกิจกรรม หรือการจัดอบรม
- สำหรับกลุ่มวัยเกษียณ สื่อสารผ่านผู้นำชุมชน หรือเข้าไปให้ข้อมูลแก่กิจกรรมกลุ่มและชมรมที่ผู้สูงอายุเข้าร่วม
- ให้ความรู้ความเข้าใจทางการเงินและข้อมูลผลิตภัณฑ์รวมทั้งความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นผ่านผู้ให้บริการ ณ จุดขาย

1. ความเป็นมาและความสำคัญของการสำรวจทักษะทางการเงิน

แม้ว่าเศรษฐกิจไทยในภาพรวมสามารถเจริญเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังต้องเผชิญกับความท้าทายด้านเศรษฐกิจและสังคมจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งเหตุแห่งความท้าทายดังกล่าวส่วนหนึ่งเกิดจากความเปราะบางด้านการเงินของภาคครัวเรือน สภาพสังคมที่เข้าสู่สังคมสูงวัย และปัญหาความเหลื่อมล้ำ² โดยในปัจจุบันพบว่าประชาชนยังขาดทักษะการบริหารเงิน และวินัยทางการเงิน สะท้อนได้จากหนี้ครัวเรือนที่อยู่ในระดับสูง และพฤติกรรมการเป็นหนี้ของคนไทยที่เป็นหนี้เร็วขึ้นตั้งแต่อายุน้อย และมีแนวโน้มที่จะไม่สามารถชำระหนี้ได้ตรงเวลา³ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในระยะยาว ประกอบกับประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society)⁴ ส่งผลให้ภาครัฐและคนไทยในวัยทำงานมีภาระในการเลี้ยงดูผู้สูงอายุมากขึ้น ผู้สูงอายุและผู้ที่กำลังจะก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุจึงจำเป็นต้องวางแผนทางการเงินเพื่อรองรับชีวิตหลังเกษียณให้สามารถดูแลตนเองได้และไม่ก่อให้เกิดปัญหาในเชิงสังคมระดับประเทศจากการที่รัฐต้องรับภาระในการดูแล อีกทั้งความเหลื่อมล้ำอันเกิดจากศักยภาพในการรับมือกับความผันผวนทางเศรษฐกิจของประชาชนในระดับฐานรากที่ค่อนข้างต่ำอันเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศมีความเปราะบาง ยากต่อการยกระดับขยายตัวได้อย่างทั่วถึงและยั่งยืน

ธปท. ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมให้ประชาชนมีภูมิคุ้มกันทางการเงิน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการลดความรุนแรงของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น ธปท. จึงได้ดำเนินการสำรวจทักษะทางการเงินของประชาชนทั่วประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบถึงพัฒนาการระดับทักษะทางการเงิน และนำผลสำรวจดังกล่าวมาประกอบการกำหนดนโยบายการส่งเสริมความรู้ทางการเงินและการเข้าถึงบริการทางการเงินของ ธปท. ตลอดจนเป็นข้อมูลสนับสนุนแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายต่อไป ซึ่งที่ผ่านมา ธปท. ได้ดำเนินการสำรวจทักษะทางการเงินของไทยมาแล้วทั้งสิ้น 5 ครั้ง ในช่วงปี 2545 – 2558 โดยได้นำแนวทางการสำรวจทักษะทางการเงินของ The Organization for Economic Co-Operation and Development (OECD) มาใช้สำหรับประเทศไทยเป็นครั้งแรกในปี 2556 และสำหรับการสำรวจในปี 2559 นี้ เป็นการสำรวจครั้งที่ 6⁵ โดย ธปท. ดำเนินการจัดทำร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติตามรอบปกติ ซึ่งจัดทำขึ้นเป็นประจำทุก 2 - 3 ปี และใช้แนวทางการสำรวจทักษะทางการเงินของ OECD เพื่อให้ได้รับผลการสำรวจที่เป็นมาตรฐานและสามารถเปรียบเทียบกับต่างประเทศในระดับสากลได้

² ข้อมูลจากบทความ “บทบาทของเงินต่อความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย (Finance and Inequality in Thailand)” โดย ผศ.ดร.วีระชาติ กิเลนทอง และ สถาบันวิจัยเพื่อการประเมินและออกแบบนโยบาย (RIPED) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

³ ข้อมูลจากสถาบันวิจัยปว๊วย อังภากรณ์ ธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติของสินเชื่อบุคคลของเครดิตบูโร ครอบคลุมหนี้ส่วนบุคคลในระบบ ทั้งนี้ไม่รวมหนี้สหกรณ์ออมทรัพย์ หนี้กองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) และหนี้นอกระบบ

⁴ ผลสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปี 2557 พบว่าสัดส่วนของผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) ต่อผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน (อายุ 15-59 ปี) สูงถึงร้อยละ 22.3

⁵ ครั้งที่ 1-3 สำรวจในช่วงปี 2545 – 2553

ครั้งที่ 4 ปี 2556 ธปท. สำรวจร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยเป็นครั้งแรกที่นำแนวทางการสำรวจทักษะทางการเงินของ OECD มาใช้

ครั้งที่ 5 ปี 2558 ธปท. จัดทำการสำรวจรอบพิเศษภายใต้โครงการ Advancing National Financial Literacy ซึ่งเพิ่มเติมจากรอบการสำรวจตามปกติ โดยได้รับการสนับสนุนจาก ADB และดำเนินการภาคสนามโดยบริษัท จีเอฟเค มาร์เก็ตไวส์ จำกัด โดยใช้แนวทางการสำรวจของ OECD

2. วัตถุประสงค์ของการสำรวจ

1. เพื่อศึกษา และชี้วัดระดับทักษะทางการเงินของคนไทย รวมทั้งระบุความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน ตลอดจนศึกษาปัจจัยด้านสภาพของบุคคลที่มีความสัมพันธ์ต่อทักษะทางการเงิน
2. วิเคราะห์ทักษะทางการเงินและองค์ประกอบของคนไทยในแต่ละช่วงวัย เพื่อศึกษาทักษะที่แต่ละช่วงวัยยังทำได้ไม่ดีนัก อันนำมาสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการส่งเสริมทักษะทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ สามารถแก้ปัญหาได้ตรงตามปัญหาของกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม
3. ติดตามพัฒนาการระดับทักษะทางการเงินของคนไทย โดยนำผลสำรวจในครั้งนี้ไปเปรียบเทียบกับผล Baseline ที่สำรวจในปี 2556 รวมถึงเปรียบเทียบกับผลสำรวจของประเทศอื่น ๆ ที่เข้าร่วมโครงการสำรวจของ OECD ในปี 2558

3. โครงสร้างแบบสอบถาม กรอบการสำรวจ และแนวทางการวิเคราะห์ผล

3.1. โครงสร้างแบบสอบถาม

แบบสอบถามในการสำรวจทักษะทางการเงินปี 2559 ประกอบด้วยการวัดทักษะ 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน สอดคล้องกับชุดคำถามมาตรฐานของ OECD ฉบับปี 2558 ที่มีการปรับปรุงคำถามและวิธีการคำนวณจากฉบับปี 2553 เพื่อให้ผลสำรวจสามารถสะท้อนทักษะทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยแบบสอบถามทักษะทางการเงินฉบับปัจจุบันนี้ มีคะแนนรวมทั้งสิ้น 21 คะแนน ประกอบไปด้วย คะแนนด้านความรู้ทางการเงิน 7 คะแนน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน 9 คะแนน และด้านทัศนคติทางการเงิน 5 คะแนน รายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1: แสดงชุดคำถามทักษะทางการเงินตามแบบสอบถามฉบับปี 2559

ทักษะทางการเงิน (21 คะแนน)		
ความรู้ทางการเงิน (7 คะแนน)	พฤติกรรมทางการเงิน (9 คะแนน)	ทัศนคติทางการเงิน (5 คะแนน)
1. การหาร (ไม่คิดคะแนน) 2. มูลค่าของเงินตามกาลเวลา 3. จำนวนดอกเบี้ยเงินเชื่อ 4. จำนวนเงินต้นและดอกเบี้ยเงินฝาก 5. จำนวนดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น 6. นิยามเงินเฟ้อ 7. ความเสี่ยงและผลตอบแทน 8. การกระจายความเสี่ยงในการลงทุน	1. ตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ 2. เลือกรีวิวการออมที่เหมาะสม 3. ไตร่ตรองก่อนซื้อ 4. ชำระค่าใช้จ่ายตรงเวลา 5. ดูแลการเงินของตนเองอย่างใกล้ชิด 6. ตั้งเป้าหมายระยะยาว 7. เปรียบเทียบข้อมูลก่อนการซื้อและศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมก่อนตัดสินใจ 8. ไม่กู้เมื่อเงินไม่พอใช้	1. ท่านมีความสุขในการใช้เงินมากกว่าเก็บออมเพื่ออนาคต 2. ฉันมีชีวิตอยู่เพื่อวันนี้และไม่ได้คิดวางแผนเพื่ออนาคต 3. มีเงินต้องรีบใช้

3.2. กรอบการศึกษาและวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ผลสำรวจจะแสดงใน 3 มุมมอง ได้แก่

- 1) ผลการสำรวจทักษะทางการเงินปี 2559 ซึ่งคำนวณคะแนนและวิเคราะห์ผลตามกรอบของ OECD ปี 2558
- 2) การวิเคราะห์ระดับทักษะทางการเงินปี 2559 เปรียบเทียบระดับสากล โดยเปรียบเทียบคะแนนทักษะทางการเงินและองค์ประกอบระหว่างผลการสำรวจของประเทศไทยในปี 2559 และ 30 ประเทศที่เข้าร่วมโครงการ

สำรวจทักษะทางการเงินกับ OECD ในปี 2558 อย่างไรก็ตาม การเปรียบเทียบอาจมีข้อจำกัดเนื่องจากวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างทางสถิติและวิธีการเก็บข้อมูล⁶

3) การวิเคราะห์ระดับทักษะทางการเงินเปรียบเทียบระหว่างปี 2556 และ 2559 เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการของระดับทักษะทางการเงินระหว่าง 2 ช่วงเวลา อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการสำรวจ 2 ปีนี้มีความแตกต่างกันในแง่ของชุดคำถามและการคำนวณคะแนน ดังนั้น การเปรียบเทียบพัฒนาการระดับทักษะทางการเงินจึงนำข้อมูลดิบของปี 2559 มาคิดคะแนนตามแนวทางการคำนวณผลของปี 2556 (เนื่องจากข้อจำกัดของการสำรวจในปี 2556 ที่ไม่สามารถนำข้อมูลดิบมาคิดคำนวณตามกรอบของ OECD ปี 2558)

อนึ่ง การวิเคราะห์หลักในรายงานฉบับนี้มีได้แสดงผลเปรียบเทียบกับผลการสำรวจรอบพิเศษในปี 2558 เนื่องจากการสำรวจในปี 2558 มีข้อจำกัดด้านการกระจายตัวของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ครอบคลุมทั่วประเทศแต่ครอบคลุมเฉพาะบางจังหวัดที่สามารถเป็นตัวแทนของประชากรในแต่ละภูมิภาคได้ตามหลักการทางสถิติเท่านั้น ซึ่งผลที่ได้อาจไม่สามารถเปรียบเทียบได้โดยตรงกับผลของปี 2556 และ 2559 ที่กลุ่มตัวอย่างกระจายตัวทั่วประเทศ อย่างไรก็ตาม ผลการสำรวจทักษะทางการเงินปี 2558 และผลการเปรียบเทียบระหว่างปี 2558 และ 2559 ได้แสดงไว้ในภาคผนวกที่ 6

3.3. การจำแนกกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิเคราะห์

การสำรวจในครั้งนี้ สำนักงานสถิติแห่งชาติลงพื้นที่สัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนหรือสมาชิกของครัวเรือนทุกจังหวัดทั่วประเทศ ทั้งที่อยู่ในและนอกเขตเทศบาล **ครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 10,876 ราย** โดยอาศัยการสุ่มตัวอย่างเชิงสถิติเพื่อให้การกระจายตัวของกลุ่มตัวอย่างมีความใกล้เคียงกับการกระจายตัวของประชากรตามข้อมูลการสำมะโนประชากรล่าสุดของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี 2553

การวิเคราะห์ผลและรายงานผลการสำรวจจะจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามสถานภาพและภูมิภาคเป็น 7 ด้าน ได้แก่ เพศ ช่วงอายุ ช่วงวัย⁷ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ ระดับรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน⁸ และภูมิภาค⁹ (รายละเอียดตามรูปที่ 1)

⁶ OECD กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ 1,000 ตัวอย่าง ซึ่งในการสุ่มตัวอย่างทางสถิติแม้จะสะท้อนการกระจายตัวของประชากรของแต่ละประเทศ แต่ก็อาจไม่ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ นอกจากนั้น วิธีการเก็บข้อมูลที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ เช่น การลงพื้นที่สัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ และการสำรวจผ่านช่องทางออนไลน์ อาจมีผลต่อคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่มีผลต่อระดับทักษะทางการเงิน

⁷ ช่วงวัยแบ่งวิเคราะห์เป็น 4 กลุ่ม อ้างอิงตามการวิเคราะห์โดย SCB Economic Intelligence Center (EIC) ตามข้อมูลของ UN (กลยุทธ์มัดใจผู้บริโภค Gen Y, EIC, 2014. Link : <https://www.scbec.com/th/detail/product/130>) ดังนี้

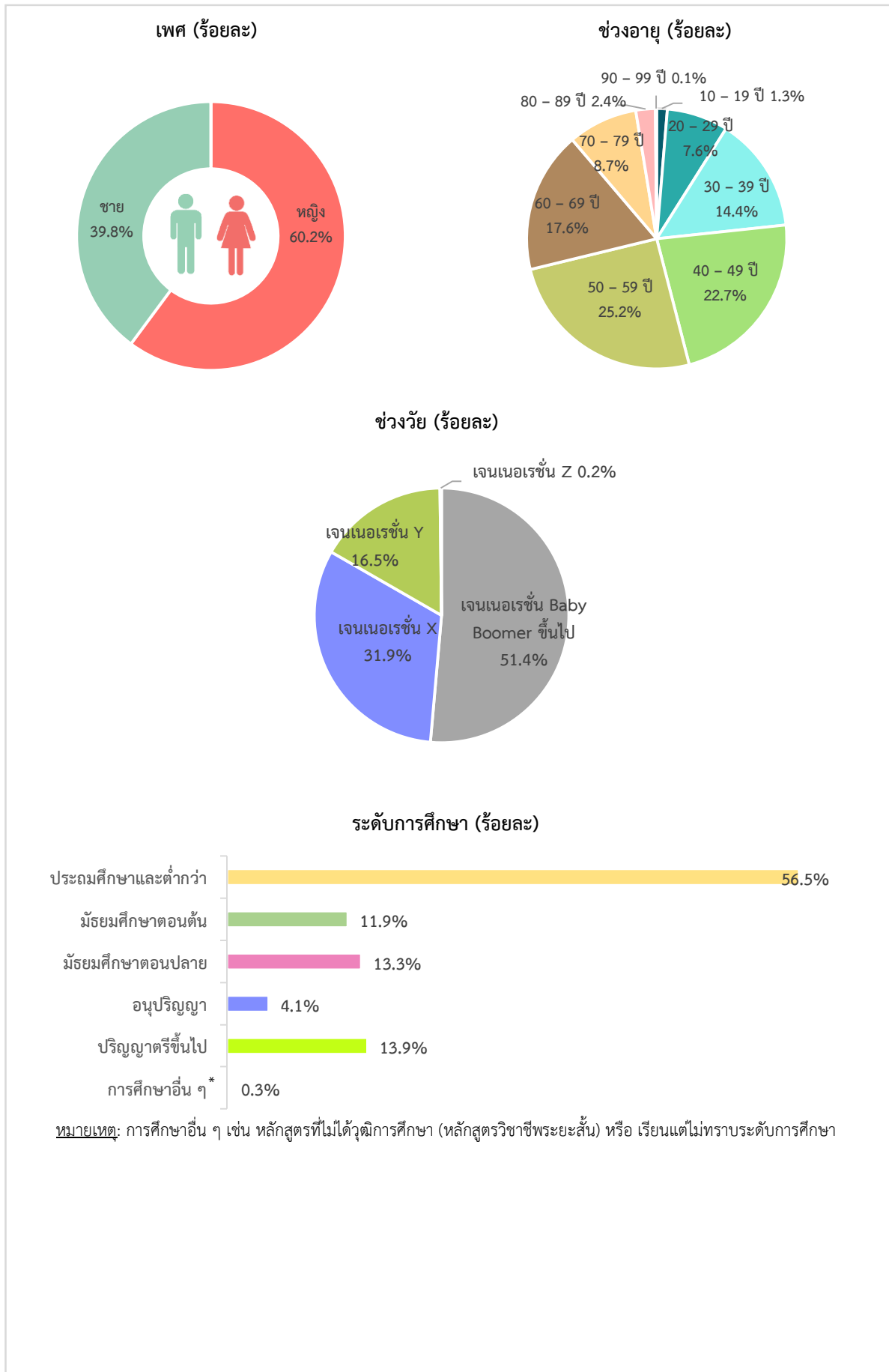
ช่วงวัย	ปีเกิด	อายุ ณ ปี 2559
เจนเนอเรชั่น Baby Boomer ขึ้นไป	ผู้ที่เกิดก่อนปี 2509	ตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป
เจนเนอเรชั่น X	ปี 2509 – 2523	36 – 50 ปี
เจนเนอเรชั่น Y	ปี 2524 – 2543	16 – 35 ปี
เจนเนอเรชั่น Z	ปี 2544 เป็นต้นไป	ต่ำกว่า 16 ปี

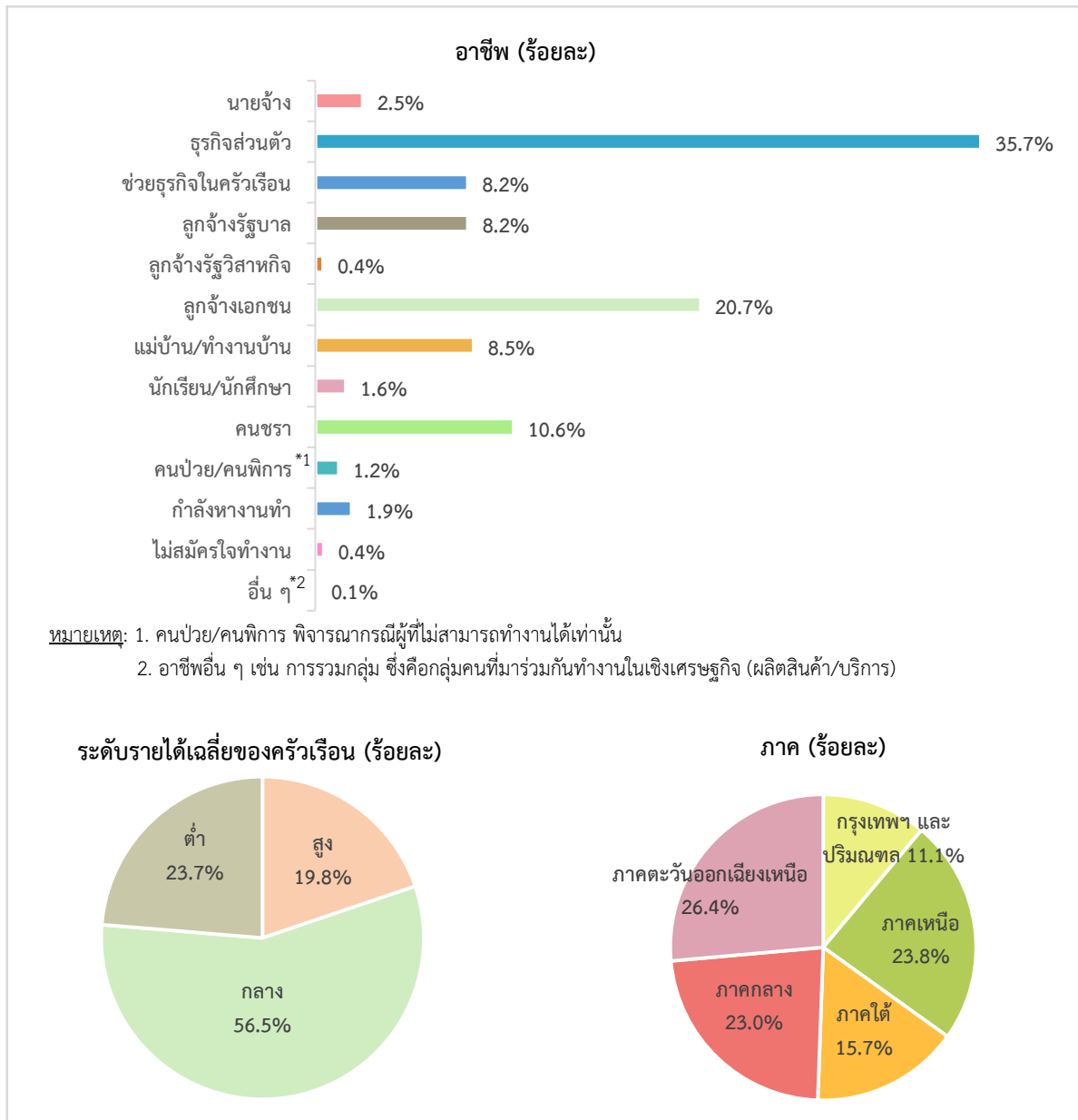
⁸ ระดับรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ต่ำ ปานกลาง และสูง โดยอ้างอิงระดับรายได้จากข้อมูลของสมาคมนักวิจัยการตลาดแห่งประเทศไทยปี 2553 ดังนี้

ระดับรายได้	กรุงเทพฯ และปริมณฑล	ต่างจังหวัด (ในเขตเทศบาล)	ต่างจังหวัด (นอกเขตเทศบาล)
ต่ำ	ต่ำกว่า 18,001 บาท	ต่ำกว่า 10,001 บาท	ต่ำกว่า 6,501 บาท
ปานกลาง	18,001 – 50,000 บาท	10,001 – 33,000 บาท	6,501 – 24,000 บาท
สูง	มากกว่า 50,000 บาท	มากกว่า 33,000 บาท	มากกว่า 24,000 บาท

⁹ ภูมิภาคทั้งหมด 5 ภูมิภาค ใช้หลักเกณฑ์การแบ่งภูมิภาคตามกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้แก่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล (จังหวัดสมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม และสมุทรสาคร) ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้

รูปที่ 1: แสดงการจำแนกลักษณะกลุ่มตัวอย่างตามสถานภาพและภูมิภาค 7 ด้าน

ที่มา: สํารวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ และคํานวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

3.4. แนวทางการวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ผลทักษะทางการเงินแบ่งการพิจารณาออกเป็น 4 ด้าน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.4.1 การพิจารณาด้วยคะแนนเฉลี่ย

คือ การพิจารณาระดับคะแนนทักษะทางการเงินด้วยการคำนวณค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean หรือค่า Mean) พร้อมทั้งคำนวณสัดส่วนร้อยละของคะแนนเต็ม เพื่อให้ทราบระดับคะแนนของทักษะต่าง ๆ

3.4.2 การพิจารณาด้วยการวิเคราะห์ Regression

คือ การพิจารณาปัจจัยที่มีแนวโน้มจะมีความสัมพันธ์กับระดับทักษะทางการเงิน รวมทั้งวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ที่ปัจจัยต่าง ๆ มีต่อระดับทักษะทางการเงิน

3.4.3 การพิจารณาระดับความแตกต่างของคะแนนสูง-ต่ำ

คือ การพิจารณาความแตกต่างของระดับคะแนนทักษะทางการเงินที่ 90th Percentile และ 10th Percentile เพื่อทราบถึงระดับความเหลื่อมล้ำของคะแนนในแต่ละองค์ประกอบ

3.4.4 การพิจารณาตามเกณฑ์สูง-ต่ำ

คือ การพิจารณาการกระจายตัวคะแนนทักษะทางการเงินของคนไทยว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง ปานกลาง หรือต่ำ¹⁰ เพื่อทราบถึงการกระจายตัวของกลุ่มตัวอย่าง (เกณฑ์การพิจารณาคะแนนสูง-ต่ำ ตามตารางที่ 2)

ตารางที่ 2: แสดงเกณฑ์การพิจารณาคะแนนสูง-ต่ำ

เกณฑ์ (คะแนนเต็ม)	คะแนนต่ำ	คะแนนปานกลาง	คะแนนสูง
ทักษะทางการเงิน (21 คะแนน)	< 6	6 – 14	> 14
ความรู้ทางการเงิน (7 คะแนน)	≤ 2	3 - 4	≥ 5
พฤติกรรมทางการเงิน (9 คะแนน)	≤ 2	3 - 5	≥ 6
ทัศนคติทางการเงิน (5 คะแนน)	< 2	2 - 3	> 3

ที่มา: จากการกำหนดเกณฑ์คะแนนของรายงาน OECD/INFE International Survey of Adult Financial Literacy Competencies, OECD, 2016. ประกอบการพิจารณาการกระจายตัวของช่วงของคะแนน โดยธนาคารแห่งประเทศไทย

4. ผลการสำรวจทักษะทางการเงินปี 2559

4.1 ระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบ: ภาพรวมระดับประเทศ

4.1.1 การพิจารณาทักษะทางการเงินในภาพรวม

ทักษะทางการเงินในภาพรวมพิจารณา 3 ด้าน ได้แก่ (1) การพิจารณาด้วยคะแนนเฉลี่ย (2) การพิจารณาระดับความแตกต่างของคะแนนสูง-ต่ำ และ (3) การพิจารณาตามเกณฑ์สูง-ต่ำ ดังนี้

(1) การพิจารณาด้วยคะแนนเฉลี่ยเพื่อวิเคราะห์ระดับทักษะทางการเงินในภาพรวม

ผลการสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับคะแนนทักษะทางการเงินเฉลี่ย 12.8 จากคะแนนเต็ม 21 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 61.0 ซึ่งประกอบด้วย

คะแนนความรู้ทางการเงิน คะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ 3.4 คะแนน จากคะแนนเต็ม 7 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 48.6 โดยหัวข้อที่คนไทยเข้าใจถูกต้องมากที่สุด คือ การคำนวณดอกเบี้ยเงินเชื่อ ในขณะที่หัวข้อที่ไม่เข้าใจมากที่สุดยังคงเป็นการคำนวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น เช่นเดียวกับปี 2556

คะแนนพฤติกรรมทางการเงิน คะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรม 5.6 คะแนน จากคะแนนเต็ม 9 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 62.2 โดยพฤติกรรมที่คนไทยทำได้ดีที่สุด คือ การไตร่ตรองก่อนการเลือกซื้อ ในขณะที่พฤติกรรมในด้านการจัดสรรเงินก่อนใช้ ยังต้องปรับปรุงให้เหมาะสมมากขึ้น

คะแนนทัศนคติทางการเงิน คะแนนเฉลี่ยด้านทัศนคติ 3.8 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 76.0 โดยทัศนคติที่ดีที่สุดของคนไทย คือ ไม่เห็นด้วยกับการรับใช้เงินเมื่อมีเงิน ทั้งนี้ทัศนคติที่คนไทย

¹⁰ นิยามและเกณฑ์ในการกำหนดคะแนนสูง-ต่ำ อ้างอิงจาก 1) รายงาน Measuring Financial Literacy: Results of the OECD / International Network on Financial Education (INFE) Pilot Study ปี 2012 2) รายงาน OECD/INFE International Survey of Adult Financial Literacy Competencies ปี 2016 และ 3) รายงานผลสำรวจทักษะทางการเงินของไทยปี 2556 ประกอบกับการพิจารณาการกระจายตัวของช่วงคะแนน

ได้คะแนนน้อยสุด คือ ทักษะเกี่ยวกับการออม กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับข้อความที่ว่า “มีความสุขในการใช้เงินมากกว่าเก็บออมเพื่ออนาคต” มากที่สุดจากคำถามด้านทัศนคติทั้ง 3 ข้อ (รายละเอียดตามตารางที่ 3)

ตารางที่ 3: แสดงรายละเอียดของคะแนนระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบ

ด้านที่วัด (คะแนนเต็ม)	คะแนนเฉลี่ย ปี 2559 (Mean)	ร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ปี 2559	คะแนน ต่ำสุด ปี 2559	คะแนน สูงสุด ปี 2559	ร้อยละคะแนน เฉลี่ย OECD ปี 2558	ร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ปี 2556
ทักษะทางการเงิน (21 คะแนน)	12.8	61.0	2.7	21.0	62.9	58.5
ความรู้ทางการเงิน (7 คะแนน)	3.4	48.6	0.0	7.0	65.7	46.8
พฤติกรรมทางการเงิน (9 คะแนน)	5.6	62.2	0.0	9.0	60.0	65.6
ทัศนคติทางการเงิน (5 คะแนน)	3.8	76.0	1.0	5.0	66.0	64.5

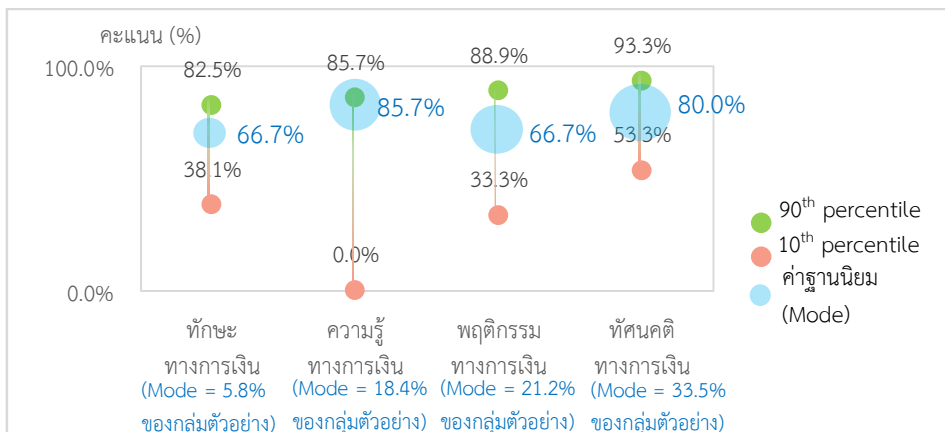
หมายเหตุ: เนื่องจากมีการปรับเปลี่ยนข้อคำถามบางส่วนและการคำนวณคะแนน (เช่น คะแนนเต็ม 22 คะแนนในปี 2556 เป็นคะแนนเต็ม 21 คะแนนในปี 2559) จึงไม่สามารถแสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย คะแนนต่ำสุด และคะแนนสูงสุดระหว่างปี 2556 และปี 2559 ได้

ที่มา: สํารวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ คํานวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

(2) การพิจารณาระดับความแตกต่างของคะแนนสูง-ต่ำ เพื่อพิจารณาระดับความเหลื่อมล้ำของคะแนนทักษะทางการเงิน

หากพิจารณาระดับความแตกต่างของคะแนนสูง-ต่ำ ของทักษะทางการเงินโดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุด 10% ของกลุ่มตัวอย่าง (90th Percentile) และกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำสุด 10% ของกลุ่มตัวอย่าง (10th Percentile) ในภาพรวมไม่พบความเหลื่อมล้ำของระดับคะแนนมากนัก แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่าองค์ประกอบด้านความรู้ทางการเงินมีความเหลื่อมล้ำมากที่สุด โดยกลุ่มที่ความรู้ทางการเงินสูงสุดมีคะแนนเฉลี่ยประมาณร้อยละ 85.7 ในขณะที่กลุ่มที่มีคะแนนความรู้ทางการเงินต่ำสุด ตอบคำถามความรู้ทางการเงินผิดทุกข้อ (คะแนนเฉลี่ย 0 คะแนน) ทั้งนี้เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างที่ได้คะแนน 0 คะแนน พบว่าส่วนใหญ่ (ร้อยละ 78.7) เป็นคนอายุ 40 - 89 ปีที่มีการศึกษาสูงสุดในระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า สำหรับคะแนนด้านพฤติกรรมทางการเงินและด้านทัศนคติทางการเงินก็มีความเหลื่อมล้ำเช่นกัน แต่อยู่ในระดับน้อยกว่าด้านความรู้ทางการเงิน (รายละเอียดตามรูปที่ 2)

รูปที่ 2: แสดงระดับความแตกต่างของคะแนนที่ 10th Percentile และ 90th Percentile

ที่มา: สํารวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ และคํานวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

(3) การพิจารณาตามเกณฑ์สูง-ต่ำ

คนไทยส่วนใหญ่มีระดับทักษะทางการเงินในช่วงปานกลาง (ร้อยละ 60.5) และเมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของทักษะทางการเงิน พบว่าคนไทยส่วนใหญ่มีสัดส่วนคะแนนด้านพฤติกรรมและทัศนคติทางการเงินอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 54.4 และ ร้อยละ 79.7 ตามลำดับ) ในขณะที่ด้านความรู้ทางการเงินมีคะแนนในระดับสูง (ร้อยละ 36.6) และต่ำ (ร้อยละ 35.0) โกล้เคียงกัน (รายละเอียดตามตารางที่ 4)

ตารางที่ 4: แสดงสัดส่วนของผู้ที่ได้คะแนนทักษะทางการเงินและองค์ประกอบตามเกณฑ์สูง-ต่ำ

สัดส่วนจำนวนคน	% คะแนนต่ำ ($< 6, \leq 2, \leq 2, < 2$)	% คะแนนปานกลาง	% คะแนนสูง ($> 14, \geq 5, \geq 6, > 3$)
ทักษะทางการเงิน	2.9	60.5	36.6
ความรู้ทางการเงิน	35.0	28.4	36.6
พฤติกรรมทางการเงิน	6.0	39.6	54.4
ทัศนคติทางการเงิน	0.8	19.5	79.7

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บเป็นเกณฑ์ในการกำหนดคะแนนในแต่ละด้านของคะแนนทักษะทางการเงิน ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน ตามลำดับ

ที่มา: สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

4.1.2 สถานภาพของกลุ่มคนที่มีทักษะทางการเงินต่ำกว่าคนกลุ่มอื่น

ผลการสำรวจนี้ประกอบด้วยการศึกษาใน 3 ด้าน ได้แก่ (1) การพิจารณาด้วยคะแนนเฉลี่ย (2) การพิจารณาด้วย Regression และ (3) การพิจารณาด้วยระดับคะแนนตามเกณฑ์สูง-ต่ำ (เกณฑ์การพิจารณาคะแนนสูง-ต่ำ ตามตารางที่ 2) ดังนี้

(1) การพิจารณาด้วยคะแนนเฉลี่ย เพื่อสำรวจสถานภาพที่มีผลต่อคะแนนทักษะทางการเงิน

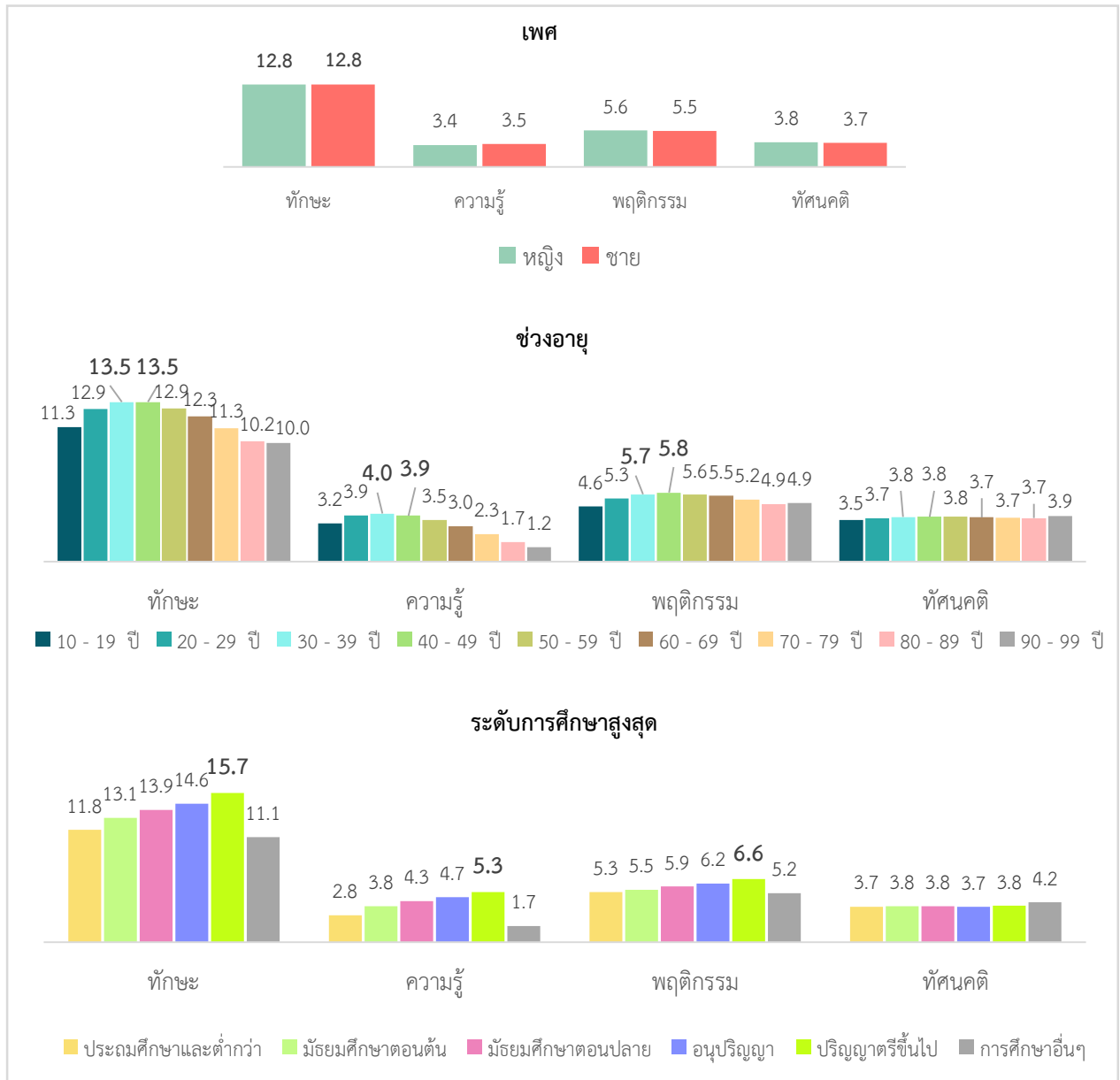
การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างกับคะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงินของกลุ่มตัวอย่าง โดยพิจารณาจำแนกตามสถานภาพ ได้แก่ เพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และระดับรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน สรุปได้ดังนี้ (รายละเอียดตามรูปที่ 3)

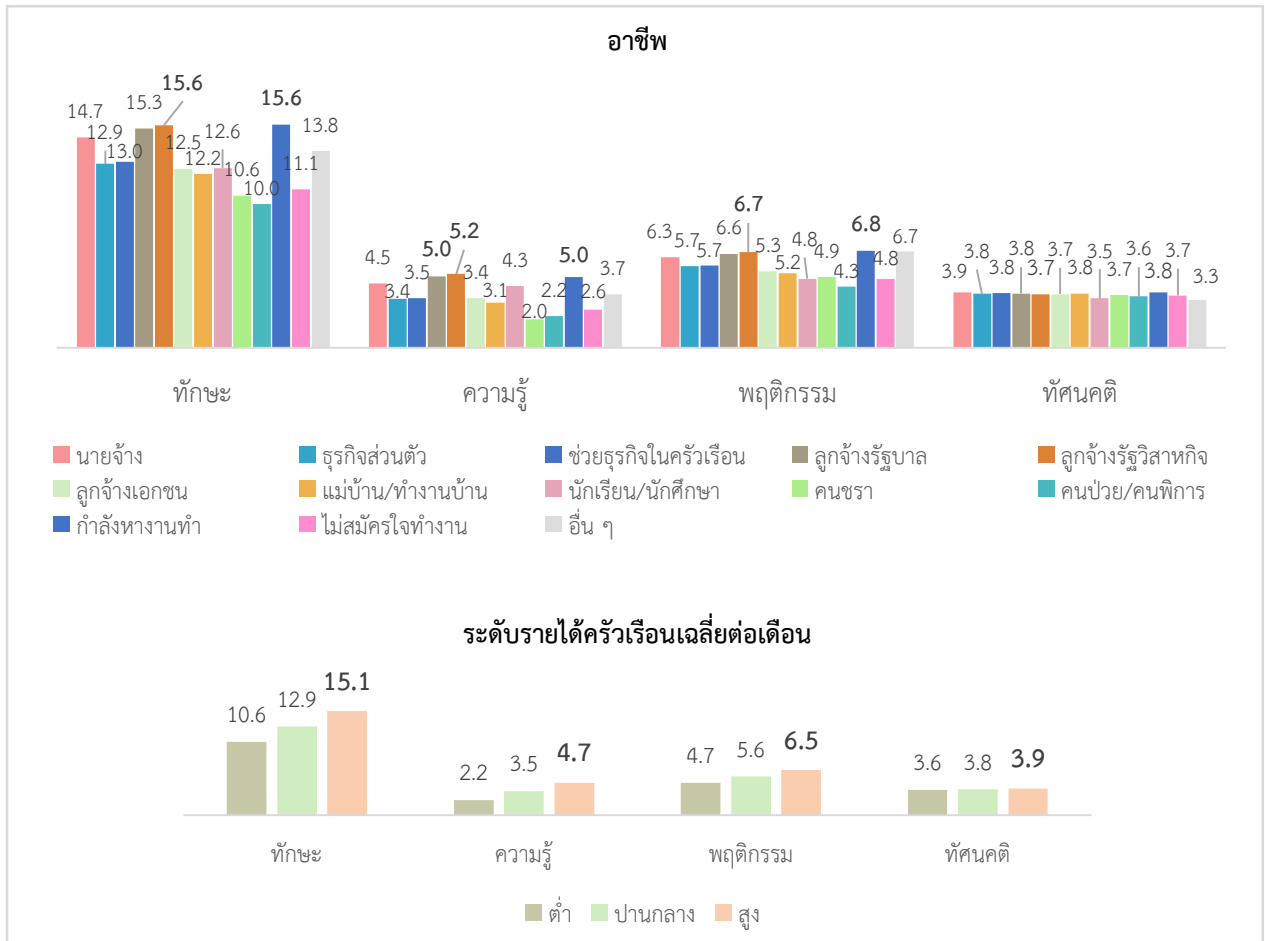
- 1) **เพศ:** เพศชายและเพศหญิงมีคะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงินไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า เพศหญิงมีระดับคะแนนเฉลี่ยความรู้ทางการเงินต่ำกว่าเพศชายเล็กน้อย อย่างไรก็ตาม เพศหญิงมีคะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรมและทัศนคติทางการเงินสูงกว่าเพศชาย
- 2) **ช่วงอายุ:** ช่วงอายุ 30 – 49 ปี มีคะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงินสูงกว่ากลุ่มอื่น โดยเป็นผลจากคะแนนองค์ประกอบด้านความรู้และด้านพฤติกรรมที่สูงกว่า ในขณะที่ช่วงอายุ 80 – 99 ปี มีคะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงินต่ำกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งเป็นผลจากองค์ประกอบด้านความรู้ที่มีคะแนนต่ำกว่ากลุ่มอื่นค่อนข้างมาก
- 3) **ระดับการศึกษา:** คะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงินสูงขึ้นตามระดับการศึกษาที่สูงขึ้น โดยปัจจัยหลักเกิดจากองค์ประกอบด้านความรู้ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าจะมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ที่มากกว่าอย่างชัดเจน ในขณะที่ด้านพฤติกรรมมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าเล็กน้อย อย่างไรก็ตาม ไม่พบความแตกต่างด้านทัศนคติมากนัก
- 4) **อาชีพ:** อาชีพที่มีคะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงินสูงกว่ากลุ่มอื่น ได้แก่ ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างรัฐบาล และกลุ่มที่อยู่ระหว่างหางานทำ (กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ระหว่างหางานทำ โดยส่วนใหญ่อยู่ในครอบครัวที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูง หรือจบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป) และสำหรับอาชีพที่มีคะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงินต่ำกว่ากลุ่มอื่น ได้แก่ คนชรา คนป่วย/คนพิการที่ไม่สามารถทำงานได้ และผู้ที่ไม่สมัครใจทำงาน

5) **ระดับรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน**: ระดับรายได้ครัวเรือนที่แตกต่างกันมีผลต่อระดับคะแนนทักษะทางการเงินที่ค่อนข้างชัดเจนเช่นเดียวกับระดับการศึกษา ซึ่งมีผลชัดเจนกว่าสถานภาพอื่น ๆ โดยกลุ่มที่มีระดับรายได้สูงเป็นกลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงินสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ โดยเป็นผลมาจากทุกองค์ประกอบของทักษะทางการเงินที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่มีรายได้ปานกลางและต่ำ

รูปที่ 3: แสดงคะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงิน ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน จำแนกตามสถานภาพของบุคคล

(คะแนนเต็มในแต่ละด้าน ได้แก่ ทักษะ 21 คะแนน ความรู้ 7 คะแนน พฤติกรรม 9 คะแนน ทัศนคติ 5 คะแนน)

ที่มา: สํารวจโดยสํานักงานสถิติแห่งชาติ และคํานวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

(2) การพิจารณาด้วยการวิเคราะห์ Regression เพื่อสํารวจสถานภาพที่มีความสัมพันธ์ต่อคะแนนทักษะทางการเงิน

การศึกษาความสัมพันธ์ของสถานภาพและคะแนนทักษะทางการเงินด้วยการวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression Analysis) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยสุด (Ordinary Least Square: OLS) ช่วยสนับสนุนผลที่ได้จากการพิจารณาคะแนนสูง-ต่ำ และคะแนนเฉลี่ยให้มีความชัดเจนมากขึ้น ดังนี้ (รายละเอียดตามตารางที่ 5)

1) ผลของสถานภาพต่อทิศทางการคะแนนทักษะทางการเงิน กลุ่มที่มีระดับทักษะทางการเงินค่อนข้างสูง ได้แก่ ผู้ที่อยู่ในวัยทำงานไปจนถึงวัยเกษียณไม่นานนัก (30 – 69 ปี) ระดับการศึกษาและระดับรายได้ครัวเรือนที่สูง รวมถึงการประกอบอาชีพนายจ้าง ลูกจ้างรัฐบาล และผู้ที่อยู่ระหว่างหางาน ในขณะที่กลุ่มที่มีแนวโน้มคะแนนทักษะทางการเงินต่ำ (แม้จะไม่พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ) คือ ผู้มีอายุน้อย (10 – 19 ปี) ผู้สูงอายุ (80 - 99 ปี) ระดับการศึกษาต่ำ รายได้ครัวเรือนต่ำ และผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ

2) การวิเคราะห์อิทธิพลของสถานภาพที่มีต่อระดับคะแนนทักษะทางการเงิน เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่นคงที่ ระดับการศึกษาและระดับรายได้ครัวเรือนมีผลต่อคะแนนทักษะทางการเงินมากที่สุด โดยเป็นผลลัพธ์เช่นเดียวกับปี 2556 กล่าวคือ ระดับการศึกษาสูงมีผลทำให้คะแนนทักษะทางการเงินที่เพิ่มสูงขึ้น โดยมีขนาดการเพิ่มมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับสถานภาพอื่น ๆ ขณะที่ระดับรายได้ที่ต่ำจะมีผลให้คะแนนทักษะทางการเงินลดลง โดยมีขนาดการลดลงมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับสถานภาพอื่น ๆ นอกจากนี้ ผลการศึกษาปี 2559 ยังพบว่าอาชีพและอายุมีผลต่อระดับทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยเช่นกัน กล่าวคือ ผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ (เช่น แม่บ้าน/ทำงานบ้าน หรือคนป่วย/คนพิการที่ไม่สามารถทำงานได้) มีระดับทักษะทางการเงินต่ำกว่ากลุ่มอาชีพอื่น และกลุ่มที่มีอายุน้อย รวมทั้งกลุ่มผู้สูงอายุ มีทักษะทางการเงินต่ำกว่ากลุ่มอายุในช่วงอื่น (รายละเอียดการทดสอบ Regression ตามภาคผนวกที่ 2)

ตารางที่ 5: แสดงผลทิศทางความสัมพันธ์ของสถานภาพของบุคคลต่าง ๆ ที่มีต่อทักษะทางการเงิน

เพศ	ช่วงอายุ	ระดับการศึกษาสูงสุด	ระดับรายได้ครัวเรือน	อาชีพ	ภาค
ชาย (Ref)	10 – 19 ปี (-)	ปริญญาตรีขึ้นไป (+)***	สูง (+)***	นายจ้าง (+)***	กรุงเทพฯ และ
หญิง (+)	20 – 29 ปี (Ref)	อนุปริญญา (+)***	ปานกลาง (Ref)	ธุรกิจส่วนตัว (+)*	ปริมณฑล (Ref)
	30 – 39 ปี (+)***	มัธยมศึกษาตอนปลาย (Ref)	ต่ำ (-)***	ช่วยธุรกิจในครัวเรือน (+)	เหนือ (-)***
	40 – 49 ปี (+)***	มัธยมศึกษาตอนต้น (+)		ลูกจ้างรัฐบาล (+)***	ใต้ (-)***
	50 – 59 ปี (+)***	ประถมศึกษาและต่ำกว่า (-)***		ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ (+)	กลาง (-)***
	60 – 69 ปี (+)**	อื่น ๆ เช่น ไม่ได้รับการศึกษา		ลูกจ้างเอกชน (-)	ตะวันออกเฉียง
	70 – 79 ปี (+)	อย่างเป็นทางการ (-)**		แม่บ้าน/ทำงานบ้าน (-)*	เหนือ (-)***
	80 – 89 ปี (-)			นักเรียน/นักศึกษา (Ref)	
	90 – 99 ปี (-)			คนชรา (-)**	
				คนป่วย/คนพิการ (-)***	
				กำลังหางานทำ (+)***	
				ไม่สมัครใจทำงาน (-)*	
				อื่น ๆ (+)	

หมายเหตุ:

*** สถานภาพของบุคคลที่มีผลต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

** สถานภาพของบุคคลที่มีผลต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

* สถานภาพของบุคคลที่มีผลต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

1. เครื่องหมาย (+) และ (-) แสดงทิศทางความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ กับคะแนนทักษะทางการเงิน

โดย (+) แสดงทิศทางความสัมพันธ์กับคะแนนทักษะทางการเงินที่เพิ่มขึ้น

(-) แสดงทิศทางความสัมพันธ์กับคะแนนทักษะทางการเงินที่ลดลง

2. Benchmark ที่ใช้ในการเปรียบเทียบ (Reference variables: Ref) ได้แก่ เพศชาย ช่วงอายุ 20 – 29 ปี ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปานกลาง อาชีพพนักงาน/นักศึกษา และภูมิภาคกรุงเทพฯและปริมณฑล

3. ตัวแปรควบคุม ได้แก่ เพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา ระดับรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน อาชีพ และภาค

4. การวิเคราะห์ระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบระดับภูมิภาคปรากฏในหัวข้อ 4.2

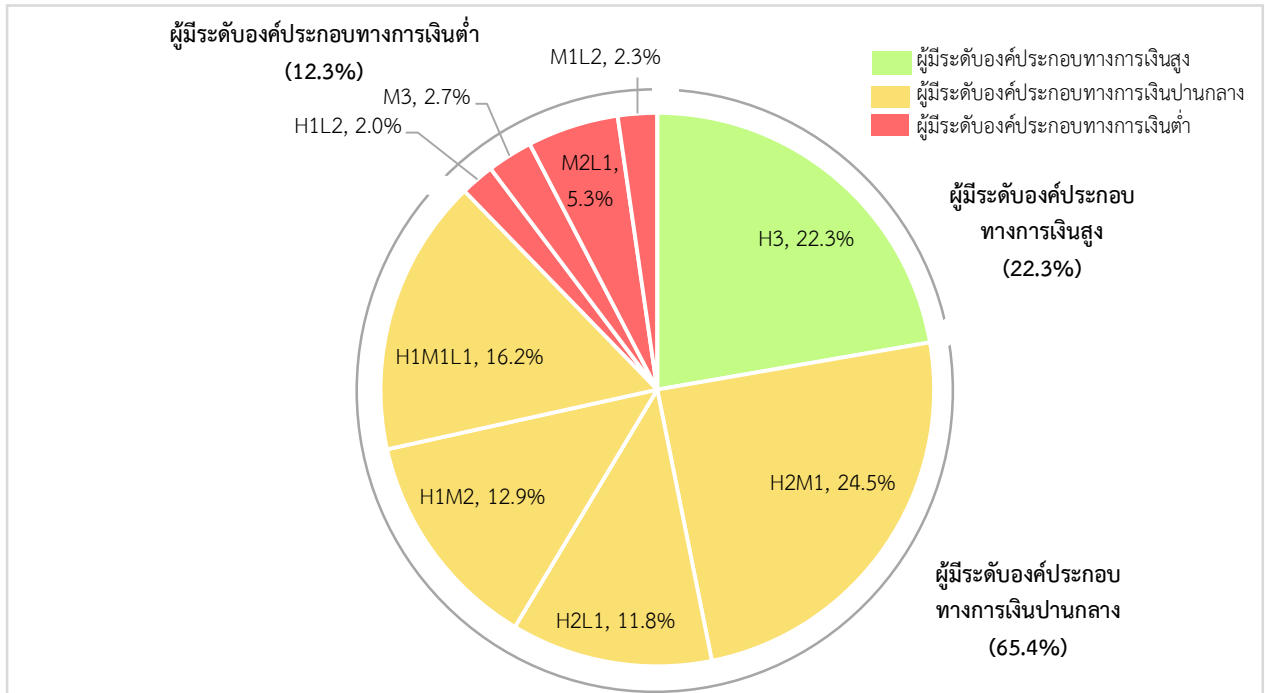
ที่มา: สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ และคำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

(3) การพิจารณาด้วยระดับคะแนนตามเกณฑ์สูง-ต่ำ เพื่อสำรวจสถานภาพของคนไทยที่มีทักษะทางการเงินต่ำกว่ากลุ่มอื่น

เมื่อพิจารณาระดับคะแนนตามเกณฑ์สูง-ต่ำ และแบ่งกลุ่มโดยกำหนดให้ “ผู้มีระดับองค์ประกอบทางการเงินสูง” หมายถึง ผู้ที่มีคะแนนองค์ประกอบในด้านความรู้ พฤติกรรม และทัศนคติอยู่ในเกณฑ์สูงครบทั้ง 3 ด้าน และ “ผู้มีระดับองค์ประกอบทางการเงินต่ำ” หมายถึง ผู้ที่ไม่มีคะแนนองค์ประกอบด้านใดด้านหนึ่งในเกณฑ์สูงเลย หรือมีคะแนนองค์ประกอบในเกณฑ์ต่ำหลายด้าน จากการสำรวจพบว่า ผู้มีระดับองค์ประกอบทางการเงินสูง มีสัดส่วนร้อยละ 22.3 ซึ่งสูงขึ้นจากร้อยละ 11.8 ในปี 2556 ในขณะที่ผู้มีระดับองค์ประกอบทางการเงินต่ำ มีสัดส่วนร้อยละ 12.3 ซึ่งต่ำกว่าร้อยละ 23.5 ในปี 2556 อีกทั้งในปีนี้ไม่พบว่ามีผู้ที่มีคะแนนองค์ประกอบต่ำในทุกด้าน ซึ่งถือว่าทักษะทางการเงินของคนไทยโดยรวมมีพัฒนาการที่ดีขึ้น

สำหรับสถานภาพที่มีสัดส่วนของผู้ที่มีระดับองค์ประกอบทางการเงินต่ำมากกว่ากลุ่มอื่นนั้น พบว่าเป็นผู้ที่มีช่วงอายุ 10 – 19 ปี ผู้ที่มีอายุ 70 - 99 ปี ผู้ที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษาและต่ำกว่า ผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาอย่างเป็นทางการ (การศึกษาอื่น ๆ) ผู้ที่มีระดับรายได้ครัวเรือนต่ำ และผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ (คนชรา คนป่วย/คนพิการที่ไม่สามารถทำงานได้ และผู้ที่ไม่สมัครใจทำงาน) (รายละเอียดตามรูปที่ 4 และรูปที่ 5)

รูปที่ 4: แสดงสัดส่วนของผู้มีระดับองค์ประกอบทางการเงินสูง - ต่ำ

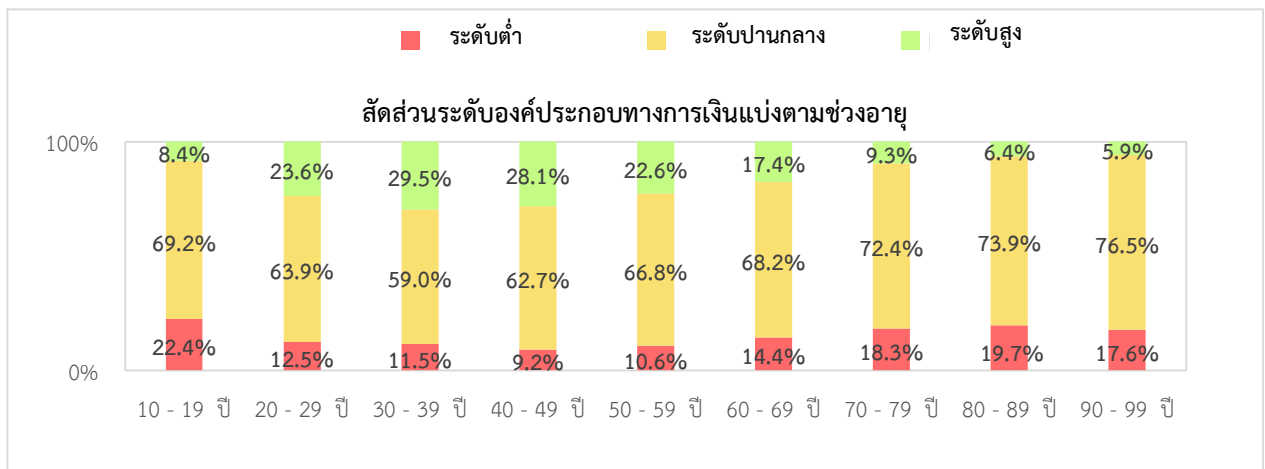

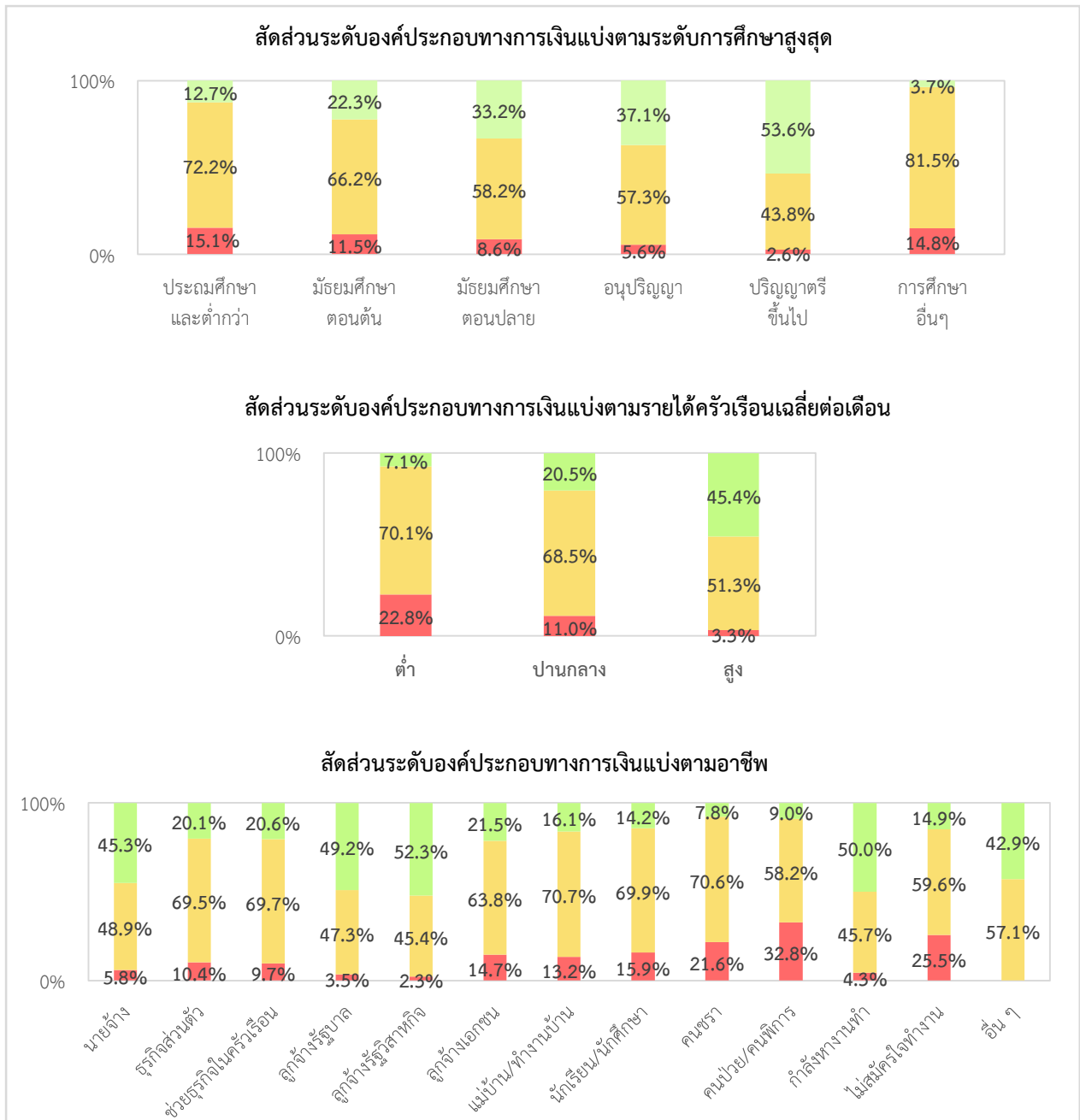
หมายเหตุ

H หมายถึง มีคะแนนทักษะทางการเงินอยู่ในเกณฑ์สูง
 M หมายถึง มีคะแนนทักษะทางการเงินอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
 L หมายถึง มีคะแนนทักษะทางการเงินอยู่ในเกณฑ์ต่ำ
 ตัวเลข 1, 2, 3 หมายถึงจำนวนด้านที่มีคะแนนทักษะทางการเงินสูง (H) ปานกลาง (M) หรือต่ำ (L)
 เช่น H3 หมายถึง ผู้ที่มีคะแนนทักษะทางการเงินสูง 3 ด้าน
 H1M1L1 หมายถึง ผู้ที่มีคะแนนทักษะทางการเงินสูง 1 ด้าน ปานกลาง 1 ด้านและ ต่ำ 1 ด้าน

ที่มา: สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

รูปที่ 5: แสดงสัดส่วนของระดับองค์ประกอบทางการเงินตามสถานภาพต่าง ๆ

ที่มา: สํารวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ และคำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

4.1.3 องค์ประกอบของทักษะทางการเงินที่เป็นจุดอ่อนของคนไทย

การวัดจุดอ่อนของทักษะทางการเงินพิจารณาจาก 2 มุมมอง คือ 1) เปรียบเทียบเกณฑ์ร้อยละ 50 คือ พิจารณาหัวข้อที่มีสัดส่วนของผู้ที่ได้คะแนนในหัวข้อนั้น ๆ ไม่ถึงร้อยละ 50 และ 2) เปรียบเทียบกับต่างประเทศ คือ พิจารณาหัวข้อที่คนไทยมีสัดส่วนการได้คะแนนน้อยกว่าสัดส่วนการได้คะแนนของทุกประเทศ (30 ประเทศ) ที่เข้าร่วมโครงการสำรวจทักษะทางการเงินร่วมกับ OECD ในปี 2558 (สัดส่วนการได้คะแนนของ OECD ปี 2558)

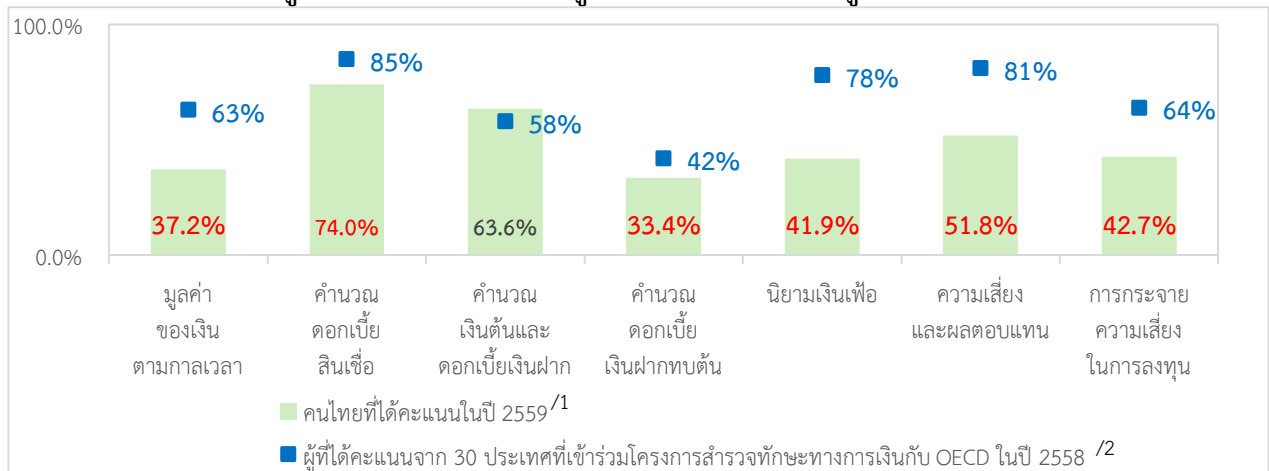
(1) ด้านความรู้ทางการเงิน

การวัดความรู้ทางการเงินใช้ชุดคำถามมาตรฐานของ OECD ฉบับปี 2558 ซึ่งประกอบด้วย 8 คำถาม คะแนนรวม 7 คะแนน (ข้อละ 1 คะแนน) ได้แก่ 1) การหาร (ไม่นำมาคำนวณคะแนน) 2) มูลค่าของเงิน

ตามกาลเวลา 3) การคำนวณดอกเบี้ยเงินเชื่อ 4) การคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยเงินฝาก 5) การคำนวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น 6) นิยามเงินเพื่อ 7) ความเสี่ยงและผลตอบแทน และ 8) การกระจายความเสี่ยงในการลงทุน

คนไทยอ่อนเรื่องอะไร ผลสำรวจพบว่า คนไทยมีคะแนนความรู้ทางการเงินเฉลี่ย 3.4 คะแนน (ร้อยละ 48.6) โดยหัวข้อที่มักตอบผิด ได้แก่ การคำนวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น ความรู้เกี่ยวกับเงินเพื่อ และการลงทุนและความเสี่ยง กล่าวคือ หัวข้อที่เป็นจุดอ่อนเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเกณฑ์ร้อยละ 50 ได้แก่ 1) การคำนวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น 2) มูลค่าเงินตามกาลเวลา 3) นิยามเงินเพื่อ และ 4) การกระจายความเสี่ยงในการลงทุน ซึ่งมีสัดส่วนการได้คะแนนร้อยละ 33.4 ร้อยละ 37.2 ร้อยละ 41.9 และร้อยละ 42.7 ตามลำดับ และหากพิจารณาในมุมมองเปรียบเทียบกับต่างประเทศ พบว่าจุดอ่อน 3 อันดับแรกโดยเรียงลำดับตามผลต่างระหว่างสัดส่วนการได้คะแนนของคนไทยกับสัดส่วนการได้คะแนนเฉลี่ยของ 30 ประเทศ ได้แก่ 1) นิยามเงินเพื่อ 2) ความเสี่ยงและผลตอบแทน และ 3) มูลค่าของเงินตามกาลเวลา ซึ่งผู้กำกับดูแลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมความรู้ทางการเงินควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้ในหัวข้อที่เป็นจุดอ่อนนี้ต่อไป (รายละเอียดตามรูปที่ 6)

รูปที่ 6: แสดงร้อยละของผู้ที่ได้คะแนน ด้านความรู้ทางการเงิน

ที่มา: 1. สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ และคำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

2. รายงาน OECD/INFE International Survey of Adult Financial Literacy Competencies, OECD, 2016.

สถานภาพของคนไทยในหัวข้อที่เป็นจุดอ่อน การศึกษาพบว่าผู้ที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อย มีระดับการศึกษาต่ำ ผู้สูงอายุ และผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพจะมีโอกาสตอบถูกในหัวข้อดังกล่าวต่ำกว่ากลุ่มอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (รายละเอียดตามภาคผนวกที่ 3)

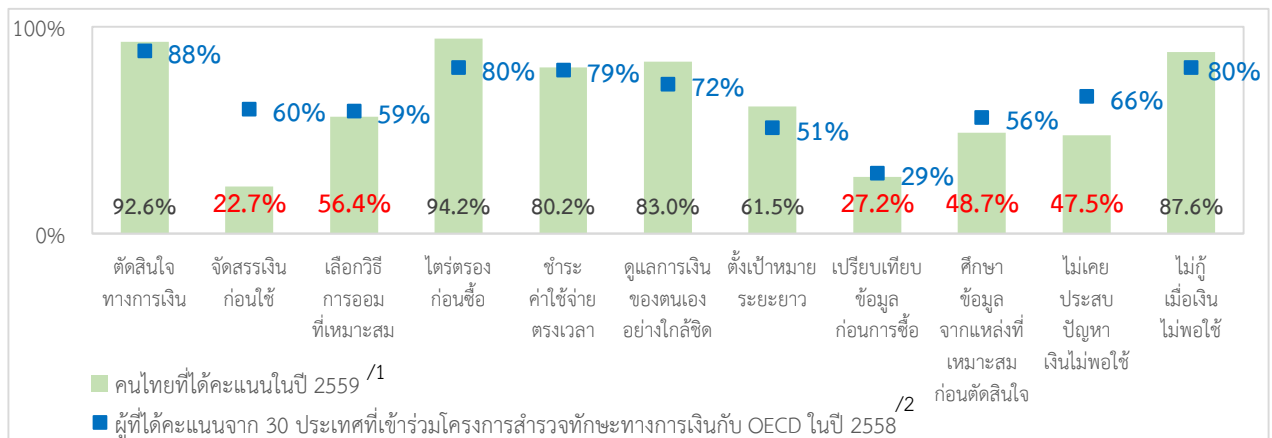
(2) ด้านพฤติกรรมทางการเงิน

การวัดพฤติกรรมทางการเงินประกอบด้วยคำถาม 8 ด้าน (ตามตารางที่ 1) 11 คำถาม คะแนนรวม 9 คะแนน โดยคำถามประกอบด้วย 1) ตัดสินใจทางการเงิน 2) จัดสรรเงินก่อนใช้ 3) เลือกรวิธิการออมที่เหมาะสม 4) ไตร่ตรองก่อนซื้อ 5) ชำระค่าใช้จ่ายตรงเวลา 6) ดูแลการเงินของตนเองอย่างใกล้ชิด 7) ตั้งเป้าหมายระยะยาว 8) เปรียบเทียบข้อมูลก่อนการซื้อ 9) ศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมก่อนตัดสินใจ 10) ไม่เคยประสบปัญหาเงินไม่พอใช้ และ 11) ไม่กู้เมื่อเงินไม่พอใช้

พฤติกรรมที่คนไทยที่เป็นจุดอ่อน ผลการสำรวจพบว่าคนไทยมีพฤติกรรมทางการเงินเฉลี่ย 5.6 คะแนน (ร้อยละ 62.2) โดยคนไทยมีจุดอ่อนในการบริหารจัดการเงิน เช่น ไม่จัดสรรเงินก่อนใช้ ไม่ค้นหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือและเปรียบเทียบก่อนซื้อ และการประสบปัญหาเงินไม่พอใช้ โดยหัวข้อด้านพฤติกรรมที่ควรปรับปรุงเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเกณฑ์ร้อยละ 50 ได้แก่ 1) จัดสรรเงินก่อนใช้ 2) เปรียบเทียบข้อมูลก่อน

การซื้อ 3) ไม่เคยประสบปัญหาเงินไม่พอใช้ และ 4) ศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมก่อนตัดสินใจ ซึ่งมีสัดส่วนการได้คะแนนร้อยละ 22.7 ร้อยละ 27.2 ร้อยละ 47.5 และร้อยละ 48.7 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาในมุมเปรียบเทียบกับต่างประเทศ พบว่า มี 5 หัวข้อที่สัดส่วนการได้คะแนนของคนไทยต่ำกว่าสัดส่วนการได้คะแนนของ OECD ปี 2558 โดยเรียงลำดับตามขนาดความแตกต่างของสัดส่วนผู้ที่ตอบถูก ได้แก่ 1) จัดสรรเงินก่อนใช้ 2) ไม่เคยประสบปัญหาเงินไม่พอใช้ 3) ศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมก่อนตัดสินใจ 4) เลือกวิธีการออมที่เหมาะสม และ 5) เปรียบเทียบข้อมูลก่อนการซื้อ สำหรับพฤติกรรมที่คนไทยทำคะแนนได้ค่อนข้างดี คือ การไตร่ตรองก่อนซื้อ และการตัดสินใจทางการเงิน (รายละเอียดตามรูปที่ 7)

รูปที่ 7: แสดงร้อยละของผู้ที่ได้คะแนน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน

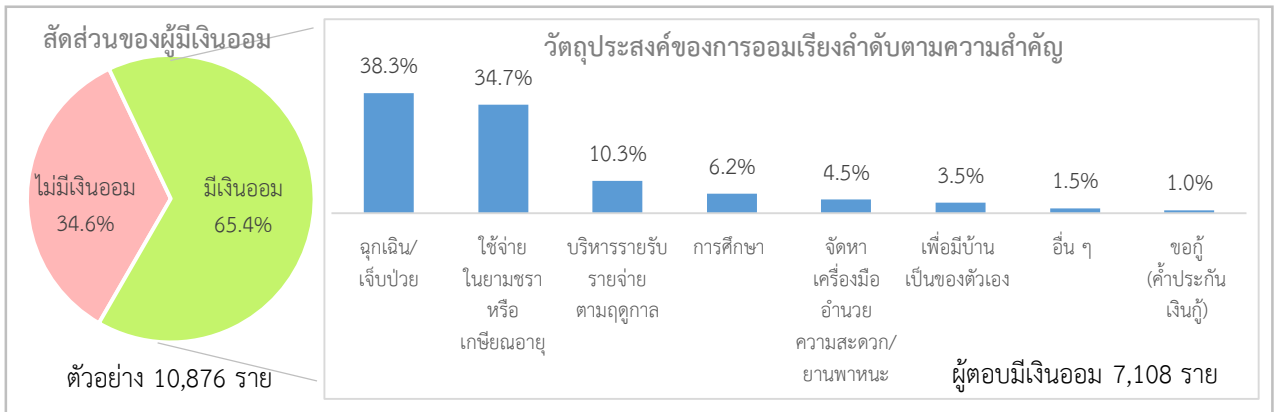
ที่มา: 1. สํารวจโดยสํานักงานสถิติแห่งชาติ และคํานวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

2. รายงาน OECD/INFE International Survey of Adult Financial Literacy Competencies, OECD, 2016.

สถานภาพของคนไทยในหัวข้อที่เป็นจุดอ่อน ระดับรายได้ของครัวเรือนมีผลต่อพฤติกรรมทุกด้านที่เป็นจุดอ่อนของคนไทย โดยผู้ที่มีรายได้ของครัวเรือนสูงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีพฤติกรรมทางการเงินที่ดีในทุกหัวข้อ สำหรับปัจจัยด้านระดับการศึกษานั้น พบว่าผู้ที่เรียนจบปริญญาตรีขึ้นไปมีพฤติกรรมในหัวข้อที่เป็นจุดอ่อนดีกว่ากลุ่มอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ ยังพบว่าระดับอายุมีผลต่อพฤติกรรมด้านการบริหารจัดการเงิน เช่น การจัดสรรเงินก่อนใช้ การเลือกวิธีการออมที่เหมาะสม และการบริหารเงินให้พอใช้ โดยคนที่มีอายุมากจะมีพฤติกรรมดังกล่าวดีกว่าคนที่อายุน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจมีสาเหตุจากการมีประสบการณ์การใช้ชีวิต และตระหนักถึงผลกระทบหากไม่มีพฤติกรรมดังกล่าวที่ดี (รายละเอียดตามภาคผนวกที่ 3)

คนไทยกว่าหนึ่งในสามยังไม่มีเงินออม จากผลการสำรวจพฤติกรรมการออมเพิ่มเติมตามบริบทของประเทศไทยพบว่าคนไทยร้อยละ 34.6 ไม่มีเงินออม และสำหรับผู้ที่ไม่มีเงินออมพบว่าคนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการออมเงินเพื่อฉุกเฉิน/เจ็บป่วยมากที่สุดร้อยละ 38.3 ตามด้วยการเก็บออมเพื่อใช้จ่ายยามชราหรือเกษียณอายุร้อยละ 34.7 (รายละเอียดตามรูปที่ 8) อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาการวางแผนเก็บออมเพื่อเกษียณ คนไทยส่วนใหญ่ร้อยละ 85.8 อาจมีความเสี่ยงเงินไม่พอใช้ดำรงชีพยามชรา เนื่องจากยังไม่ได้วางแผนการเงินเพื่อเกษียณ (25.2%) หรือวางแผนแล้วแต่ไม่ลงมือทำ (30.4%) หรือทำตามแผนไม่ได้ (30.2%) นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงพฤติกรรมการออมเงินเพื่อเกษียณว่าจะส่งผลให้มีเงินเก็บออมพอใช้ในยามเกษียณหรือไม่ พบว่าร้อยละ 45.8 ยังไม่แน่ใจกับพฤติกรรมการออมเงินของตนเอง และร้อยละ 17.5 ยังเห็นว่าพฤติกรรมการออมเงินของตนเองยังไม่ดีเพียงพอ (รายละเอียดตามรูปที่ 9)

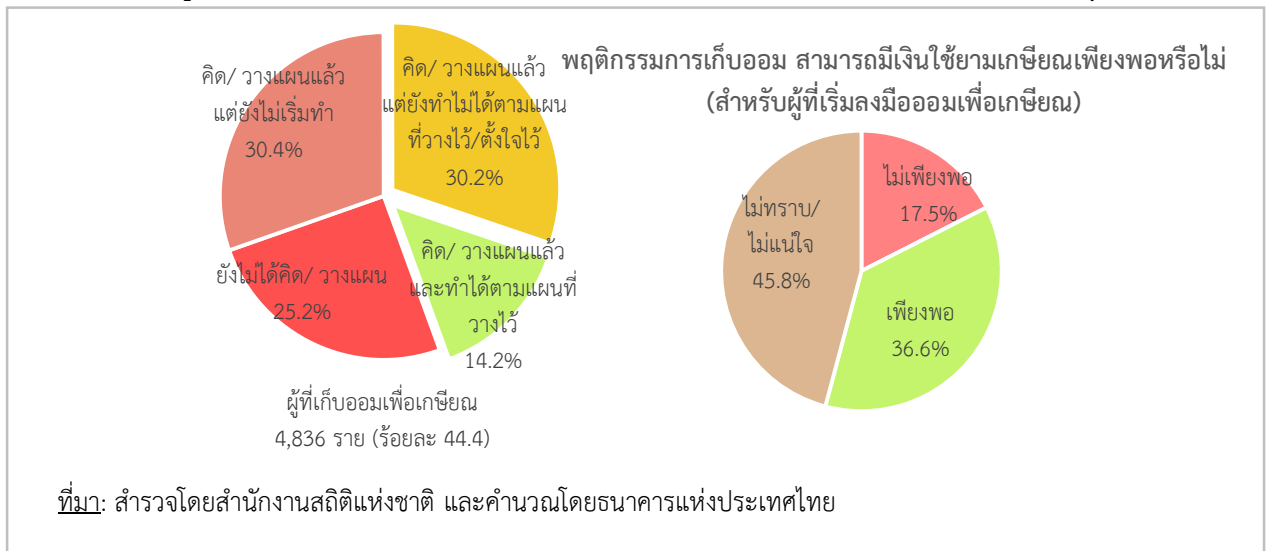
รูปที่ 8: สัดส่วนของผู้มีเงินออม และวัตถุประสงค์ของการออมเงิน

หมายเหตุ : หัวข้อวัตถุประสงค์การออมเป็นคำถามที่ให้เรียงลำดับความสำคัญของวัตถุประสงค์การออม 3 ลำดับแรก ซึ่งในการคำนวณสัดส่วนของความสำคัญจะพิจารณาจากวัตถุประสงค์ที่เลือกทั้ง 3 อันดับและถ่วงน้ำหนักให้วัตถุประสงค์ที่เลือกเป็นลำดับแรกมีน้ำหนักสูงที่สุดและลดหลั่นไปตามความสำคัญ

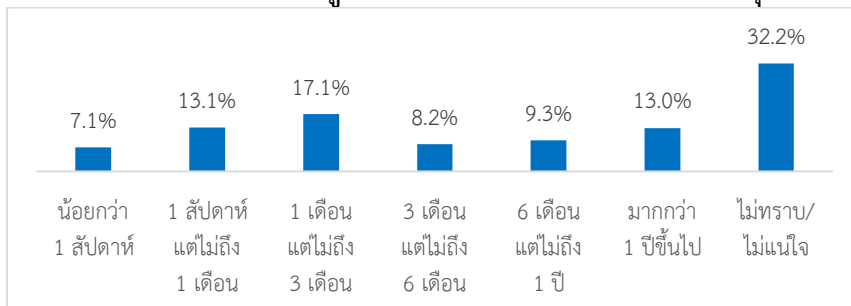
ที่มา : สํารวจโดยสํานักงานสถิติแห่งชาติ และคํานวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

รูปที่ 9: แสดงสัดส่วนของการคิดวางแผนเก็บออมไว้สำหรับยามชรา/เกษียณอายุ

เงินออมเพื่อฉุกเฉินไม่เพียงพอ สำหรับพฤติกรรมการออมเมื่อฉุกเฉินพบว่า คนไทยมีการเตรียมออมเงินเพื่อฉุกเฉินในระดับต่ำ โดยกลุ่มที่มีเงินออมเพื่อฉุกเฉินรองรับการใช้จ่ายได้น้อยกว่า 3 เดือนมีสูงถึงร้อยละ 37.3 และอีกร้อยละ 32.2 ยังไม่ทราบสถานะการเงินของตนเองอย่างชัดเจน (รายละเอียดตามรูปที่ 10)

รูปที่ 10: แสดงระยะเวลาที่สามารถอยู่ได้โดยใช้เงินออมที่สะสม หากต้องหยุดทำงานกะทันหัน

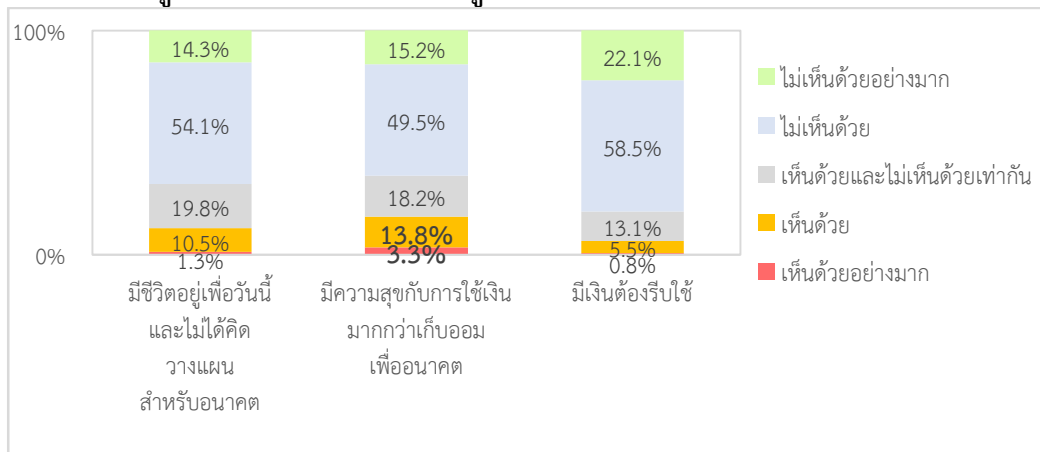
ที่มา : สํารวจโดยสํานักงานสถิติแห่งชาติ และคํานวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

(3) ด้านทัศนคติทางการเงิน

คำถามส่วนนี้เป็น การประเมินทัศนคติของบุคคลประกอบด้วยคำถาม 3 ข้อ มีคะแนนเฉลี่ยรวม 5 คะแนน ดังนี้ 1) มีความสุขในการใช้เงินมากกว่าเก็บออมเพื่ออนาคต 2) มีชีวิตอยู่เพื่อวันนี้และไม่ได้คิดวางแผนสำหรับอนาคต และ 3) มีเงินต้องรีบใช้ โดยการวิเคราะห์จุดอ่อนจะพิจารณาเปรียบเทียบหัวข้อด้านทัศนคติว่า หัวข้อใดที่คนไทยได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น (ไม่สามารถพิจารณาเปรียบเทียบกับ OECD เช่นเดียวกับหัวข้อความรู้ และพฤติกรรมได้ เนื่องจากลักษณะการคิดคะแนนของ OECD ปี 2558 ไม่แสดงสัดส่วนการได้คะแนนเฉลี่ย (ผู้ที่ตอบถูกของ 30 ประเทศ)

จากการวิเคราะห์พบว่า **คนไทยมีทัศนคติที่เกี่ยวกับการออมน้อยที่สุด** แม้ว่าทัศนคติทางการเงินเฉลี่ยของคนไทยอยู่ที่ 3.8 คะแนน (ร้อยละ 76.0) สูงกว่าคะแนนทัศนคติเฉลี่ยของ OECD ปี 58 (ร้อยละ 50) แต่มีคนไทยที่เห็นด้วยกับทัศนคติ **“มีความสุขในการใช้เงินมากกว่าการออมเพื่ออนาคต”** จำนวนร้อยละ 17.1 ซึ่งสูงกว่าหัวข้ออื่น ๆ จึงเป็นความท้าทายในการส่งเสริมความรู้ให้คนไทยรักษาสมดุลในการจัดสรรการใช้เงินเพื่อสร้างความสุขในปัจจุบันและการออมเพื่อความมั่นคงในอนาคตอย่างสมดุลต่อไป (รายละเอียดตามรูปที่ 11)

รูปที่ 11: แสดงสัดส่วนของผู้ที่ได้คะแนน ด้านทัศนคติทางการเงิน

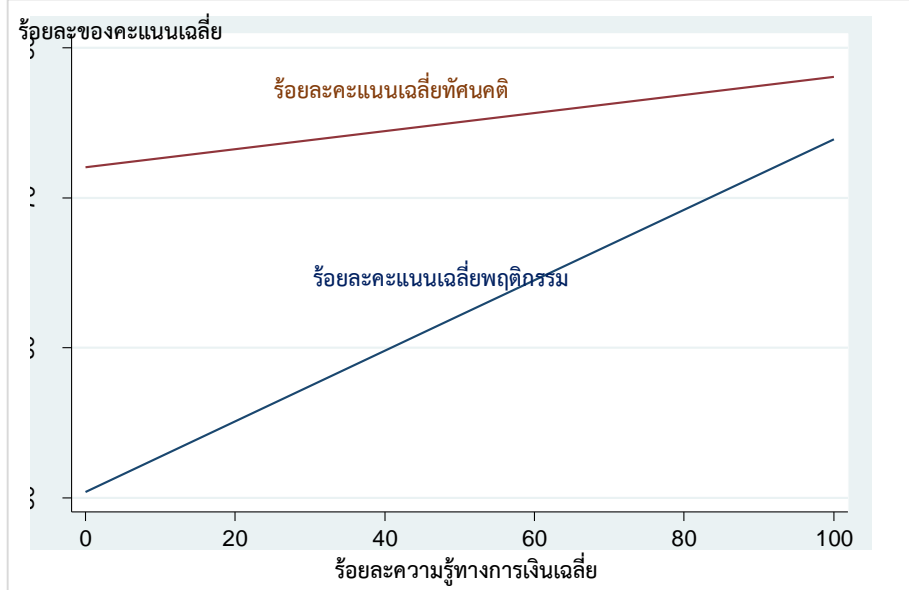

ที่มา: สํารวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ และคํานวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

4.1.4 ความสัมพันธ์ของคะแนนความรู้ พฤติกรรม และทัศนคติทางการเงิน

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความรู้และพฤติกรรม และความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความรู้และทัศนคติ โดยตั้งสมมติฐานว่าตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์ในลักษณะเชิงเส้น สามารถแสดงผลได้ดังรูปที่ 12 โดยพบว่า **คะแนนความรู้ทางการเงินมีความสัมพันธ์เชิงเส้นในทิศทางเดียวกันกับพฤติกรรมและทัศนคติทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ** กล่าวคือ การมีคะแนนความรู้ทางการเงินเพิ่มขึ้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อคะแนนพฤติกรรมทางการเงินที่สูงขึ้น ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า **การส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ทางการเงินจะส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเงินที่ดีขึ้น หรือ หากมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีพฤติกรรมทางการเงินที่ถูกต้องอาจเป็นแรงผลักดันสำคัญให้ประชาชนชวนหาความรู้ที่ถูกต้อง** อย่างไรก็ตาม สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความรู้ทางการเงินและทัศนคติทางการเงินนั้น พบว่ามีความสัมพันธ์กันไม่มากนัก กล่าวคือ แม้ผู้ที่มีระดับความรู้ทางการเงินต่ำที่สุด (ไม่สามารถตอบคำถามความรู้ทางการเงินได้ถูกต้องแม้แต่ข้อเดียว) กลับมีร้อยละของคะแนนทัศนคติสูงถึงร้อยละ 72 และเมื่อคะแนนความรู้ทางการเงินเพิ่มขึ้น คะแนนทัศนคติไม่ได้เพิ่มขึ้นมากนัก ซึ่งสะท้อนว่าความรู้ทางการเงินที่มีมากขึ้นไม่ได้เป็นปัจจัยหลักในการส่งเสริมให้บุคคลมีทัศนคติเรื่องการเงินที่ดีขึ้นมากนัก (รายละเอียดตามรูปที่ 12)

รูปที่ 12: แสดงความสัมพันธ์ของคะแนนความรู้ พฤติกรรม และทัศนคติทางการเงิน

ที่มา: สํารวจโดยสํานักงานสถิติแห่งชาติ และคํานวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

4.2 ระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบ: ระดับภูมิภาค

การศึกษาระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบจำแนกตามภูมิภาคพิจารณาโดย (1) ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยแต่ละภูมิภาคด้วยการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดย F-test และ (2) ระดับคะแนนตามเกณฑ์สูง-ต่ำ (เกณฑ์การพิจารณาคะแนนสูง-ต่ำ ตามตารางที่ 2) ดังนี้

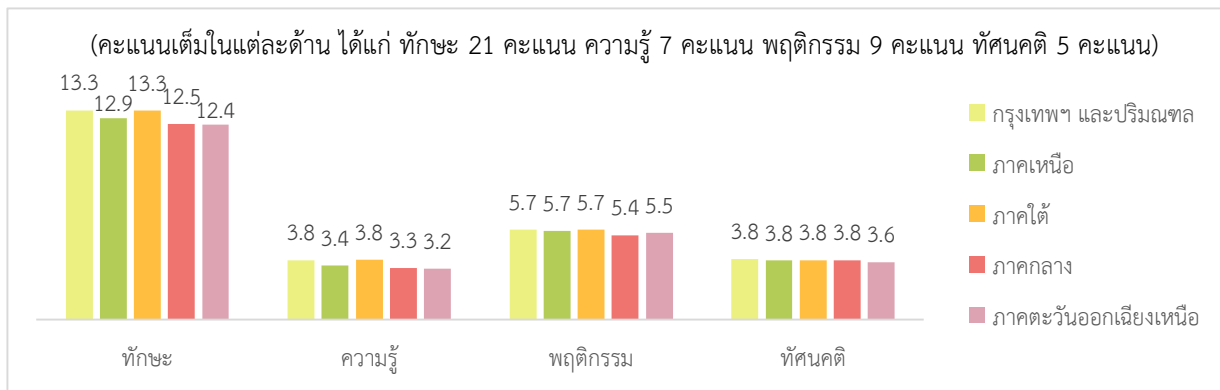
(1) การพิจารณาด้วยความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยแต่ละภูมิภาค¹¹

จากคะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงิน พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางเป็นภาคที่มีคะแนนทักษะทางการเงินต่ำที่สุด โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดที่ 12.4 คะแนน (ร้อยละ 59.0) ตามด้วยภาคกลางที่มีคะแนนเฉลี่ย 12.5 คะแนน (ร้อยละ 59.5) ซึ่งคะแนนเฉลี่ยของทั้ง 2 ภาคดังกล่าวไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล และภาคใต้ เป็นภาคที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงินสูงที่สุดโดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากันที่ 13.3 คะแนน (ร้อยละ 63.3) (รายละเอียดตามรูปที่ 13)

สำหรับองค์ประกอบของทักษะทางการเงินที่ทำให้แต่ละภาคมีคะแนนแตกต่างกันมากที่สุด ได้แก่ ความรู้ทางการเงิน โดยภาคที่มีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ทางการเงินสูงสุดมีคะแนนต่างจากภาคที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดร้อยละ 8.6 เมื่อเทียบกับคะแนนเต็ม ในขณะที่ความแตกต่างด้านพฤติกรรมและทัศนคติอยู่ที่เพียงร้อยละ 3.3 และร้อยละ 4.0 ตามลำดับ

¹¹ ผลการพิจารณาความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยแต่ละภูมิภาคในส่วนนี้ แตกต่างจากผลการวิเคราะห์ Regression ในหัวข้อ 4.1.2 ที่ทุกภาคมีระดับทักษะทางการเงินต่ำกว่ากรุงเทพฯ และปริมณฑล เนื่องจากการวิเคราะห์ Regression ที่ทดสอบนั้นเปรียบเทียบคะแนนทักษะทางการเงินเฉลี่ยแต่ละภาคเทียบกับคะแนนเฉลี่ยของกรุงเทพฯ และปริมณฑล โดยควบคุมปัจจัยต่าง ๆ ที่อาจมีความสัมพันธ์กับระดับทักษะทางการเงินให้คงที่ อันได้แก่ เพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา ระดับรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน และอาชีพ ในขณะที่การพิจารณาความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงินโดย F-test ในส่วนนั้นจะพิจารณาเฉพาะความแตกต่างของค่าเฉลี่ยทักษะทางการเงินในแต่ละภาค (ซึ่งไม่ได้ควบคุมปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับคะแนนทักษะทางการเงิน)

รูปที่ 13: แสดงทักษะทางการเงินและองค์ประกอบจำแนกตามภูมิภาค

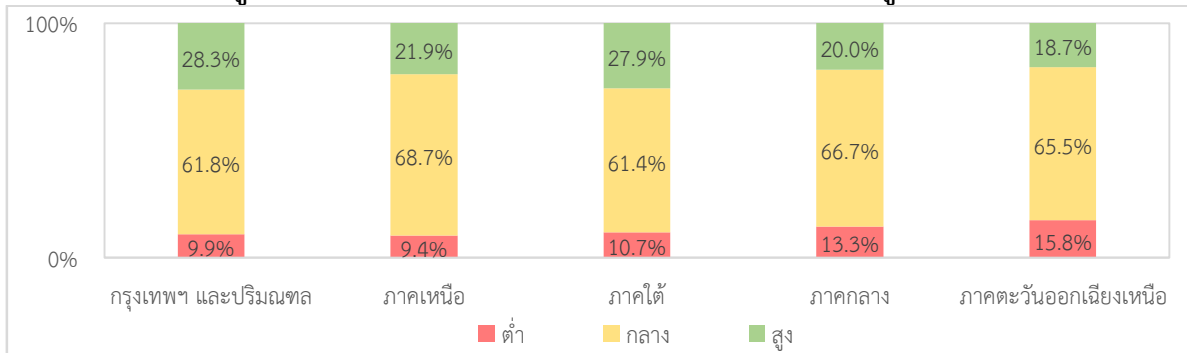

ที่มา: สํารวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ และคํานวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

(2) การพิจารณาด้วยระดับคะแนนตามเกณฑ์สูง-ต่ำ

เมื่อพิจารณาด้วยระดับคะแนนสูง-ต่ำ พบว่า คนไทยทุกภาคส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ ภาคที่คนส่วนใหญ่ได้คะแนนอยู่ในระดับต่ำมากที่สุด คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 15.8) ในขณะที่ กรุงเทพฯ และปริมณฑลเป็นภาคที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมการได้คะแนนในระดับสูงมากกว่าภาคอื่น ๆ (ร้อยละ 28.3) (รายละเอียดตามรูปที่ 14)

รูปที่ 14: แสดงสัดส่วนของทักษะทางการเงินจำแนกตามภูมิภาค

ที่มา: สํารวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ และคํานวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

4.3 ระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบ: ระดับจังหวัด

การพิจารณาระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบในแต่ละจังหวัดคำนวณจากค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละองค์ประกอบของประชากรในจังหวัดนั้นและนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาพิจารณาตามเกณฑ์สูง-ต่ำ ดังตารางที่ 7 (คะแนนเฉลี่ยระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบรายจังหวัดตามภาคผนวกที่ 4) ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 6: จำนวนจังหวัดที่มีคะแนนเฉลี่ยระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบในระดับสูง-ต่ำ

หัวข้อพิจารณา	คะแนนต่ำ	คะแนนปานกลาง	คะแนนสูง	หมายเหตุ
ทักษะทางการเงิน	0	67	10	จังหวัดที่มีทักษะทางการเงินระดับสูง ได้แก่ อุดรดิตถ์ พิจิตร สิงห์บุรี สมุทรสาคร ระยอง สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ภูเก็ต ตรัง และสงขลา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นจังหวัดในภาคใต้ (รายละเอียดตามรูปที่ 15)
ความรู้ทางการเงิน*	3	74	0	จังหวัดที่มีความรู้ทางการเงินระดับต่ำ ได้แก่ บุรีรัมย์ สมุทรสงคราม และนราธิวาส (รายละเอียดตามรูปที่ 16)
พฤติกรรมทางการเงิน	0	57	20	จังหวัดที่มีความรู้ทางการเงินระดับสูง เช่น นนทบุรี น่าน มุกดาหาร และสงขลา (รายละเอียดตามรูปที่ 17)
ทัศนคติทางการเงิน	0	0	77	(รายละเอียดตามรูปที่ 18)

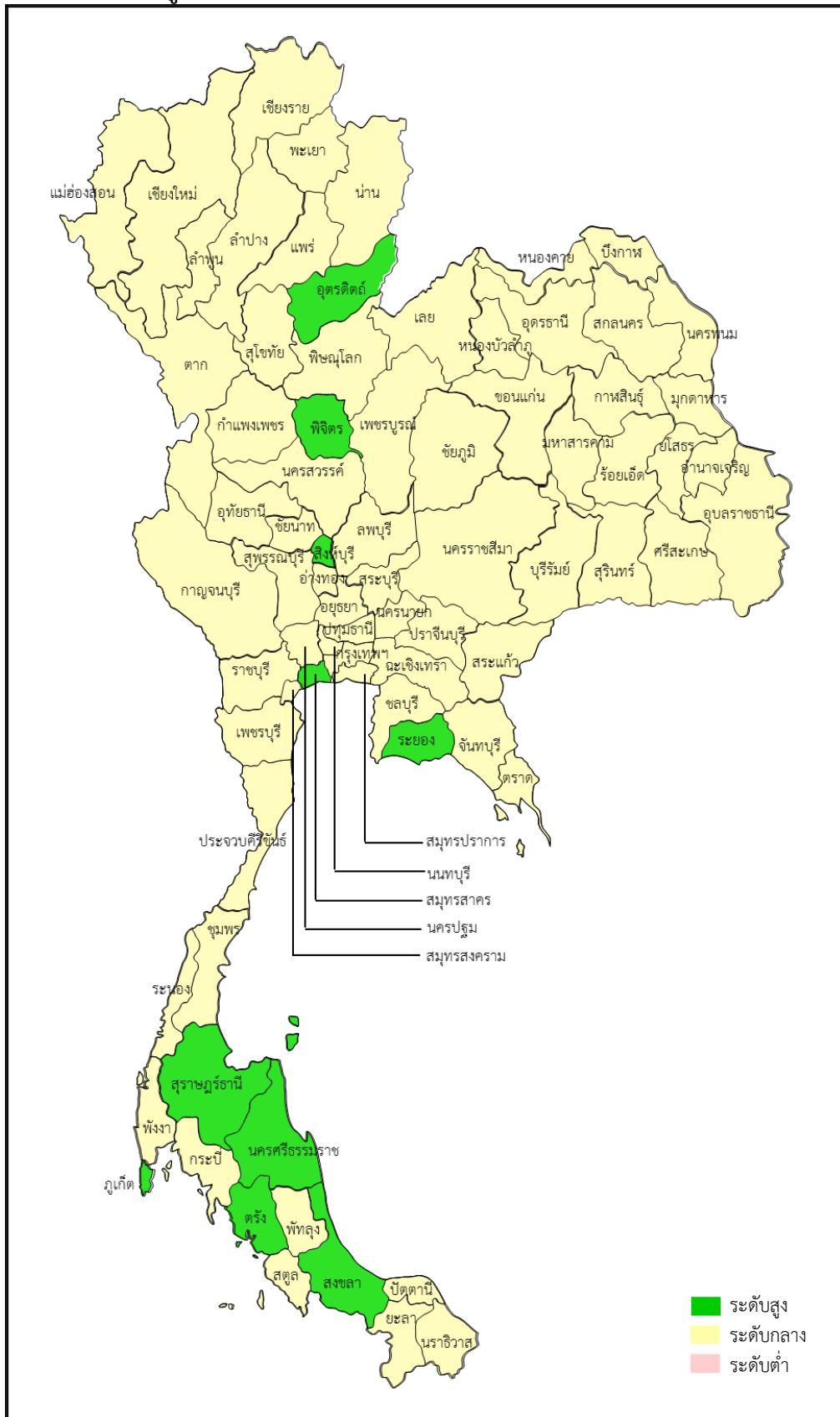
หมายเหตุ: จากข้อมูลพบว่าผู้ที่มีคะแนนความรู้ทางการเงินในระดับสูงในหลายจังหวัด อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรายจังหวัด ไม่มีจังหวัดใดมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ทางการเงินอยู่ในเกณฑ์สูง

ตารางที่ 7: แสดงเกณฑ์การพิจารณาคะแนนเฉลี่ยสูง-ต่ำ (รายจังหวัด)

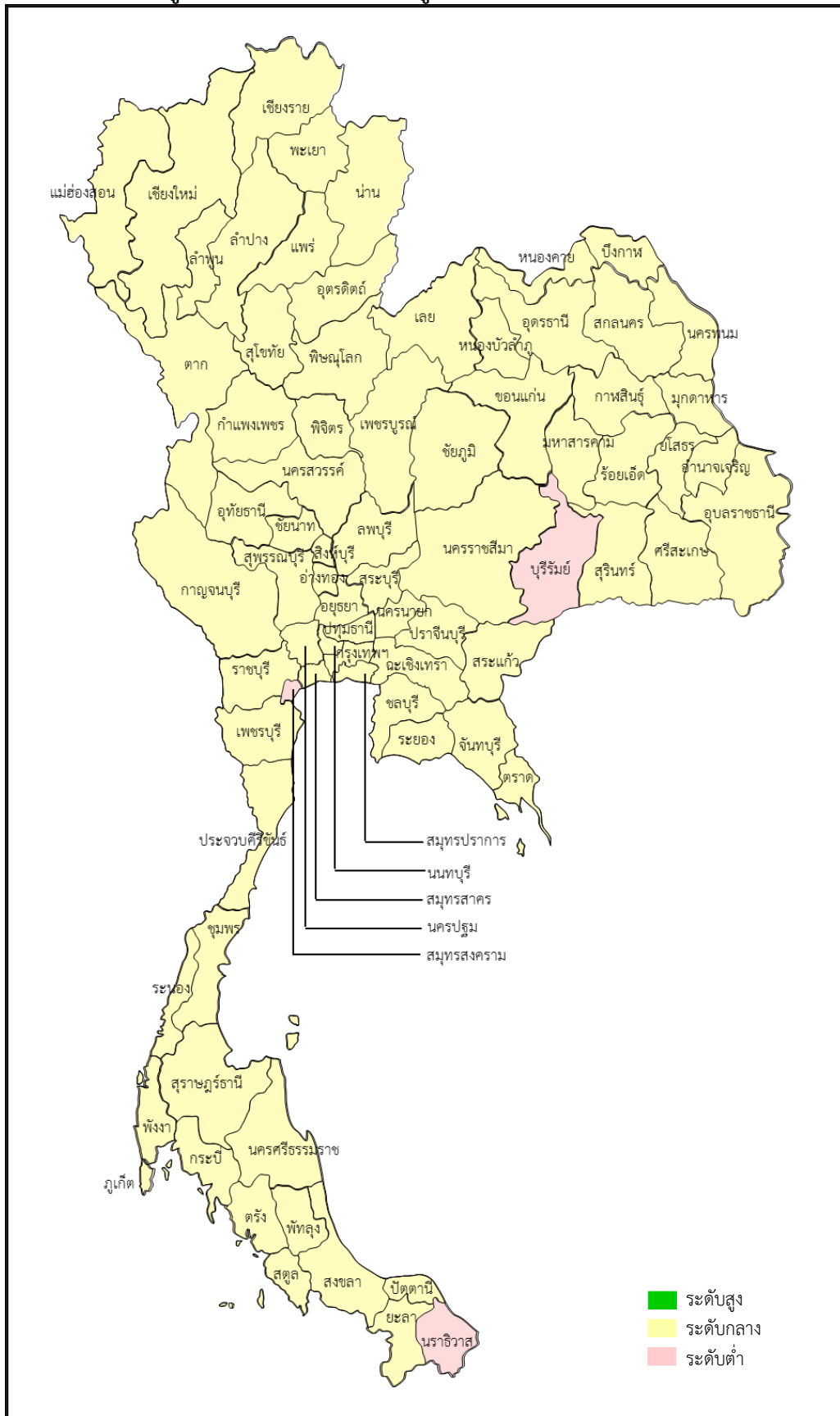
เกณฑ์ (คะแนนเต็ม)	คะแนนต่ำ	คะแนนปานกลาง	คะแนนสูง
ทักษะทางการเงิน (21 คะแนน)	< 6	6 - 14	> 14
ความรู้ทางการเงิน (7 คะแนน)	≤ 2	2 < คะแนน < 5	≥ 5
พฤติกรรมทางการเงิน (9 คะแนน)	≤ 2	2 < คะแนน < 6	≥ 6
ทัศนคติทางการเงิน (5 คะแนน)	< 2	2 - 3	> 3

ที่มา: จากการกำหนดเกณฑ์คะแนนของรายงาน OECD/INFE International Survey of Adult Financial Literacy Competencies, OECD, 2016. ประกอบการพิจารณาการกระจายตัวของช่วงของคะแนน โดยธนาคารแห่งประเทศไทย

รูปที่ 15: แสดงระดับทักษะทางการเงินในแต่ละจังหวัด

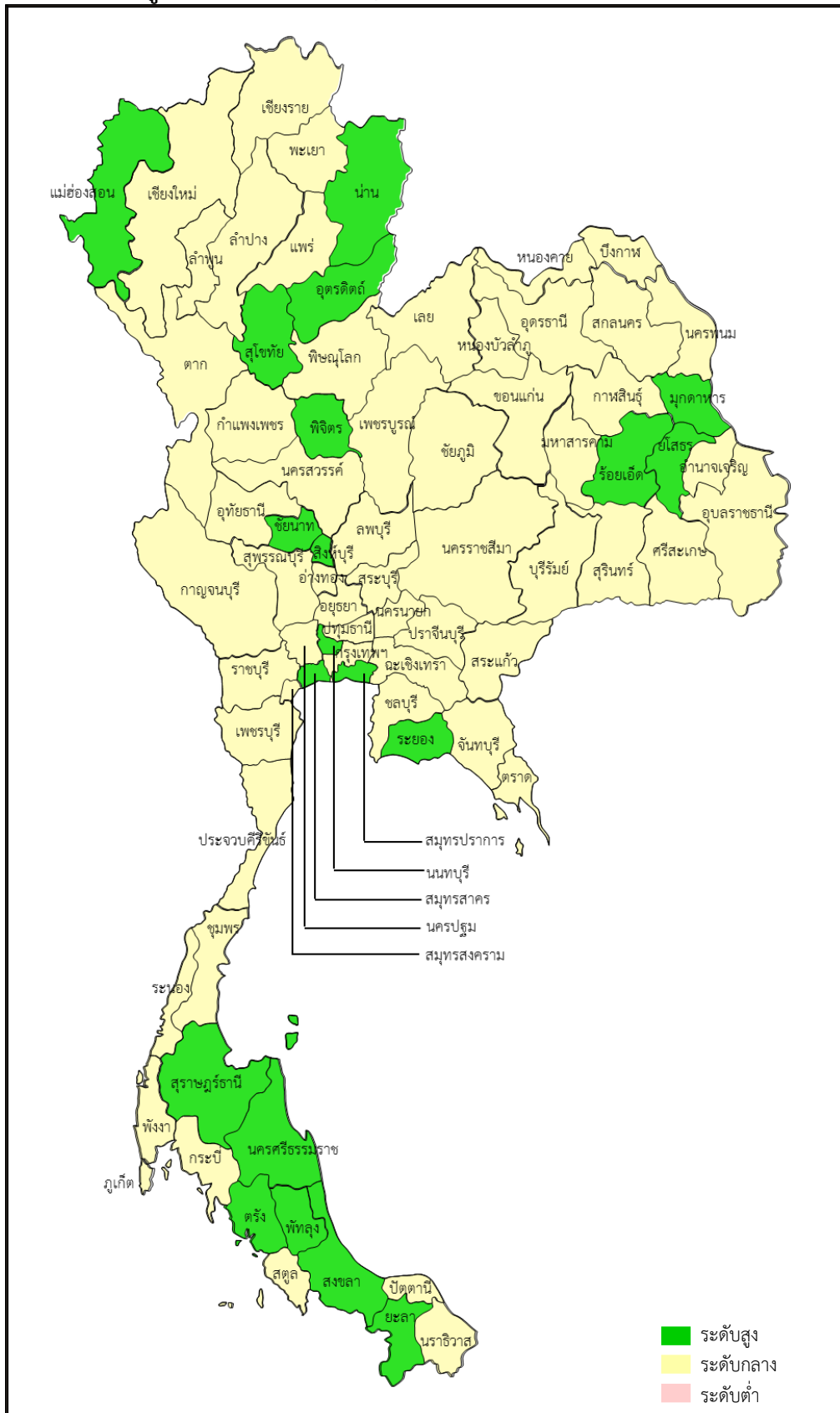

รูปที่ 16: แสดงระดับความรู้ทางการเงินในแต่ละจังหวัด

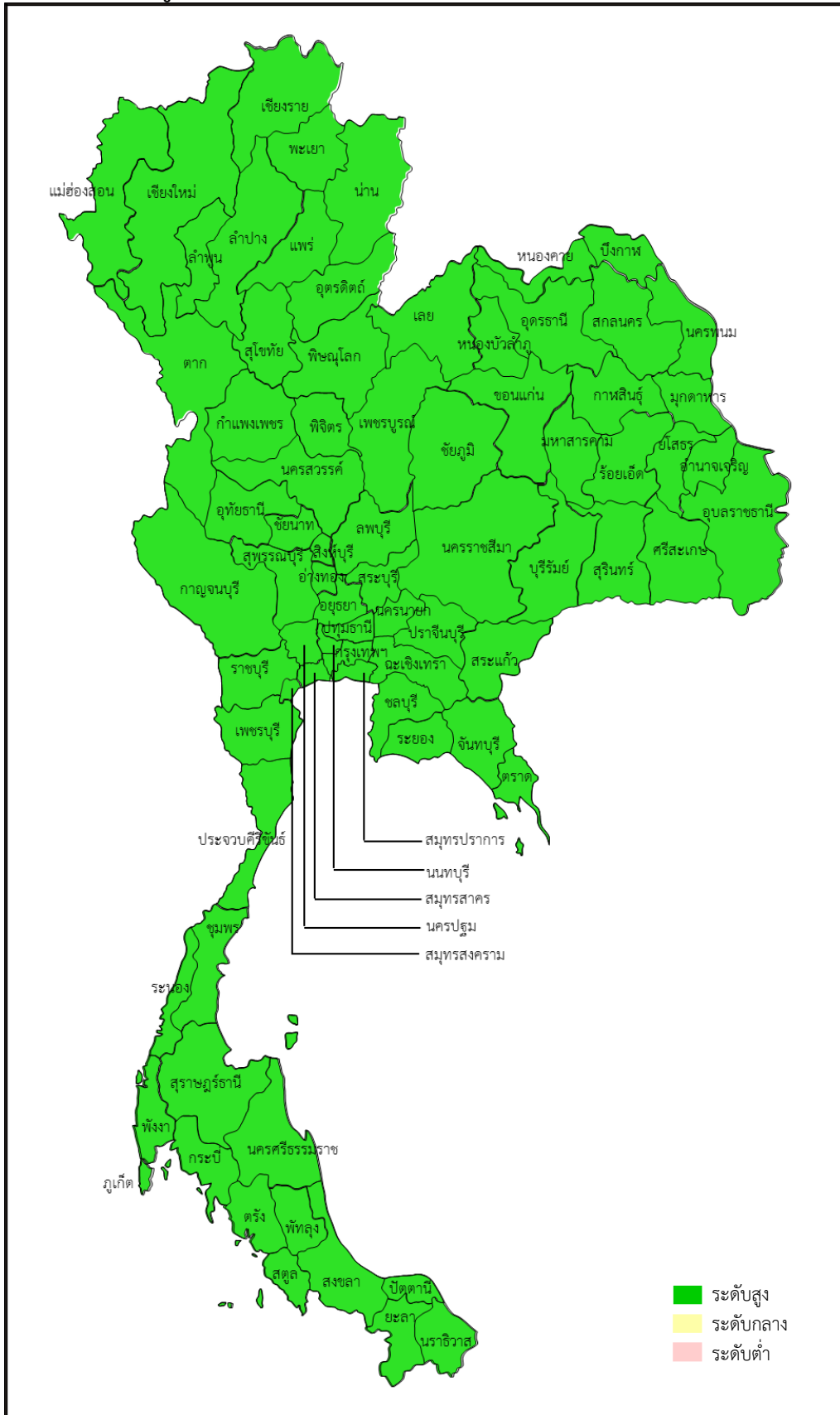
ที่มา: สํารวจโดยสํานักงานสถิติแห่งชาติ และคํานวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

รูปที่ 17: แสดงระดับพฤติกรรมทางการเงินในแต่ละจังหวัด

ที่มา: สํารวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ และคํานวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

รูปที่ 18: แสดงระดับทัศนคติทางการเงินในแต่ละจังหวัด

ที่มา: สํารวจโดยสํานักงานสถิติแห่งชาติ และคํานวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

4.4 ระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบ: ตามช่วงวัย

เพื่อให้การดำเนินนโยบายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ปัญหาได้อย่างตรงจุด ตรงปัญหาของแต่ละกลุ่มเป้าหมายในแต่ละช่วงวัย รายงานฉบับนี้จึงนำเสนอการวิเคราะห์ระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบของคนไทย 4 ช่วงวัยในสังคมปัจจุบันเพื่อให้เข้าใจประเด็นที่เป็นจุดอ่อนซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดนโยบายส่งเสริมความรู้ทางการเงินที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มวัยต่อไป อย่างไรก็ดี การวิเคราะห์ผลดังกล่าวยังมีข้อจำกัดเรื่องสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างเจนเนอเรชั่น Z ซึ่งมีสัดส่วนในการสำรวจไม่มากนัก เนื่องจากแนวทางในการสุ่มตัวอย่างพิจารณาในมิติด้านถิ่นที่อยู่ตามจังหวัดและเขตเทศบาลเป็นหลัก

4.4.1 การพิจารณาทักษะทางการเงินและองค์ประกอบจำแนกตามช่วงวัย

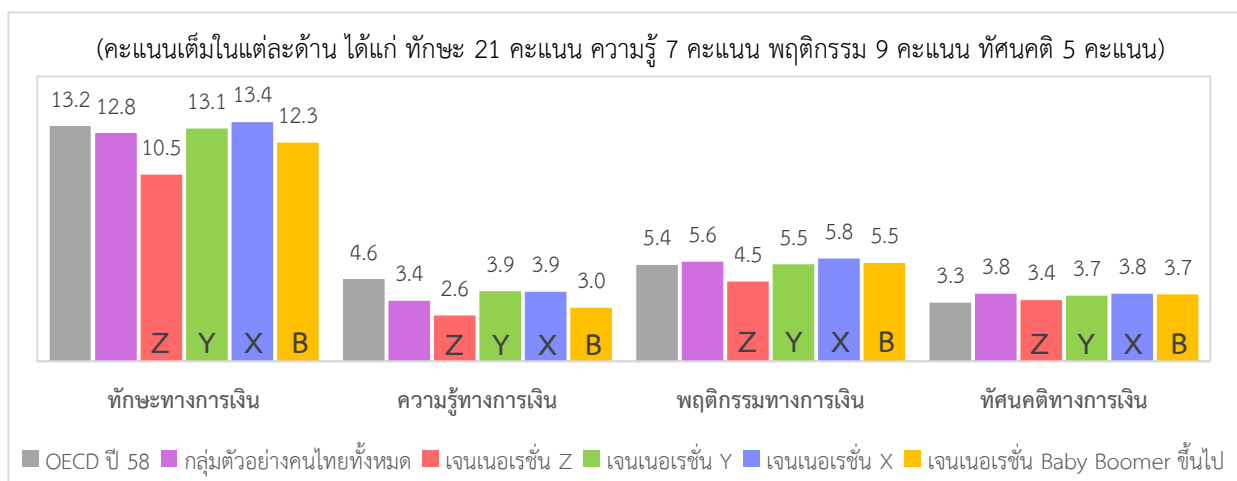
การศึกษาระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบจำแนกตามช่วงวัยพิจารณาโดย

(1) ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยแต่ละช่วงวัยด้วยการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ และ (2) ระดับคะแนนตามเกณฑ์สูง-ต่ำ (เกณฑ์การพิจารณาคะแนนสูง-ต่ำ ตามตารางที่ 2) ดังนี้

(1) การพิจารณาด้วยความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยแต่ละช่วงวัย

การพิจารณาความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยแต่ละช่วงวัยพิจารณาโดยเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างช่วงวัยกับ 1) คะแนนเฉลี่ยของ 30 ประเทศที่เข้าร่วมโครงการสำรวจทักษะทางการเงินกับ OECD ในปี 2558 (คะแนนเฉลี่ย OECD) และ 2) คะแนนเฉลี่ยภาพรวมทั้งประเทศ ซึ่งพบว่า **ทักษะทางการเงิน** เจนเนอเรชั่น X เป็นช่วงวัยที่มีทักษะทางการเงินสูงที่สุด และเป็นช่วงวัยเดียวที่มีระดับทักษะทางการเงินสูงกว่า OECD สำหรับองค์ประกอบด้าน**ความรู้ทางการเงิน** แม้เจนเนอเรชั่น Y และ X เป็นช่วงวัยที่มีระดับความรู้ทางการเงินสูงกว่าภาพรวมคนไทย แต่ระดับความรู้ทางการเงินยังต่ำกว่า OECD จึงควรเร่งพัฒนาด้านความรู้ให้ดียิ่งขึ้นเทียบเท่าระดับสากล **ด้านพฤติกรรมทางการเงิน** เจนเนอเรชั่น Z มีแนวโน้มระดับพฤติกรรมต่ำกว่าช่วงวัยอื่น และเป็นช่วงวัยเดียวที่มีระดับพฤติกรรมต่ำกว่า OECD **ด้านทัศนคติทางการเงิน** คนไทยทุกช่วงวัยมีทัศนคติทางการเงินค่อนข้างดี โดยทุกช่วงวัยมีระดับทัศนคติทางการเงินสูงกว่า OECD (รายละเอียดตามรูปที่ 19)

รูปที่ 19: แสดงทักษะทางการเงินและองค์ประกอบจำแนกตามช่วงวัย

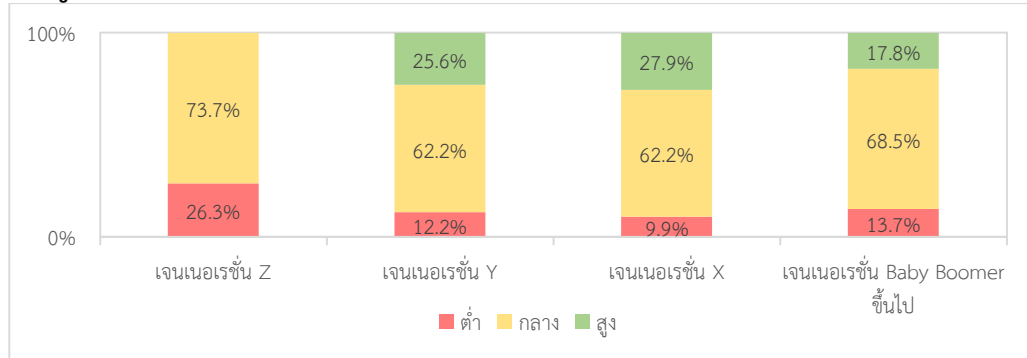

ที่มา: สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ และคำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

(2) การพิจารณาด้วยระดับคะแนนตามเกณฑ์สูง-ต่ำ

เมื่อพิจารณาด้วยระดับคะแนนสูง-ต่ำ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเจนเนอเรชั่น Z มีสัดส่วนผู้ที่ได้คะแนนในระดับต่ำสูงที่สุด โดยมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 26.3 ในขณะที่กลุ่มเจนเนอเรชั่น X มีสัดส่วนผู้ที่ได้คะแนนในระดับสูงมากที่สุดถึงร้อยละ 27.9 (รายละเอียดตามรูปที่ 20)

รูปที่ 20: แสดงสัดส่วนของระดับองค์ประกอบทักษะทางการเงินจำแนกตามช่วงวัย

ที่มา: สํารวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ และคํานวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

4.4.2 องค์ประกอบของทักษะทางการเงินที่เป็นจุดอ่อนของคนในแต่ละช่วงวัย

การวิเคราะห์หัวข้อที่คนในแต่ละวัยยังทำได้ไม่ดีพิจารณาจากการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยในแต่ละหัวข้อของแต่ละช่วงวัยกับคะแนนเฉลี่ยภาพรวมทั้งประเทศ และคะแนนเฉลี่ย OECD ด้วยการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (รายละเอียดตามตารางที่ 8) โดยสามารถสรุปจุดอ่อนของแต่ละเจนเนอเรชั่น ดังนี้

จุดอ่อนของเจนเนอเรชั่น Z ด้านความรู้ทางการเงิน ควรเร่งส่งเสริมในทุกหัวข้อ โดยเฉพาะในเรื่องผลกระทบจากเงินเฟ้อ ความเสี่ยงและผลตอบแทน **ด้านพฤติกรรมทางการเงิน** ช่วงวัยนี้พยายามใช้เงินที่ได้มาให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายโดยไม่ได้คำนึงถึงการออมมากนัก มักออมเงินเมื่อมีเงินเหลือเท่านั้น และยังไม่ได้เก็บออมด้วยวิธีการออมที่เหมาะสม รวมถึงไม่เห็นความสำคัญของการตั้งเป้าหมายทางการเงินระยะยาว นอกจากนี้ แม้ช่วงวัยนี้มีแนวโน้มดูแลการเงินของตนเองอย่างใกล้ชิดและไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนก่อนซื้อ แต่หากต้องการซื้อผลิตภัณฑ์ใดจะไม่เปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อและไม่ทราบแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมเพื่อหาข้อมูลมาเปรียบเทียบ นอกจากนี้ ผู้ที่อยู่ในช่วงวัยนี้ยังไม่ประสบปัญหาเงินไม่พอใช้อาจเป็นเพราะได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากครอบครัว ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ไม่มีการวางแผนบริหารเงินอย่างรอบคอบ **ด้านทัศนคติ** ควรส่งเสริมให้มีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการออม

จุดอ่อนของเจนเนอเรชั่น Y ด้านความรู้ทางการเงิน ช่วงวัยนี้มีความรู้ค่อนข้างดีกว่าช่วงวัยอื่น แต่หากเทียบในระดับสากลยังควรพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องผลกระทบจากเงินเฟ้อ ความเสี่ยงและผลตอบแทนจากการลงทุน **ด้านพฤติกรรมทางการเงิน** เจนเนอเรชั่น Y ควรส่งเสริมให้จัดสรรเงินก่อนใช้และดูแลการเงินของตนเองอย่างใกล้ชิด ซึ่งรวมถึงการออมเงินก่อนใช้และออมเงินในวิธีที่เหมาะสม นอกจากนี้ ควรส่งเสริมด้านการตั้งเป้าหมายทางการเงินระยะยาว เช่น ออมเพื่อยามเกษียณ ออมเพื่อฉุกเฉิน เพื่อลดพฤติกรรมการกู้เงินเมื่อเงินไม่พอใช้ อนึ่ง แม้เจนเนอเรชั่น Y มีข้อดีในการเปรียบเทียบข้อมูลผลิตภัณฑ์ก่อนการซื้อ แต่ยังคงขาดการศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมเพื่อตัดสินใจเลือกผลิตภัณฑ์ก่อนซื้อ และขาดการไตร่ตรองถึงความจำเป็นอย่างถี่ถ้วนเมื่อต้องการซื้อผลิตภัณฑ์ ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ช่วงวัยนี้มีปัญหาเงินไม่พอใช้ และมีแนวโน้มที่ไม่สามารถชำระค่าใช้จ่ายได้ตรงเวลา ดังนั้นจึงควรกระตุ้นพฤติกรรมใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น และแนะนำแหล่งข้อมูลที่มีประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกผลิตภัณฑ์ **ด้านทัศนคติ** ควรส่งเสริมทัศนคติด้านการออมเช่นเดียวกับเจนเนอเรชั่น Z

จุดอ่อนของเจนเนอเรชั่น X ด้านความรู้ทางการเงิน แม้เจนเนอเรชั่น X เป็นช่วงวัยที่มีระดับความรู้ทางการเงินที่ดีที่สุด แต่ยังคงส่งเสริมให้เทียบเท่ากับระดับสากลเช่นเดียวกับเจนเนอเรชั่น Y โดยเฉพาะผลกระทบจากเงินเฟ้อ **ด้านพฤติกรรมทางการเงิน** เจนเนอเรชั่น X มีความรับผิดชอบเรื่องการเงินของตนเองมากขึ้น เริ่มคำนึงถึงความจำเป็นในการมีเป้าหมายทางการเงินในระยะยาว แต่ยังคงส่งเสริมทักษะการบริหารจัดการเงินให้ดียิ่งขึ้น เช่น จัดสรรเงินก่อนใช้เพื่อไม่ให้ประสบปัญหาเงินไม่พอใช้ เลือกวิธีการออมที่เหมาะสมและมีเงินออมเพียงพอเพื่อยามเกษียณและเผื่อฉุกเฉิน อย่างไรก็ตาม ช่วงวัยนี้ยังมีจุดแข็งเรื่องการไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนถึงความจำเป็นก่อนซื้อและเปรียบเทียบข้อมูลก่อนการซื้อ เพียงแต่ยังไม่ได้ศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมก่อนตัดสินใจ **ด้านทัศนคติทางการเงิน** ช่วงวัยนี้มีทัศนคติที่ดีในทุกด้าน

จุดอ่อนของเจนเนอเรชั่น Baby Boomer ขึ้นไป ด้านความรู้ทางการเงิน ควรเร่งส่งเสริมความรู้ให้ช่วงวัยนี้ในทุกหัวข้อ โดยเฉพาะในเรื่องเงินเฟ้อ ความเสี่ยงและผลตอบแทนจากการลงทุน **ด้านพฤติกรรมทางการเงิน** เจนเนอเรชั่นนี้มีข้อดีเรื่องการไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนก่อนซื้อ และไม่กู้เงินเมื่อไม่พอใช้ อย่างไรก็ตาม ช่วงวัยนี้ไม่เปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อรวมทั้งไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งที่ควรศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ จากแนวโน้มที่คนจะอายุยืนขึ้น ทำให้การวางแผนการเงินและการบริหารจัดการเงินเพื่อให้ตนเองสามารถดำรงชีพได้โดยไม่เป็นภาระต่อลูกหลานหรือภาครัฐเป็นเรื่องที่สำคัญ **ด้านทัศนคติ** อาจด้วยอายุที่มากขึ้นคนกลุ่มนี้จึงมุ่งเน้นดำเนินชีวิตเพื่อวันนี้และไม่คำนึงถึงอนาคตมากนัก ซึ่งอาจต้องส่งเสริมให้คำนึงถึงการบริหารเงินให้เพียงพอต่อการดำรงชีพหากมีอายุยืนยาวกว่าที่คาดการณ์ไว้

ตารางที่ 8: แสดงความแตกต่างทางสถิติของคะแนนเฉลี่ยในแต่ละหัวข้อจำแนกตามช่วงวัย

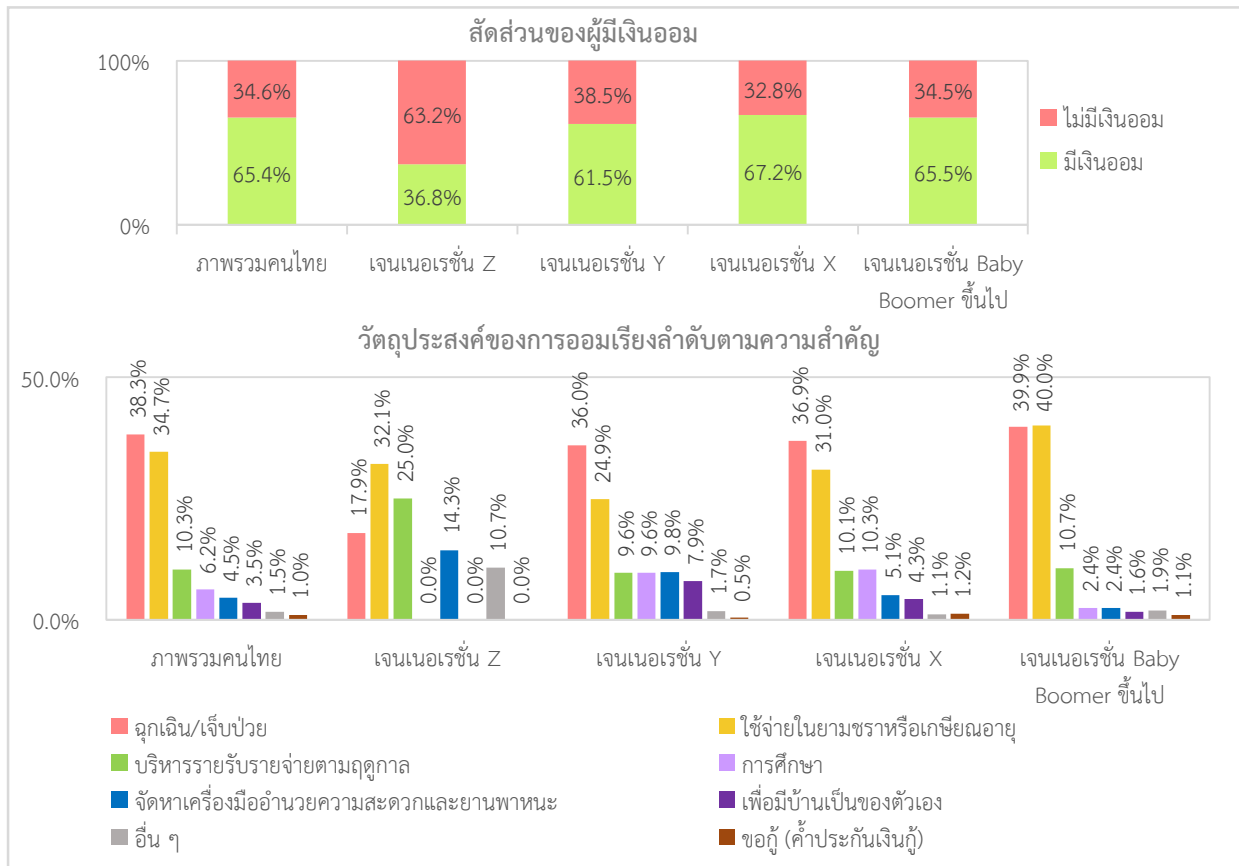
หัวข้อ	เจนเนอเรชั่น Z (เกิดปี 2544 เป็นต้นไป อายุต่ำกว่า 16 ปี)		เจนเนอเรชั่น Y (เกิดระหว่าง ปี 2524 – 2543 อายุ 16 – 35 ปี)		เจนเนอเรชั่น X (เกิดระหว่าง ปี 2509 – 2523 อายุ 36 – 50 ปี)		เจนเนอเรชั่น Baby Boomer ขึ้นไป (เกิดก่อนปี 2509 อายุตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป)	
	OECD	คนไทย	OECD	คนไทย	OECD	คนไทย	OECD	คนไทย
ความรู้ทางการเงิน	58	59	58	59	58	59	58	59
มูลค่าของเงินตามกาลเวลา	-**	-	-***	+***	-***	+***	-***	-***
คำนวณดอกเบี้ยสินเชื่อ	-**	-*	-***	+***	-***	+***	-***	-***
คำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยเงินฝาก	-*	-**	+***	+***	+***	+***	-***	-***
คำนวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น	-**	-	-***	+***	-***	+***	-***	-***
นิยามเงินเฟ้อ	-***	-	-***	+***	-***	+***	-	-***
ความเสี่ยงและผลตอบแทน	-***	-	-***	+***	-***	+***	-***	-***
การกระจายความเสี่ยงในการลงทุน	-*	-*	-***	+***	-***	+***	-***	-***
พฤติกรรมทางการเงิน								
ตัดสินใจทางการเงิน	-***	-*	+**	-***	+***	+***	+***	-*
จัดสรรเงินก่อนใช้	-***	-*	-***	-***	-***	+*	-***	+
เลือกวิธีการออมที่เหมาะสม	-***	-***	-***	-***	-**	+	-*	+**
ไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนก่อนซื้อ	+	-	+***	-***	+***	+**	+***	+*
ชำระค่าใช้จ่ายตรงเวลา	-	-	+	-	+***	+	+**	-
ดูแลการเงินของตนเองอย่างใกล้ชิด	+	-	+***	-***	+***	+**	+***	+
ตั้งเป้าหมายระยะยาว	+	-	+***	-*	+***	+***	+***	-***
เปรียบเทียบข้อมูลก่อนการซื้อ	-**	-	+	+**	+***	+***	-***	-***

หัวข้อ	เจนเนอเรชั่น Z (เกิดปี 2544 เป็นต้นไป อายุต่ำกว่า 16 ปี)		เจนเนอเรชั่น Y (เกิดระหว่าง ปี 2524 – 2543 อายุ 16 – 35 ปี)		เจนเนอเรชั่น X (เกิดระหว่าง ปี 2509 – 2523 อายุ 36 – 50 ปี)		เจนเนอเรชั่น Baby Boomer ขึ้นไป (เกิดก่อนปี 2509 อายุตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป)	
	OECD 58	คนไทย 59	OECD 58	คนไทย 59	OECD 58	คนไทย 59	OECD 58	คนไทย 59
ศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมก่อนตัดสินใจ	***	**	***	**	***	***	***	***
ไม่เคยประสบปัญหาเงินไม่พอใช้	-	*	***	-	***	***	***	***
ไม่กู้เมื่อเงินไม่พอใช้	+	-	***	*	***	+	***	+
ทัศนคติทางการเงิน								
มีความสุขในการใช้เงินมากกว่าเก็บออมเพื่ออนาคต		**		***		+		**
มีชีวิตอยู่เพื่อวันนี้และไม่ได้คิดวางแผนสำหรับอนาคต		-		*		***		***
มีเงินต้องรีบใช้		**		**		*		+
หมายเหตุ *** สถานภาพของบุคคลที่มีผลต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ** สถานภาพของบุคคลที่มีผลต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 * สถานภาพของบุคคลที่มีผลต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 เครื่องหมาย (+) และ (-) แสดงทิศทางการสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ กับคะแนนเฉลี่ย โดย (+) แสดงทิศทางการสัมพันธ์กับคะแนนเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้น (-) แสดงทิศทางการสัมพันธ์กับคะแนนเฉลี่ยที่ลดลง								

4.4.3 การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการออมเงินในแต่ละเจนเนอเรชั่น

สัดส่วนของคนที่มีเงินออมในแต่ละเจนเนอเรชั่นไม่แตกต่างจากภาพรวมของประเทศมากนัก โดยผู้ที่มีเงินออมมีสัดส่วนประมาณสองในสามของจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละเจนเนอเรชั่น และทุกเจนเนอเรชั่นเห็นความสำคัญของการออมเงินเมื่อฉุกเฉินมากที่สุด ตามด้วยการออมเพื่อเกษียณ สำหรับผู้ที่ให้ความสำคัญกับการออมเงินเพื่อเกษียณนั้น พบว่า ผู้ที่มีอายุสูงขึ้นจะให้ความสำคัญกับการออมเพื่อเกษียณมากขึ้นโดยเจนเนอเรชั่น Baby Boomer ขึ้นไป มีสัดส่วนผู้ที่ให้ความสำคัญกับการออมเงินเพื่อเกษียณสูงที่สุด ตามด้วยเจนเนอเรชั่น X และ Y ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ผลการสำรวจที่ได้ของเจนเนอเรชั่น Z อาจทำไม่สะท้อนพฤติกรรมที่แท้จริงเนื่องจากข้อจำกัดของกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีจำนวนเพียง 19 ราย (รายละเอียดตามรูปที่ 21)

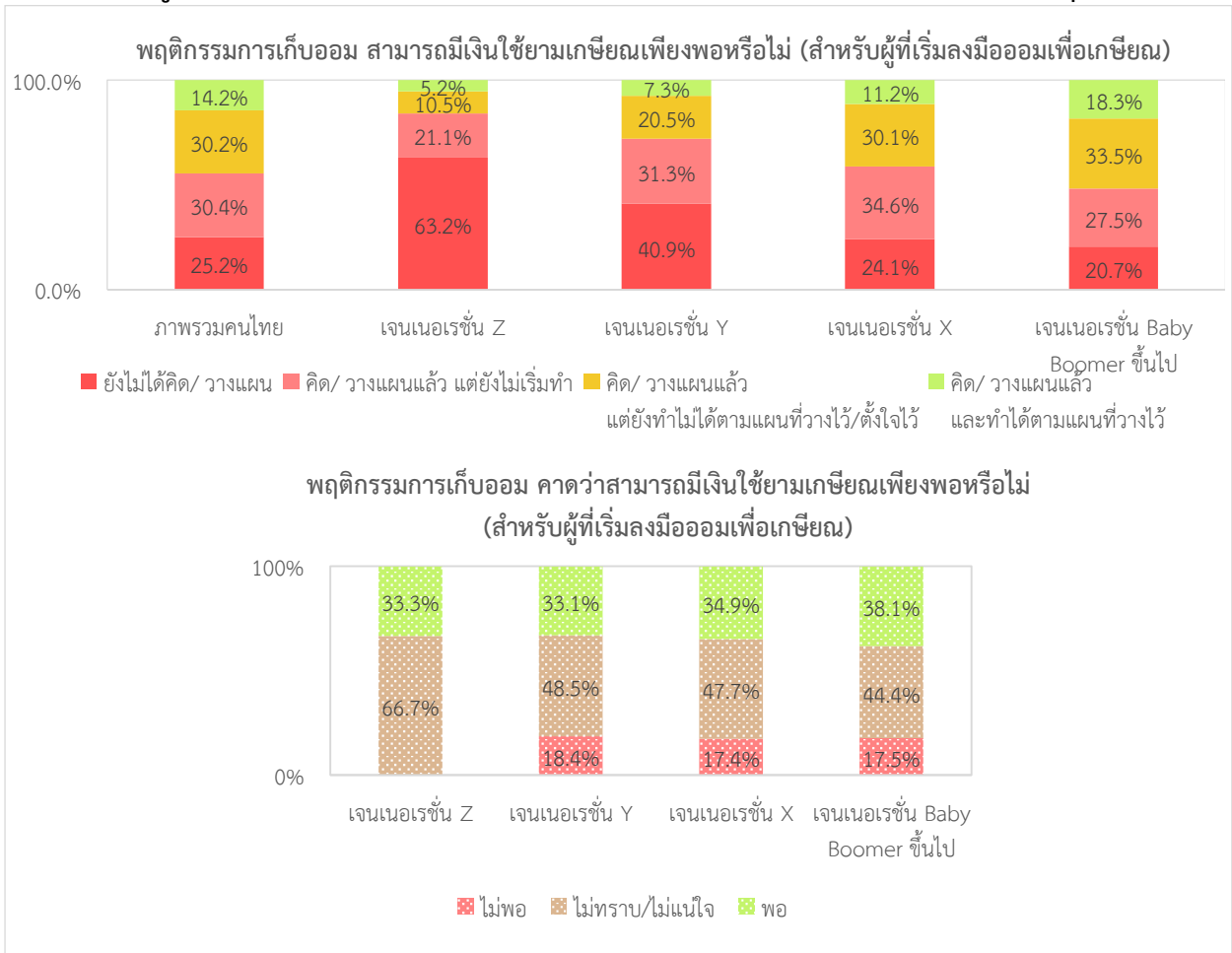
รูปที่ 21: สัดส่วนของผู้มีเงินออม และวัตถุประสงค์ของการออมเงิน

ที่มา: สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ และคำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

สำหรับพฤติกรรมการวางแผนเก็บออมเพื่อเกษียณ พบว่า เมื่อคนมีอายุเพิ่มมากขึ้นจะเริ่มให้ความสำคัญของการออมเงินเพื่อเกษียณเพิ่มมากขึ้น และมีความมั่นใจในพฤติกรรมการออมเงินของตนเองว่า จะสามารถออมเงินเพื่อใช้หลังเกษียณได้อย่างเพียงพอด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาพฤติกรรมการออมเงินเพื่อเกษียณของเจนเนอเรชั่น Baby Boomer ขึ้นไป พบว่า ยังมีผู้ที่มีความเสี่ยงเงินไม่พอใช้จ่ายเกษียณถึงร้อยละ 61.9 เนื่องจากมีผู้ที่ไม่มั่นใจในพฤติกรรมการออมเงินของตนเองร้อยละ 44.4 และเห็นว่าพฤติกรรมการออมของตนเองยังไม่ดีเพียงพอร้อยละ 17.5 (รายละเอียดตามรูปที่ 22)

รูปที่ 22: แสดงสัดส่วนของการคิดวางแผนเก็บออมไว้สำหรับยามชรา/เกษียณอายุ

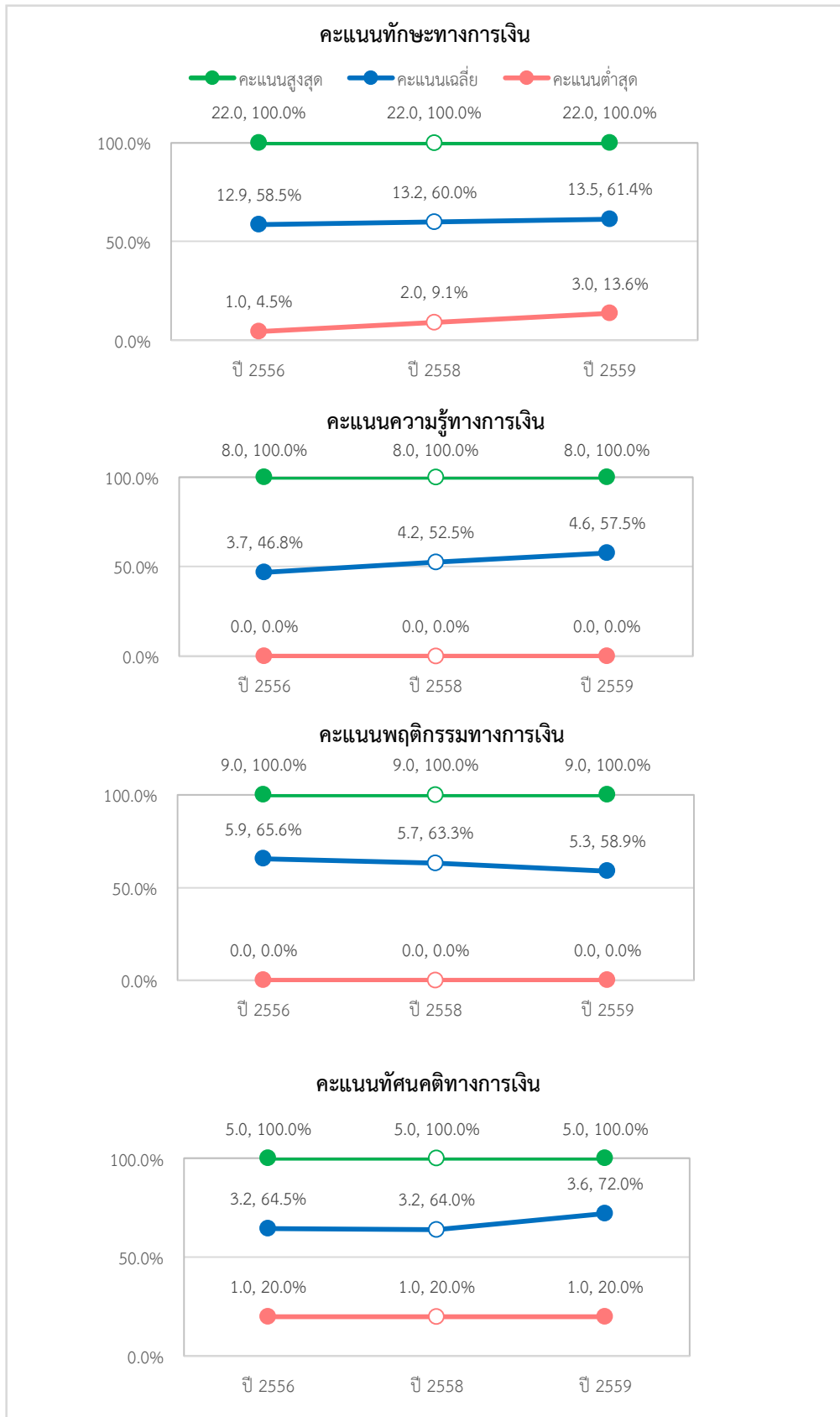
ที่มา: สํารวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ และคํานวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

4.5 พัฒนาการทักษะทางการเงินของคนไทย

การวิเคราะห์พัฒนาการทักษะทางการเงินของคนไทยระหว่างปี 2556 และปี 2559¹² พบว่า ทักษะทางการเงินของคนไทย ปี 2559 มีแนวโน้มสูงขึ้นจากปี 2556 โดยคะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงินปี 2559 เพิ่มขึ้นจากปี 2556 ร้อยละ 2.9 ซึ่งเป็นผลจากความรู้อันเพิ่มขึ้น และทัศนคติทางการเงินที่ดีขึ้น เมื่อพิจารณาในระดับองค์ประกอบ พบว่า คะแนนเฉลี่ยความรู้ทางการเงินและทัศนคติทางการเงินในปี 2559 สูงขึ้นจากปี 2556 โดยมีด้านพฤติกรรมทางการเงินเท่านั้นที่มีระดับคะแนนต่ำกว่า ปี 2556 โดยต่ำกว่า 0.6 คะแนน (ลดลงจากร้อยละ 65.5 ในปี 2556 เป็นร้อยละ 58.9 ในปี 2559 = ลดลงร้อยละ 6.6) (รายละเอียดตามรูปที่ 23) ซึ่งสาเหตุที่พฤติกรรมปี 2559 ต่ำกว่าปี 2556 นั้นเป็นผลมาจากพฤติกรรมหลายข้อที่ได้คะแนนต่ำลง เช่น การตั้งเป้าหมายระยะยาว และการชำระค่าใช้จ่ายตรงตามเวลาเรียกเก็บ

¹² ผลการสำรวจในปี 2559 ไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบกับผลการสำรวจในปี 2556 ได้โดยตรง เนื่องจาก OECD มีการพัฒนาปรับปรุงแนวทางคำถามและการคำนวณในปี 2558 เพื่อให้ผลสำรวจสะท้อนทักษะทางการเงินได้ดียิ่งขึ้น (ความแตกต่างของคำถามและการคำนวณคะแนนทักษะทางการเงินของไทยในปี 2559 และ 2556 สรุปรายละเอียดตามภาคผนวกที่ 5) ดังนั้น เพื่อให้ผลสำรวจทักษะทางการเงินของไทยในปี 2559 และ 2556 สามารถเปรียบเทียบกันได้ การวิเคราะห์ในส่วนนี้จึงนำข้อมูลดิบของการสำรวจในปี 2559 มาวิเคราะห์ตามแนวทางที่ใช้ในการสำรวจปี 2556 กล่าวคือ มีการตัดคำถามบางส่วนที่เพิ่มเติมในปี 2559 ออก และใช้วิธีการคำนวณตามปี 2556 นอกจากนี้ เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2556 ถึงปี 2559 นอกจากนี้ ในการแสดงผลคะแนนจะนำคะแนนจากการสำรวจรอบพิเศษในปี 2558 ที่คำนวณตามแนวทางของปี 2556 มาแสดงผลเปรียบเทียบกับ

รูปที่ 23: แสดงคะแนนทักษะทางการเงินและองค์ประกอบเปรียบเทียบปี 2556 - 2559 (คะแนน, ร้อยละ)
ตามแนวทางการคำนวณปี 2556

หมายเหตุ: คะแนนที่คำนวณใช้แนวทางการคำนวณตามปี 2556

ที่มา: สํารวจโดยสํานักงานสถิติแห่งชาติ และคํานวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

เมื่อพิจารณาคะแนนตามเกณฑ์สูง-ต่ำที่ใช้ในปี 2556¹³ พบว่า ปี 2559 มีสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่ได้คะแนนทักษะทางการเงินในระดับสูงเพิ่มขึ้นจากปี 2556 ร้อยละ 8.8 (เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 25.5 ในปี 2556 เป็นร้อยละ 34.3 ในปี 2559 = เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.8) โดยเป็นผลจากองค์ประกอบด้านความรู้ทางการเงินและด้านทัศนคติทางการเงินที่มีสัดส่วนของกลุ่มคะแนนสูงที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่ด้านพฤติกรรมทางการเงิน ปี 2559 มีสัดส่วนของกลุ่มคะแนนสูงลดลงจากปี 2556 ร้อยละ 10.0 (ลดลงจากร้อยละ 62.1 ในปี 2556 เป็นร้อยละ 52.1 ในปี 2559 = ลดลงร้อยละ 10.0) (รายละเอียดตามตารางที่ 9)

ตารางที่ 9: แสดงสัดส่วนของผู้ที่ได้คะแนนทักษะทางการเงินและองค์ประกอบตามเกณฑ์สูง-ต่ำ (ปี 2556-2559)
ตามแนวทางการคำนวณปี 2556

สัดส่วนจำนวนคน (คะแนนเต็ม)	% คะแนนต่ำ ($\leq 6.5, \leq 2.5, \leq 2, \leq 2$)			% คะแนนปานกลาง			% คะแนนสูง ($\geq 15.5, \geq 5.5, \geq 6, \geq 4$)		
	ปี 56	ปี 58	ปี 59	ปี 56	ปี 58	ปี 59	ปี 56	ปี 58	ปี 59
ทักษะทางการเงิน (22 คะแนน)	3.5	2.1	3.5	71.0	73.0	62.2	25.5	24.9	34.3
ความรู้ทางการเงิน (8 คะแนน)	33.0	18.2	21.5	39.3	52.0	31.3	27.7	29.7	47.2
พฤติกรรมทางการเงิน (9 คะแนน)	4.7	5.3	7.8	33.2	36.5	40.1	62.1	58.2	52.1
ทัศนคติทางการเงิน (5 คะแนน)	31.1	30.1	17.0	18.4	28.8	18.2	50.5	41.1	64.8

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บเป็นเกณฑ์ในการกำหนดคะแนนในรายงานผลสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2556 ในแต่ละด้านของคะแนนทักษะทางการเงิน ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน ตามลำดับ
ที่มา: โครงการ Advancing National Financial Literacy ดำเนินการโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบองค์ประกอบย่อยในแต่ละด้านจากสัดส่วนของผู้ที่ตอบถูกรายหัวข้อ¹⁴ พบว่า

(1) ด้านความรู้ทางการเงิน

ปี 2559 มีสัดส่วนผู้ตอบถูกเพิ่มสูงขึ้นจากปี 2556 ในทุกหัวข้อ เมื่อพิจารณาเฉพาะหัวข้อที่ยังคงเป็นคำถามมาตรฐานในการคำนวณคะแนนปี 2559 พบว่า หัวข้อที่คนไทยเข้าใจมากขึ้นมากที่สุด คือ การคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยเงินฝาก ในขณะที่เรื่องมูลค่าของเงินตามกาลเวลาเป็นหัวข้อที่มีคนเข้าใจเพิ่มขึ้นน้อยที่สุด (รายละเอียดตามรูปที่ 24)

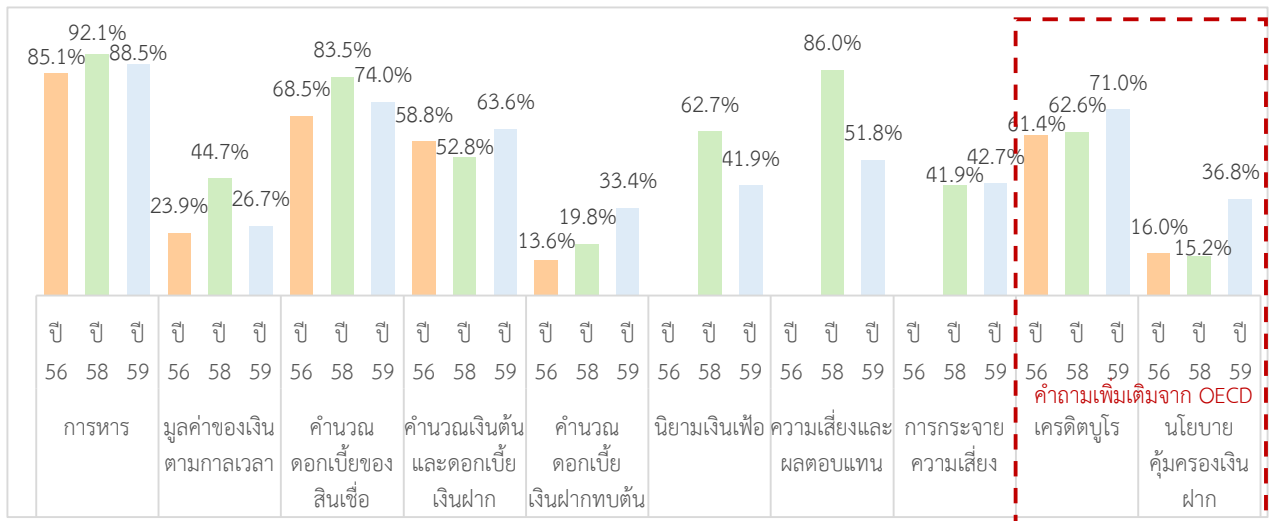
¹³ เกณฑ์การพิจารณาคะแนนสูง - ต่ำ ในปี 2556

เกณฑ์ (คะแนนเต็ม)	คะแนนต่ำ	คะแนนปานกลาง	คะแนนสูง
ทักษะทางการเงิน (22 คะแนน)	≤ 6.5	6.5 - 15.5	≥ 15.5
ความรู้ทางการเงิน (8 คะแนน)	≤ 2.5	2.5 - 5.5	≥ 5.5
พฤติกรรมทางการเงิน (9 คะแนน)	≤ 2	3 - 5	≥ 6
ทัศนคติทางการเงิน (5 คะแนน)	≤ 2	3	≥ 4

ที่มา: OECD และ ธนาคารแห่งประเทศไทย

¹⁴ ปี 2559 และ 2556 มี 2 หัวข้อที่มีความแตกต่างกันในส่วนของลักษณะคำถามและวิธีการคำนวณ ได้แก่ มูลค่าเงินตามกาลเวลา และตัดสินใจทางการเงินและจัดทำบัญชี ซึ่งผลที่นำมาเปรียบเทียบจะนำข้อมูลปี 2559 มาคำนวณตามแนวทางปี 2556

รูปที่ 24: แสดงร้อยละของผู้ที่ได้คะแนน ด้านความรู้ทางการเงิน (ปี 2556-2559)
ตามแนวทางการคำนวณปี 2556¹⁵

หมายเหตุ: คะแนนที่คำนวณใช้แนวทางการคำนวณตามปี 2556

ที่มา: สํารวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ และคำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

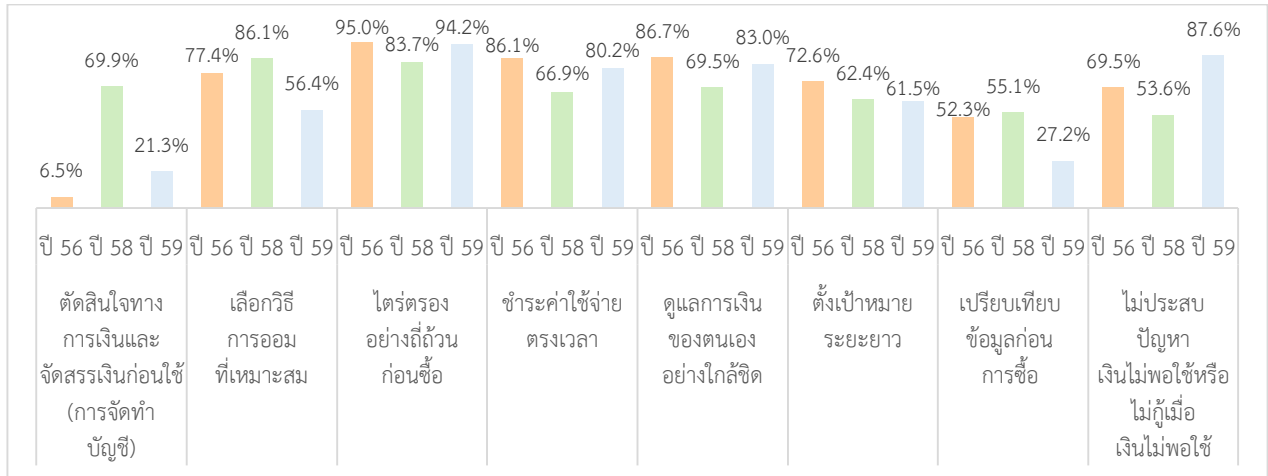
(2) ด้านพฤติกรรมทางการเงิน

พฤติกรรมทางการเงินคนไทยในปี 2559 มีระดับลดลงจากปี 2556 ในเกือบทุกหัวข้อ โดยหัวข้อที่มีคะแนนเฉลี่ย (สัดส่วนของผู้ที่ได้คะแนน) ลดลงสูงสุด 3 อันดับแรก คือ การเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ การเลือกวิธีการออมที่เหมาะสม และการตั้งเป้าหมายระยะยาว อย่างไรก็ตาม ในปี 2559 นี้ พบว่าคนไทยประสบปัญหาเงินไม่พอใช้ลดลงหรือมีการแก้ปัญหาเมื่อเงินไม่พอใช้ในวิธีที่เหมาะสมยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การเปรียบเทียบในหัวข้อการจัดสรรก่อนใช้ (การจัดทำบัญชี) อาจยังไม่สามารถเปรียบเทียบได้ชัดเจนมากนักเนื่องจากการปรับปรุงคำถามให้ตรงตามเจตนารมณ์ของมาตรฐาน OECD มากยิ่งขึ้น¹⁶ (รายละเอียดตามรูปที่ 25)

¹⁵ หัวข้อมูลค่าเงินตามกาลเวลา ตามมาตรฐานการคิดคะแนน OECD ปี 2558 แตกต่างจากปี 2556 โดย ปี 2558 ให้ผู้ตอบมีโอกาสได้คะแนนเมื่อเห็นว่าปริมาณของที่สามารถซื้อได้เมื่อเวลาผ่านไป 1 ปี เทียบกับปริมาณของที่ซื้อได้ในวันนี้ ไม่จำเป็นต้องน้อยกว่าเสมอแต่ขึ้นอยู่กับชนิดของสินค้าที่ซื้อด้วย

¹⁶ หัวข้อการจัดทำบัญชี ปี 2559 ต่างจากปี 2556 และปี 2558 โดยปี 2559 ปรับคำถามเป็นการจัดสรรเงินก่อนใช้ แทนการจัดทำบัญชีเพื่อให้สะท้อนตามเจตนารมณ์ในการวัดพฤติกรรมตามมาตรฐาน OECD ปี 2558 มากยิ่งขึ้น (G20/OECD INFE Core competencies framework on financial literacy for adults. www.oecd.org/finance/Core-Competencies-Framework-Adults.pdf)

รูปที่ 25: แสดงร้อยละของผู้ที่ได้คะแนน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน (ปี 2556-2559) ตามแนวทางการคำนวณปี 2556

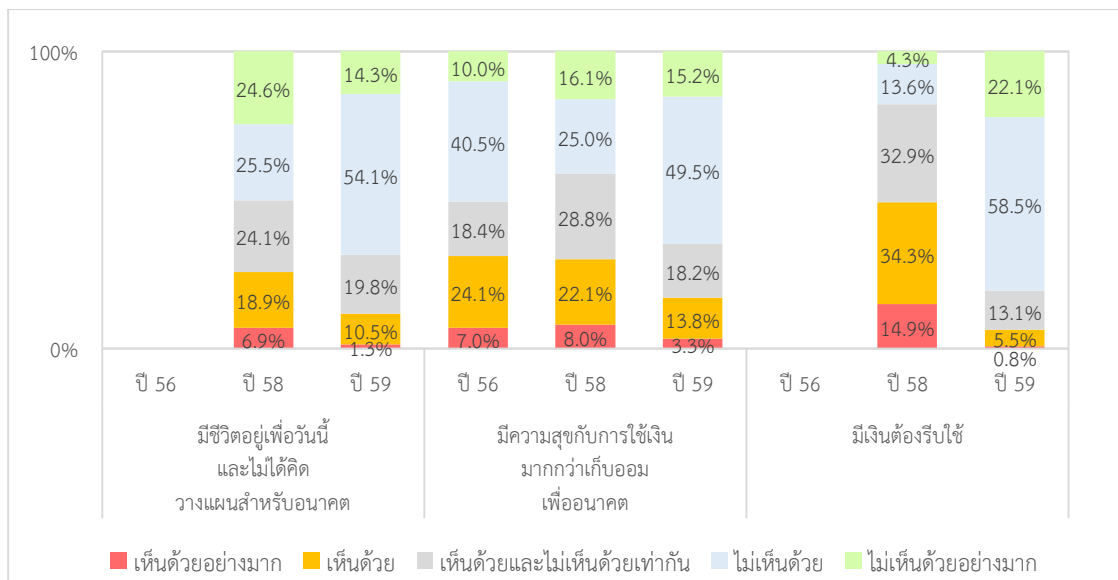
หมายเหตุ: คะแนนที่คำนวณใช้แนวทางการคำนวณตามปี 2556

ที่มา: สํารวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ และคำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

(3) ด้านทัศนคติทางการเงิน

ปี 2559 กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเรื่องการออมดีขึ้นกว่าปี 2556 โดยมีผู้ที่เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างมากกับประโยคที่ว่า “มีความสุขในการใช้เงินมากกว่าเก็บออมเพื่ออนาคต” ลดลงจากร้อยละ 31.1 ในปี 2556 เป็นร้อยละ 17.1 ในปี 2559 (รายละเอียดตามรูปที่ 26)

รูปที่ 26: แสดงสัดส่วนของผู้ที่ได้คะแนน ด้านทัศนคติทางการเงิน (ปี 2556-2559) ตามแนวทางการคำนวณปี 2556

หมายเหตุ: คะแนนที่คำนวณใช้แนวทางการคำนวณตามปี 2556

ที่มา: สํารวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ และคำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

5. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการสำรวจระดับทักษะทางการเงินของคนไทยปี 2559 ได้ชี้ให้เห็นประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาเพื่อส่งเสริมให้คนไทยมีทักษะทางการเงินดีขึ้น สามารถบริหารจัดการการเงินส่วนบุคคลได้อย่างเหมาะสม อันจะช่วยให้ประเทศไทยสามารถก้าวผ่านความท้าทายในด้านต่าง ๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยนโยบายการส่งเสริมความรู้ทางการเงินในระยะต่อไปควรมุ่งเน้นการเพิ่มพูนทักษะทางการเงินแก่กลุ่มเป้าหมายใน 3 มิติ ได้แก่ การศึกษา รายได้ครัวเรือน และช่วงวัย เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา รวมทั้งสามารถระบอบองค์ความรู้และช่องทางการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว ตามรายละเอียดต่อไปนี้

(1) การศึกษา ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับทักษะทางการเงินเป็นอย่างมาก โดยผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำมีแนวโน้มจะมีระดับทักษะทางการเงินต่ำไปด้วย โดยเฉพาะองค์ประกอบด้านความรู้ทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงิน จากการศึกษาพบว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษาและต่ำกว่าจะขาดความรู้ทางการเงินพื้นฐานในทุกด้าน อีกทั้งยังมีพฤติกรรมทางการเงินที่ไม่เหมาะสม เช่น ไม่มีการเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อขาดความเข้าใจในการเลือกวิธีการออมที่เหมาะสม จนส่งผลให้ประสบปัญหาการเงิน ดังนั้นการปลูกฝังความรู้ทางการเงินตั้งแต่เยาว์วัยในช่วงการศึกษาภาคบังคับ เพื่อให้มีพื้นฐานความรู้และได้ฝึกฝนทักษะทางการเงินอย่างทั่วถึงจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาทักษะทางการเงินของประเทศให้สูงขึ้น ดังนั้นส่วนงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชนควรร่วมมือกันผลักดันนโยบายการส่งเสริมความรู้ทางการเงินให้เป็นวาระแห่งชาติ โดยควรจัดให้มีการเรียนการสอนความรู้ทางการเงินในหลักสูตรวิชาภาคบังคับเพื่อให้สามารถส่งผ่านความรู้ไปยังเยาวชนได้อย่างทั่วถึง อันจะช่วยเพิ่มศักยภาพของเยาวชนในการจัดการบริหารการเงินส่วนบุคคล และมีทักษะทางการเงินที่ดีในอนาคต

เนื้อหาความรู้ทางการเงินควรมุ่งเน้นเนื้อหาในการเพิ่มความรู้ความสามารถ (Capability) ในการบริหารจัดการการเงิน เช่น พื้นฐานในการคำนวณ และการบริหารการเงินส่วนบุคคล อย่างไรก็ตาม การให้ความรู้ทางการเงินเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ จึงควรส่งเสริมให้มีฝึกฝนการนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตจริงควบคู่ไปพร้อมกัน เพื่อเพิ่มพูนทักษะในการบริหารจัดการการเงิน และพัฒนากลายเป็นทักษะของชีวิต (Life Skill) ตามรูปแบบการใช้ชีวิตและบริบทของแต่ละบุคคลได้อย่างเหมาะสม

ช่องทางการส่งเสริมความรู้ทางการเงินอาจใช้ช่องทางผ่านการเรียนการสอนในวิชาเรียน วิชากิจกรรม หรือการจัดทำโครงการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์บริหารจัดการการเงินตามความสนใจ เพื่อให้การขยายผลมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การให้ความรู้ทางการเงินผ่าน Digital Platform ก็เป็นอีกช่องทางที่สำคัญ ในการส่งเสริมความรู้ทางการเงินให้เข้าถึงประชาชนส่วนใหญ่ได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง

(2) รายได้ครัวเรือน กลุ่มผู้มีรายได้ครัวเรือนต่ำมีแนวโน้มที่จะมีทักษะทางการเงินต่ำ อันส่งผลให้มีความเปราะบางทางการเงินหากเกิดความผันผวนทางเศรษฐกิจ ซึ่งจากผลการสำรวจพบว่ากลุ่มคนที่มีรายได้ครัวเรือนต่ำเกือบครึ่งหนึ่งยังไม่ใช้บริการเงินฝาก/เงินออม และเมื่อเปรียบเทียบภายในกลุ่มเดียวกันยังพบว่า ผู้ที่มีการใช้บริการเงินฝาก/เงินออมมีคะแนนทักษะทางการเงินเฉลี่ยสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบกับการเข้าถึงบริการทางการเงินช่วยสร้างโอกาสทางการเงินให้ผู้มีรายได้น้อยนำไปต่อยอดในการสร้างงานสร้างอาชีพจนสามารถหลุดพ้นจากความยากจนได้

เนื้อหาความรู้ทางการเงินควรมุ่งเน้นให้กลุ่มผู้มีรายได้น้อยได้เข้าใจบริการทางการเงินเพื่อให้สามารถตัดสินใจเลือกผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับความสามารถและความต้องการของตนเอง ซึ่งเมื่อกลุ่มคนเหล่านี้สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินก็จะเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ในการทดลองใช้จริง และสามารถต่อยอดไปสู่การพัฒนาความรู้อื่น ๆ ที่จะช่วยเพิ่มพูนทักษะทางการเงินได้ต่อไป เช่น การบริหารจัดการการเงินส่วนบุคคล และการวางแผนการเงินเพื่อพัฒนาการประกอบอาชีพ เป็นต้น

ช่องทางในการส่งเสริมความรู้ทางการเงินสามารถดำเนินการพร้อมกับการส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงินผ่านผู้ให้บริการทางการเงินในช่วงเวลาที่กลุ่มเป้าหมายมีความสนใจและต้องการใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงิน โดยอาจเป็นการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายผ่านสื่อที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ในวงกว้าง เช่น สื่อมวลชน และสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้เกิดความสนใจในบริการ ควบคู่ไปกับการให้ข้อมูล ณ จุดขาย เมื่อกลุ่มเป้าหมายเกิดความต้องการใช้บริการ เนื่องจากเป็นช่องทางที่มีประสิทธิภาพ ในการสื่อสารความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ใช้บริการสูงสุด (ธนาคารแห่งประเทศไทย, มุมมองของธนาคารแห่งประเทศไทย ต่อการพัฒนาการเงินระดับฐานราก, 2014) นอกจากนี้ ตัวแทนผู้ให้บริการในระดับท้องถิ่นที่อยู่ในชุมชนก็มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมทักษะทางการเงินแก่ประชาชนกลุ่มฐานราก เนื่องจากมีความใกล้ชิด ได้รับความไว้วางใจ และเข้าใจแนวทางการดำรงชีพของกลุ่มคนดังกล่าวเป็นอย่างดี

(3) ช่วงวัย

- **เจนเนอเรชั่น Z วัยเรียน** อายุต่ำกว่า 16 ปี มีความรู้ทางการเงินที่ไม่ดีนัก ยังมีพฤติกรรมทางการเงินที่ไม่เหมาะสม ส่วนใหญ่ใช้จ่ายเงินที่ได้มาโดยไม่ได้คำนึงถึงการออมเงิน หรือการตั้งเป้าหมายระยะยาว รวมทั้งมีทัศนคติที่นิยมใช้เงินมากกว่าเก็บออมหรือวางแผนเพื่ออนาคต

เนื้อหา ความรู้ทางการเงินพื้นฐานเป็นเรื่องที่ควรเร่งส่งเสริม ประกอบกับการปลูกฝังพฤติกรรมที่ตั้นควรทำตั้งแต่วัยเด็กเนื่องจากการสร้างลักษณะนิสัยที่ถูกต้อ้งในวัยเด็กจะนำไปสู่พฤติกรรมที่ถาวรในวัยผู้ใหญ่ ดังนั้นจึงควรบ่มเพาะวินัยทางการเงินพื้นฐาน เช่น การประหยัด การออมเงินก่อนใช้อย่างสม่ำเสมอ ไตร่ตรองถึงความจำเป็นก่อนใช้จ่าย รวมทั้งส่งเสริมให้ศึกษาหาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมเพื่อเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์ก่อนตัดสินใจซื้อ

ช่องทาง เวลาส่วนใหญ่ของวัยนี้อยู่ในสถานศึกษา การบ่มเพาะพฤติกรรมที่เหมาะสมผ่านหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษาจึงเป็นช่องทางที่เหมาะสมช่องทางหนึ่ง และเนื่องจากทักษะนั้นเป็นเรื่องของการปฏิบัติฝึกฝน ดังนั้นการปลูกฝังทักษะทางการเงินที่ดี จึงควรให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงอย่างสม่ำเสมอจนกลายเป็นนิสัยถาวร เช่น ส่งเสริมให้ออมเงินทุกวันอย่างสม่ำเสมอแม้จะเป็นจำนวนเล็กน้อยก็ตาม นอกจากนี้ การสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook YouTube และ LINE ในลักษณะของคลิปที่ตลกขบขันหรือคลิปที่มีดนตรีเข้ามาเกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นเครื่องมือกระตุ้นการคงพฤติกรรมที่ดี และสร้างทัศนคติที่ดีเรื่องการเงิน รวมถึงการประยุกต์ใช้ Mobile Application ที่มีฟังก์ชันเสริมในการสะสมคะแนนแลกรับของรางวัล (Mobile App Reward) เช่น สะสมเงินออมเพื่อแลกรับของรางวัล จะช่วยให้คนกลุ่มนี้เข้ามามีส่วนร่วมได้มากยิ่งขึ้น (Brand Buffet, 2017)

- **เจนเนอเรชั่น Y (อายุ 16 – 35 ปี)** เป็นช่วงวัยที่คาบเกี่ยวระหว่างช่วงวัยเรียนและวัยทำงาน โดย **ช่วงวัยเรียน** ควรบ่มเพาะพฤติกรรมที่เหมาะสมเพื่อปลูกฝังเป็นนิสัยถาวร สำหรับ**ช่วงวัยทำงาน** ในช่วงแรกของการเริ่มทำงาน คนส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมทางการเงินไม่เหมาะสม เช่น ขาดวินัยทางการเงิน ไม่ได้ไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนก่อนซื้อ ใช้จ่ายเกินตัว หรือก่อนหนี้โดยไม่จำเป็น ปัจจัยดังกล่าวเป็นที่มาของการส่งเสริมความรู้ทางการเงินเชิงป้องกันที่สำคัญ อีกทั้งจากปัญหาหนี้ครัวเรือนพบว่าช่วงอายุที่มีสัดส่วนคนเป็นหนี้สูงสุดคือ ช่วงวัยเริ่มทำงาน และช่วงวัยนี้เป็นกลุ่มที่มีหนี้เสียสูงสุด ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อภาวะจิตใจโดยเกิดความเครียด และกังวลในการหาเงินมาชำระหนี้ ทำให้ไม่สามารถมีพลังทำงานและยกระดับศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ อันนำไปสู่การสูญเสียความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, ธปท. กับการแก้ปัญหา "หนี้ครัวเรือนไทย", 2017) รวมทั้งการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุส่งผลให้วัยทำงานมีหน้าที่เพิ่มมากขึ้นในการดูแลผู้สูงอายุ ดังนั้นการส่งเสริมทักษะทางการเงินให้กลุ่มเจนเนอเรชั่น Y จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจอย่างยิ่ง

เนื้อหา ช่วงวัยเรียน ส่งเสริมให้มีความรู้และวินัยทางการเงินพื้นฐาน มุ่งให้เห็นความสำคัญของการตั้งเป้าหมายทางการเงินและบริหารจัดการเงินเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ **ช่วงวัยทำงาน** ส่งเสริมวินัยทางการเงิน ทักษะในการบริหารจัดการเงิน/จัดการหนี้ เช่น ออมก่อนใช้ ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น ไม่ก่อหนี้สินจนเกินตัว รวมถึงทราบแหล่งข้อมูลเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีอยู่แล้วของคนรุ่นนี้ที่มักจะศึกษาทำความเข้าใจผลิตภัณฑ์และเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ รวมทั้งการนำเสนอข้อมูลจากมุมมองใหม่ ๆ ให้เกิดความเข้าใจรอบด้าน เช่น เข้าใจการคิดดอกเบี้ยของบัตรเครดิต หากชำระไม่เต็มจำนวน เป็นต้น นอกจากนี้ ควรส่งเสริมให้คนกลุ่มนี้ตระหนักถึงการบริหารเงินให้เหมาะกับข้อได้เปรียบของตนเองทั้งในแง่ระยะเวลาหารายได้ ความเสี่ยงในการลงทุนและพลังของดอกเบี้ยทบต้น กล่าวคือ วัยนี้ยังมีระยะเวลาที่สามารถหารายได้ยาวนาน ทำให้มีระยะเวลาเก็บออมและลงทุนนาน สามารถลงทุนในผลิตภัณฑ์ที่มีความเสี่ยงสูงขึ้นเพื่อผลตอบแทนที่มากขึ้นและเห็นประโยชน์จากดอกเบี้ยทบต้นได้อย่างชัดเจน จึงควรส่งเสริมให้ตั้งเป้าหมายการออมในระยะยาวและออมเงินในผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายเพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่เหมาะสม โดยเปรียบเทียบข้อมูลก่อนการซื้อและลงทุนอย่างเพียงพอ

ช่องทาง สำหรับเจนเนอเรชั่น Y ในวัยเรียน เวลาส่วนใหญ่อยู่ในสถาบันการศึกษา การส่งเสริมทักษะทางการเงินผ่านหลักสูตรการเรียนการสอนสามารถเข้าถึงช่วงวัยนี้ได้อย่างทั่วถึงและสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผ่านการปฏิบัติจริงในระยะเวลาที่มากเพียงพอต่อการคงพฤติกรรมให้ยั่งยืน นอกจากนี้ เนื่องจากกลุ่มเจนเนอเรชั่น Y (ทั้งในวัยเรียนและวัยทำงาน) เป็นกลุ่มที่คุ้นเคยกับเทคโนโลยีเป็นอย่างดี ชอบการรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (EIC, 2014) การส่งเสริมให้มีพฤติกรรมที่ดีรวมถึงการกระตุ้นให้คงพฤติกรรมจึงสามารถสื่อสารผ่านเทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์ได้ ในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ เช่น ภาพ Infographic คำคม หรือคลิป VDO นอกจากนี้ การที่คนไทยส่วนใหญ่รู้สึกว่าการจัดการเรื่องการเงินเป็นเรื่องเครียด/ภาระ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2013) จึงควรส่งเสริมให้มีเครื่องมือมาช่วยด้านการบริหารเงิน เช่น Application ที่ทำให้เรื่องการเงินเป็นเรื่องสนุกโดยเรียนรู้ผ่านการเล่นเกมส์ หรือ Application ที่อำนวยความสะดวกในด้านการจัดการเรื่องการเงิน อาทิ Application การจัดทำบัญชีที่สามารถเชื่อมต่อกับรายการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต/บัตรเดบิต/การใช้จ่ายผ่าน QR Code และสามารถจัดกลุ่มค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนให้เบื้องต้น โดยอาจจัดกลุ่มในลักษณะค่าสาธารณูปโภค ค่าอาหาร เป็นต้น เพื่อเป็นการลดภาระผู้ใช้งานในการจัดทำบัญชี

- **เจนเนอเรชั่น X การงานมั่นคง** (อายุ 36 – 50 ปี) เป็นกลุ่มคนที่ทำงานมาระยะหนึ่ง เริ่มมีหน้าที่การงานที่มั่นคง และมีภาระทางการเงินที่ต้องรับผิดชอบมากขึ้นด้วยเพื่อดูแลครอบครัว รวมทั้งเป็นช่วงวัยที่คนไทยส่วนใหญ่เริ่มคิดและวางแผนการเกษียณ ส่งผลให้เจนเนอเรชั่น X ต้องมีทักษะในการบริหารเงินให้มีประสิทธิภาพ

เนื้อหา แม้กลุ่มเจนเนอเรชั่น X จะเป็นกลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงินสูงสุด แต่ทักษะการบริหารจัดการเงินยังทำได้ไม่ดีนัก สะท้อนจากพฤติกรรมที่ไม่จัดสรรเงินก่อนใช้ เลือกรวิธิการออมยังไม่เหมาะสม และเคยประสบปัญหาเงินไม่พอใช้ เนื้อหาที่สื่อสารควรเป็นการแนะนำแนวทางการจัดสรรเงินที่สอดคล้องกับภาระของคนวัยนี้ เช่น การแบ่งสัดส่วนรายรับรายจ่าย และการออมเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว ไม่ว่าจะเพื่อสร้างรากฐานที่มั่นคง เพื่อฉุกเฉิน เพื่อเลี้ยงดูบุตร เพื่อดูแลพ่อแม่ สร้างความตระหนักให้เห็นความจำเป็นเร่งด่วนในการออมเพื่อเกษียณเพื่อไม่ให้ภาระต่อลูกหลานในภายภาคหน้า รวมทั้งแนะนำแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมให้คนกลุ่มนี้ศึกษาหาข้อมูลก่อนตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์

ช่องทาง ช่องทางที่กลุ่มเจนเนอเรชั่น X รับฟังข่าวสารและข้อมูลส่วนใหญ่ คือ ช่องทาง Website และสื่อสังคมออนไลน์คล้ายคลึงกับกลุ่มเจนเนอเรชั่น Y ดังนั้นช่องทางการสื่อสารสามารถทำในลักษณะภาพ Infographic คำคม หรือคลิป VDO เช่นเดียวกับเจนเนอเรชั่น Y ได้

● **ส่งเสริมทักษะทางการเงินแก่เจนเนอเรชั่น Baby Boomer ขึ้นไป** ครอบคลุมผู้มีอายุตั้งแต่ 51 ปี ซึ่งเริ่มจะเป็นช่วงปลายของวัยทำงาน หากยังมีเงินออมเพื่อเกษียณไม่เพียงพอ ต้องเร่งออมเงินให้สามารถดำรงชีพในยามชรา และสำหรับผู้ที่ล่วงเลยวัยทำงาน การบริหารจัดการเงินที่เก็บออมให้สามารถใช้จ่ายได้ตลอดช่วงอายุเป็นสิ่งสำคัญ อย่างไรก็ตาม สำหรับผู้สูงอายุที่มีเงินไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพหลังเกษียณ แม้ทางการจะมีมาตรการลดปัญหาโดยการนำที่อยู่อาศัยที่เป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองและปลอดภาระหนี้มาเปลี่ยนเป็นรายได้ (Reverse Mortgage) (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2016) แต่เนื่องจากผู้กู้สามารถเลือกรับเงินรายเดือนหรือรับเงินเป็นก้อน ดังนั้นหากผู้กู้ที่ขาดวินัยทางการเงินเลือกรับเงินเป็นก้อนก็อาจส่งผลให้มีความเสี่ยงอย่างยิ่ง

เนื้อหา ส่งเสริมทักษะในการบริหารจัดการเงิน เนื่องจากความสามารถบริหารจัดการเงินเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้คนวัยนี้สามารถเก็บออมให้ได้ตามเป้าหมายการออมเงินเพื่อเกษียณที่ตั้งไว้ รวมถึงหากเกษียณแล้ว ยังต้องบริหารเงินที่เก็บออมให้ใช้จ่ายได้อย่างเพียงพอ แต่จากผลการสำรวจพบว่าคนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มนี้มีความรู้ทางการเงินต่ำที่สุด รวมทั้งพฤติกรรมกรหาข้อมูลและเปรียบเทียบก่อนการซื้อที่ยังทำได้ไม่ถี่นัก ดังนั้น การนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่สำคัญ เช่น การออมและลงทุนระยะยาว หรือสินเชื่อ Reverse Mortgage จึงมีความเป็นไปได้สูงที่ผู้สูงอายุอาจไม่เข้าใจเงื่อนไขต่าง ๆ การพัฒนาความรู้ทางการเงินและให้ความรู้ผลิตภัณฑ์ทั้งในแง่ประโยชน์และความเสี่ยงจึงเป็นสิ่งจำเป็น รวมถึงหากผู้กู้เลือกรับเงินก้อน การวางแผนทางการเงินและวินัยทางการเงินที่ดียิ่งมีความสำคัญเพื่อบริหารจัดการเงินก้อนสุดท้ายที่ได้รับอย่างคุ้มค่าที่สุด

ช่องทาง ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ (ร้อยละ 71.8) รับรู้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์จากบุคคลต่าง ๆ เช่น ผู้นำชุมชน ญาติหรือเพื่อน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2014) ดังนั้น ช่องทางการส่งเสริมความรู้และพฤติกรรมสำหรับคนกลุ่มนี้ **สำหรับผู้ที่ยังทำงานในสถานประกอบการ** สามารถสื่อสารผ่านการจัดกิจกรรม หรือการจัดอบรม และ**สำหรับกลุ่มวัยเกษียณ** ช่องทางที่ดีทางหนึ่ง คือ สื่อสารผ่านผู้นำชุมชน หรือเข้าไปให้ข้อมูลแก่กิจกรรมกลุ่มและชมรมที่ผู้สูงอายุเข้าร่วม ซึ่งเป็นช่องทางที่เปิดโอกาสให้สามารถใช้เวลาเพื่อทำความเข้าใจ มีโอกาสในการซักถามมากกว่าการให้ความรู้ ณ จุดขาย อย่างไรก็ตาม ผู้ให้บริการยังเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่จะให้ความรู้ความเข้าใจทางการเงินและข้อมูลผลิตภัณฑ์รวมทั้งความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ณ จุดขายด้วยเช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

- Brand Buffet. (2017). *ถอดรหัสพฤติกรรมและวิถีการเข้าถึงผู้บริโภค Gen Z ฉบับจัดเต็มอัดแน่น!*
www.brandbuffet.in.th/2017/01/gen-z-thailand-consumers-kantar-millward/.
- OECD. (2016). *2016 OECD/INFE International Survey of Adult Financial Literacy Competencies*.
 INFE International Network and Financial Education.
- OECD. (2016). *G20/OECD INFE Core competencies framework on financial literacy for adults*.
www.oecd.org/finance/Core-Competencies-Framework-Adults.pdf.
- ดร.สุทธธภา อมรวิวัฒน์, ทับขวัญ หอมจำปา, ศรีนรินทร์ เผ่าพงษ์ไพบุลย์, อธิรินทร์ รัตนภิญโญวงศ์, นิตนารา มินทะชิน, ณัฐชยา อารักษ์วิชานันท์ EIC. (2014). *กลยุทธ์มัดใจผู้บริโภค Gen Y*.
www.scbeic.com/th/detail/file/product/130/dzi68owq5l/8372_20141112161337.pdf.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2014). *มุมมองของธนาคารแห่งประเทศไทยต่อการพัฒนาการเงินระดับฐานราก*.
www.bot.or.th/Thai/PressandSpeeches/Speeches/Gov/SpeechGov_%205June2014.pdf.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2017). *คลินิกแก้หนี้ หนึ่งในโครงสร้างพื้นฐานที่ช่วยแก้ไขปัญหานี้ครัวเรือนไทย*. ใน *BOT พระสยาม MAGAZINE ฉบับที่ 3 เดือนพฤษภาคม - มิถุนายน 2560* (หน้า 8-9).
www.bot.or.th/Thai/phrasiam/Documents/Phrasiam_3_2560/Phrasiam_3_2560.pdf.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2017). *รพท. กู้การแก้ปัญหานี้ "หนี้ครัวเรือนไทย"*. ใน *BOT พระสยาม MAGAZINE ฉบับที่ 3 เดือนพฤษภาคม - มิถุนายน 2560* (หน้า 15-17).
www.bot.or.th/Thai/phrasiam/Documents/Phrasiam_3_2560/Phrasiam_3_2560.pdf.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2556). *รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินปี 2556*. ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- ผศ.ดร.วีระชาติ กิเลนทอง. (2014). *บทบาทของการเงินต่อความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย*.
www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/ArticleAndResearch/SymposiumDocument/Paper5_2557.pdf.
- สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์. (2017). *มุมมองใหม่หนี้ครัวเรือนไทยผ่าน Big Data ของเครดิตบูโร*.
- สำนักงานนโยบายการออมและการลงทุน สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2016). *ข่าวกระทรวงการคลัง*. ฉบับที่ 148/2559.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2013). *การสำรวจการเข้าถึงบริการทางการเงินของประเทศไทย พ.ศ.2556*.
<http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/ด้านสังคม/สาขารายได้/การสำรวจการเข้าถึงบริการทางการเงินของประเทศไทย/FinScope2556.pdf>.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2014). *การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2557*.
<http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/elderlyworkFullReport57-1.pdf>.

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1: คำถามจากแบบสอบถามที่นำมาคิดคะแนนทักษะทางการเงิน ปี 2559

FK1) สมมติว่า ท่านมีพี่น้อง 5 คน (รวมตัวท่านด้วย) และท่านได้รับเงินมา 1,000 บาท ถ้าท่านต้องแบ่งเงินนี้ให้ท่านและพี่น้องคนละเท่า ๆ กัน แต่ละคนจะได้รับเงินคนละเท่าไรบาท

FK2) จากข้อ FK1 สมมติว่าพี่น้องทุกคนต้องรอ 1 ปีถึงจะได้รับส่วนแบ่งจากเงิน 1,000 บาท อัตราเงินเฟ้อเท่ากับ 2% ท่านคิดว่าในอีก 1 ปี เงิน 1,000 บาทนี้ จะใช้ซื้อของได้น้อยกว่าหรือมากกว่าซื้อในวันนี้

- 1) ไม่ทราบ
- 2) มากกว่า
- 3) เท่ากัน
- 4) น้อยกว่า
- 5) ขึ้นอยู่กับประเภทของสินค้าที่จะซื้อ

FK3) สมมติว่าท่านยืมเงินเพื่อน 100 บาทในวันนี้ และเพื่อนในท่านนำเงินมาคืนท่าน 120 บาทในอีก 1 ปีข้างหน้า ท่านคิดว่า ท่านได้จ่ายดอกเบี้ยให้แก่เพื่อนในการยืมเงินครั้งนี้เท่าไรบาท

FK4) สมมติว่าท่านฝากเงินเข้าบัญชีออมทรัพย์ 100 บาท โดยจะได้ดอกเบี้ย 2% ต่อปี และในระหว่างปีท่านไม่ได้ฝากเงินเพิ่มหรือถอนเงินออกจากบัญชีดังกล่าวเลย เมื่อครบ 1 ปี ท่านคิดว่าจะมีเงินในบัญชีรวมดอกเบี้ยเป็นเท่าไรบาท

FK5) จากข้อ FK4 ท่านคิดว่าเมื่อครบ 5 ปี ท่านจะมีเงินในบัญชีรวมดอกเบี้ยเป็นจำนวนเท่าไร (โดยไม่มีการฝากเพิ่ม หรือถอนเงินเลย)

- 1) ไม่ทราบ
- 2) มากกว่า 110 บาท
- 3) 110 บาท
- 4) น้อยกว่า 110 บาท
- 5) ข้อมูลไม่เพียงพอที่จะตอบคำถาม

FK6) ท่านทราบหรือไม่ว่า การเลือกลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูงนั้น ก็มีโอกาที่จะขาดทุนสูงเช่นกัน

- 1) ไม่ทราบ
- 2) ทราบ
- 3) ไม่แน่ใจ

FK7) ท่านทราบหรือไม่ว่า เงินเฟ้อ คือ ภาวะที่ระดับราคาสินค้าและบริการเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

- 1) ไม่ทราบ
- 2) ทราบ
- 3) ไม่แน่ใจ

FK8) ท่านทราบหรือไม่ว่า การแบ่งเงินออม/เงินลงทุนในสินทรัพย์หลาย ๆ ประเภท เช่น เงินฝาก พันธบัตร หุ้น ฯลฯ ถือเป็นการกระจายความเสี่ยง

- 1) ไม่ทราบ
- 2) ทราบ
- 3) ไม่แน่ใจ

FB1.1) ใครเป็นผู้รับผิดชอบและตัดสินใจเรื่องการใช้เงินในครัวเรือน

- 1) ท่าน
- 2) ท่านและคู่สมรส
- 3) ท่านและสมาชิกในครัวเรือน
- 4) คู่สมรสของท่าน
- 5) สมาชิกท่านอื่นในครัวเรือน
- 6) บุคคลอื่นนอกครัวเรือน
- 7) ไม่มี

FB1.2) ท่านมีการจัดสรรเงินออม อย่างไร

- 1) นำเงินที่ได้ไปใช้จ่ายใช้สอยก่อน ถ้ามีเหลือจึงจะเก็บออม
- 2) แบ่งส่วนของเงินออมไว้ ก่อนที่จะนำเงินไปใช้จ่ายใช้สอย
- 3) ไม่แน่นอน

FB2) ในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา ท่านมีวิธีการเก็บเงินออม อย่างไรบ้าง (ตอบได้หลายข้อ)

- 1) เก็บเป็นเงินสด
- 2) เก็บเงินในบัญชีเงินฝากเดียวกับบัญชีเงินเดือนหรือบัญชีสำหรับใช้จ่าย
- 3) เก็บเงินในบัญชีที่เปิดไว้เพื่อออมเงินโดยเฉพาะ
- 4) ให้เงินแก่คนในครอบครัว/ครัวเรือนเก็บแทนท่าน (รวมญาติและคนนอกครัวเรือน)
- 5) ฝากเงินในสหกรณ์ กลุ่มออมทรัพย์/เล่นแชร์/กองทุนหมู่บ้าน/ธนาคารชุมชน/เครดิตยูเนียน
- 6) นำไปลงทุนในผลิตภัณฑ์ทางการเงินต่าง ๆ (เช่น พันธบัตร หุ้น กองทุนรวม) (ไม่รวม กบข.)
- 7) ประเภทอื่น ๆ (ถ้ามี โปรดระบุ)
- 8) ไม่ได้ออมเงินอย่างจริงจัง

FB3.1) ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจเลือกใช้บริการทางการเงิน ในผลิตภัณฑ์ทางการเงิน ในทุก ๆ ประเภท (เช่น เงินฝาก สินเชื่อ บัตรเครดิต ฯลฯ) ท่านได้ทำการเปรียบเทียบ การบริการของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ จากผู้ให้บริการหลายแห่งหรือไม่

- 1) ไม่ได้ทำการเปรียบเทียบบริการ (ไม่สนใจทำการเปรียบเทียบ)
- 2) ได้เปรียบเทียบผู้ให้บริการหลายแห่งก่อนตัดสินใจ
- 3) ตัดสินใจเลือกใช้บริการจากผู้ให้บริการเพียงรายเดียว เนื่องจาก
 - 3.1) ไม่ต้องการใช้บริการของผู้ให้บริการรายอื่น
 - 3.2) พยายามสืบค้นข้อมูลของผู้ให้บริการจากรายอื่น แต่ไม่มีการให้บริการในลักษณะเดียวกันให้เปรียบเทียบด้วย

FB3.2) โปรดระบุแหล่งข้อมูลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของท่าน ในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์/บริการทางการเงินอย่างสำคัญ (ตอบได้หลายข้อ)

หนังสือพิมพ์

- 1) โฆษณาผลิตภัณฑ์
- 2) บทความทางการเงิน

- 3) ข้อมูลคำแนะนำการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในหน้าการเงิน (เช่น ตารางเปรียบเทียบข้อมูลผลิตภัณฑ์และคำแนะนำในการเลือกซื้อ)

นิตยสารทั่วไป

- 4) โฆษณาผลิตภัณฑ์
- 5) บทความทางการเงิน
- 6) ข้อมูลคำแนะนำการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในหน้าการเงิน (เช่น ตารางเปรียบเทียบข้อมูลผลิตภัณฑ์และคำแนะนำในการเลือกซื้อ)

นิตยสารทางการเงิน

- 7) ข้อมูลคำแนะนำการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในหน้าการเงิน (เช่น ตารางเปรียบเทียบข้อมูลผลิตภัณฑ์และคำแนะนำในการเลือกซื้อ)

โทรทัศน์ / วิทยู

- 7) ข้อมูลเฉพาะของผลิตภัณฑ์
- 8) ข้อมูลคำแนะนำการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ (เช่น ตารางเปรียบเทียบข้อมูลผลิตภัณฑ์และคำแนะนำในการเลือกซื้อ)

อินเทอร์เน็ต

- 9) ข้อมูลเฉพาะของผลิตภัณฑ์
- 10) ข้อมูลคำแนะนำการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ (เช่น ตารางเปรียบเทียบข้อมูลผลิตภัณฑ์และคำแนะนำในการเลือกซื้อ)

บุคคลอื่น

- 11) เพื่อน/ญาติ ที่ไม่ได้ทำงานในธุรกิจที่ให้บริการทางการเงิน
- 12) เพื่อน/ญาติ ที่ทำงานในธุรกิจที่ให้บริการทางการเงิน
- 13) นายจ้าง/ที่ทำงาน/องค์กร/บริษัท
- 14) พนักงานธนาคาร/พนักงานประจำบูท หรือ งานแฟร์
- 15) ที่ปรึกษาทางการเงินหรือนายหน้า (โบรกเกอร์) ซึ่งไม่ใช่พนักงานธนาคาร

อื่น ๆ

- 16) ข้อมูลแจกฟรีที่ได้รับทางไปรษณีย์
- 17) ข้อมูลที่ได้รับจากสาขาของธนาคาร เช่น โบรชัวร์/โปสเตอร์/พนักงานธนาคาร
- 18) ประสบการณ์ที่ผ่านมาของตนเอง
- 19) โฆษณาจากแหล่งอื่น ๆ
- 20) อื่น ๆ (ระบุ)

FBX) อยากทราบว่าท่านเห็นด้วยมากน้อยแค่ไหนในหัวข้อความเหล่านี้อย่างเกี่ยวข้องกับตัวท่าน

ข้อความ	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เฉย ๆ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	อย่างมาก				
	1	2	3	4	5
(FB4) ก่อนที่ท่านจะซื้ออะไร ท่านจะไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนว่ามีเงินพอจ่ายได้					
(FB5) ท่านชำระเงินค่าใช้จ่ายต่างๆ ตรงเวลา					
(FB6) ท่านดูแลการเงินของตนเองอย่างใกล้ชิด					
(FB7) ท่านตั้งเป้าหมายการเงินระยะยาวและพยายามทำให้ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้					

FB8.1) ท่านเคยประสบปัญหาเงินไม่พอจ่ายหรือไม่

- 1) ไม่เคย 2) เคย

FB8.2) ครั้งล่าสุดที่ท่านประสบปัญหาเงินไม่พอจ่าย ท่านทำอย่างไรบ้าง (ตอบได้หลายข้อ)

- 1) ถอนเงินจากบัญชีออกมาใช้
- 2) ตัดลดรายจ่าย ใช้เงินให้น้อยลง
- 3) ขายทรัพย์สินหรือสิ่งของที่มีอยู่
- 4) ทำงานล่วงเวลา หารายได้พิเศษ
- 5) ขอยืมเงินหรืออาหารจากครอบครัวหรือเพื่อน
- 6) ขอยืมเงินจากนายจ้างหรือขอค่าจ้างล่วงหน้า
- 7) จำนำสิ่งของที่มีอยู่ หรือจำนองอสังหาริมทรัพย์
- 8) กู้ยืมเงินจากสหกรณ์หรือกลุ่มออมทรัพย์
- 9) ใช้บัตรเครดิตซื้อของหรือกดเงินสด จากบัตรเครดิตมาใช้จ่าย
- 10) ใช้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ
- 11) กู้ยืมเงินจากเงินกู้ยืมระบบ
- 12) จ่ายชำระเงินค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ล่าช้า หรือ งดจ่ายชำระงวดนั้น ๆ
- 13) วิธีอื่น ๆ (โปรดระบุ).....

AT) อยากทราบว่าท่านเห็นด้วยมากน้อยแค่ไหนในหัวข้อความเหล่านี้อย่างเกี่ยวข้องกับตัวท่าน

ข้อความ	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เฉย ๆ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	อย่างมาก				
	1	2	3	4	5
AT1) ฉันมีชีวิตอยู่เพื่อวันนี้และไม่ได้คิดวางแผนสำหรับอนาคต					
AT2) ท่านมีความสุขในการใช้เงินมากกว่าเก็บออมเพื่ออนาคต					
AT3) มีเงินต้องรีบใช้					

ภาคผนวกที่ 2: การทดสอบ Regression เพื่อหาสถานภาพที่มีความสัมพันธ์ต่อทักษะทางการเงินและองค์ประกอบ

ผลการทดสอบ Ordinary Least Square Regression (OLS Regression) เพื่อหาตัวแปรต้น (X_i) ที่มีความสัมพันธ์ต่อตัวแปรตาม (Y) ทั้ง 4 ตัว ได้แก่ 1) ร้อยละทักษะทางการเงิน 2) ร้อยละความรู้ทางการเงิน 3) ร้อยละพฤติกรรมทางการเงิน และ 4) ร้อยละทัศนคติทางการเงิน โดยสามารถแสดงเป็นสมการตัวอย่างได้ดังนี้

แบบจำลอง :

$$Y = a + b_1(\text{ประถมศึกษาและต่ำกว่า}) + \dots + b_6(10-19 \text{ ปี}) + \dots + b_{14}(\text{รายได้ครัวเรือนต่ำ}) + \dots + b_{16}(\text{นายจ้าง}) + \dots + b_{28}(\text{ภาคกลาง}) + \dots + b_{32}(\text{เพศหญิง}) + \epsilon$$

โดยที่ ตัวแปรตาม (Y) :

- 1) ร้อยละทักษะทางการเงิน
- 2) ร้อยละความรู้ทางการเงิน
- 3) ร้อยละพฤติกรรมทางการเงิน
- 4) ร้อยละทัศนคติทางการเงิน

ตัวแปรต้น (X_i) :

- ระดับการศึกษา ได้แก่ ประถมศึกษาและต่ำกว่า มัธยมศึกษาตอนต้น อนุปริญญา ปริญญาตรีขึ้นไป การศึกษาอื่น ๆ เช่น ไม่ได้รับการศึกษาอย่างเป็นทางการ (ใช้มัธยมศึกษาตอนปลายเป็น Benchmark ในการเปรียบเทียบ)
- ช่วงอายุ เช่น 10 – 19 ปี 30 – 39 ปี (ใช้อายุ 20 – 29 ปี เป็น Benchmark ในการเปรียบเทียบ)
- ระดับรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน ได้แก่ รายได้ครัวเรือนต่ำ รายได้ครัวเรือนสูง (ใช้รายได้ครัวเรือนปานกลางเป็น Benchmark ในการเปรียบเทียบ)
- อาชีพ เช่น นายจ้าง ลูกจ้างรัฐบาล (ใช้นักเรียน/นักศึกษาเป็น Benchmark ในการเปรียบเทียบ)
- ภาค ได้แก่ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคอีสาน และภาคใต้ (ใช้กรุงเทพฯ และปริมณฑลเป็น Benchmark ในการเปรียบเทียบ)
- เพศ ได้แก่ เพศหญิง (ใช้เพศชายเป็น Benchmark ในการเปรียบเทียบ)

	ร้อยละ ทักษะทางการเงิน	ร้อยละ ความรู้ทางการเงิน	ร้อยละ พฤติกรรมทางการเงิน	ร้อยละ ทัศนคติทางการเงิน
ระดับการศึกษา (REF = มัธยมศึกษาตอนปลาย)				
ประถมศึกษาและต่ำกว่า	-3.250*** (0.409)	-6.078*** (0.761)	-2.865*** (0.536)	0.017 (0.409)
มัธยมศึกษาตอนต้น	0.621 (0.526)	2.328** (0.979)	-0.489 (0.689)	0.23 (0.526)
อนุปริญญา	5.708*** (0.774)	11.803*** (1.44)	4.605*** (1.013)	-0.841 (0.773)
ปริญญาตรีขึ้นไป	8.418*** (0.554)	15.828*** (1.032)	7.093*** (0.726)	0.431 (0.554)

	ร้อยละ ทักษะทางการเงิน	ร้อยละ ความรู้ทางการเงิน	ร้อยละ พฤติกรรมทางการเงิน	ร้อยละ ทัศนคติทางการเงิน
การศึกษาอื่น ๆ เช่น ไม่ได้รับ การศึกษาอย่างเป็นทางการ	-6.611** (2.785)	-25.068*** (5.182)	-0.992 (3.647)	9.114*** (2.783)
ช่วงอายุ (REF = 20 – 29 ปี)				
10 – 19 ปี	-2.149 (1.421)	-5.805** (2.644)	-0.002 (1.861)	-0.895 (1.42)
30 – 39 ปี	1.713*** (0.634)	1.428 (1.18)	1.984** (0.83)	1.624** (0.633)
40 – 49 ปี	3.184*** (0.617)	2.176* (1.148)	4.521*** (0.808)	2.189*** (0.616)
50 – 59 ปี	2.009*** (0.629)	-0.843 (1.171)	3.985*** (0.824)	2.446*** (0.629)
60 – 69 ปี	1.550** (0.69)	-4.246*** (1.284)	5.672*** (0.904)	2.247*** (0.69)
70 – 79 ปี	0.286 (0.832)	-8.511*** (1.548)	6.027*** (1.089)	2.269*** (0.831)
80 – 89 ปี	-1.764 (1.177)	-12.919*** (2.19)	4.988*** (1.541)	1.696 (1.176)
90 – 99 ปี	-0.892 (3.557)	-17.763*** (6.62)	8.050* (4.659)	6.633* (3.555)
รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน (REF = รายได้ครัวเรือนปานกลาง)				
รายได้ครัวเรือนต่ำ	-7.890*** (0.359)	-11.995*** (0.668)	-7.938*** (0.47)	-2.057*** (0.359)
รายได้ครัวเรือนสูง	6.374*** (0.388)	9.513*** (0.723)	6.372*** (0.509)	1.984*** (0.388)
อาชีพ (REF = นักเรียน/นักศึกษา)				
นายจ้าง	5.178*** (1.459)	0.305 (2.715)	9.780*** (1.911)	3.716** (1.458)
ธุรกิจส่วนตัว	2.122* (1.191)	-5.328** (2.217)	7.616*** (1.56)	2.660** (1.191)
ช่วยธุรกิจในครัวเรือน	2.075 (1.264)	-5.392** (2.352)	7.245*** (1.656)	3.225** (1.263)
ลูกจ้างรัฐบาล	4.079*** (1.251)	-1.249 (2.328)	9.346*** (1.638)	2.057* (1.25)
ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ	3.256 (2.454)	-2.059 (4.567)	9.259*** (3.214)	-0.108 (2.453)
ลูกจ้างเอกชน	-1.114 (1.18)	-9.477*** (2.197)	3.792** (1.546)	1.762 (1.18)
แม่บ้าน/ทำงานบ้าน	-2.231* (1.245)	-10.198*** (2.317)	1.617 (1.631)	1.995 (1.244)
คนชรา	-3.075** (1.299)	-12.293*** (2.418)	1.46 (1.702)	1.666 (1.298)
คนป่วย/คนพิการ	-6.534*** (1.702)	-14.059*** (3.166)	-4.394** (2.228)	0.149 (1.7)

	ร้อยละ ทักษะทางการเงิน	ร้อยละ ความรู้ทางการเงิน	ร้อยละ พฤติกรรมทางการเงิน	ร้อยละ ทัศนคติทางการเงิน
กำลังทำงานทำ	5.034*** (1.556)	1.814 (2.895)	8.903*** (2.037)	2.579* (1.555)
ไม่สมัครใจทำงาน	-4.265* (2.355)	-13.810*** (4.383)	0.124 (3.084)	1.196 (2.353)
อาชีพอื่น ๆ	3.422 (5.534)	-6.216 (10.298)	16.246** (7.247)	-6.167 (5.53)
ภาค (REF = กรุงเทพฯ และปริมณฑล)				
ภาคกลาง	-5.000*** (0.514)	-6.654*** (0.956)	-5.398*** (0.673)	-1.966*** (0.513)
ภาคเหนือ	-2.257*** (0.52)	-2.680*** (0.968)	-1.989*** (0.681)	-2.146*** (0.52)
ภาคอีสาน	-4.334*** (0.518)	-5.390*** (0.964)	-3.341*** (0.678)	-4.643*** (0.518)
ภาคใต้	-2.534*** (0.552)	-2.344** (1.028)	-2.926*** (0.723)	-2.097*** (0.552)
เพศ (REF = เพศชาย)				
เพศหญิง	0.444 (0.295)	-1.694*** (0.549)	1.690*** (0.386)	1.193*** (0.295)
Constant	62.386*** (1.256)	63.819*** (2.338)	55.592*** (1.645)	72.609*** (1.255)
Observations	10876	10876	10876	10876
Adjusted R-squared	0.259	0.259	0.155	0.025
หมายเหตุ				
*** สถานภาพของบุคคลที่มีผลต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99				
** สถานภาพของบุคคลที่มีผลต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95				
* สถานภาพของบุคคลที่มีผลต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90				
ค่าในวงเล็บแสดงถึง Standard errors				
1. Benchmark ที่ใช้ในการเปรียบเทียบ (Reference Variables) ได้แก่ เพศชาย ช่วงอายุ 20 – 29 ปี ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปานกลาง อาชีพนักเรียน/นักศึกษา และภูมิภาคกรุงเทพฯและปริมณฑล				
2. ตัวแปรควบคุม ได้แก่ เพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา ระดับรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน อาชีพ และภาค				

ภาคผนวกที่ 3: การทดสอบ Regression เพื่อหาสถานภาพที่มีความสัมพันธ์ต่อโอกาสในการตอบคำถามถูกต้อง สำหรับที่เป็นจุดอ่อนของคนไทย

ผลการทดสอบ Logistic Regression เพื่อหาตัวแปรต้น (X_i) ที่มีความสัมพันธ์ต่อความน่าจะเป็นในการตอบคำถามถูกต้องในแต่ละหัวข้อ ($P(Y=1)$) โดยคำถามที่นำมาทดสอบความสัมพันธ์ประกอบด้วยคำถามด้านความรู้ทางการเงิน ทั้งหมด 5 ข้อ ได้แก่ 1) มูลค่าของเงินตามกาลเวลา 2) นิยามเงินเฟ้อ 3) จำนวนดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น 4) ความเสี่ยงและผลตอบแทน และ 5) การกระจายความเสี่ยงในการลงทุน และคำถามด้านพฤติกรรมทางการเงิน 5 ข้อ ได้แก่ 1) จัดสรรเงินก่อนใช้ 2) เลือกวิธีการออมที่เหมาะสม 3) ไม่เคยประสบปัญหาเงินไม่พอใช้ 4) เปรียบเทียบข้อมูลก่อนการซื้อ 5) ศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมก่อนตัดสินใจ โดยสามารถแสดงเป็นสมการตัวอย่างได้ ดังนี้

แบบจำลอง :

$$P(Y = 1|X) = \frac{e^z}{1 + e^z}$$

โดยที่ $Z = a + b_1(\text{ประถมศึกษาและต่ำกว่า}) + \dots + b_6(10-19 \text{ ปี}) + \dots + b_{14}(\text{รายได้ครัวเรือนต่ำ}) + \dots + b_{16}(\text{นายจ้าง}) + \dots + b_{28}(\text{ภาคกลาง}) + \dots + b_{32}(\text{เพศหญิง})$

$P(Y=1)$ = ความน่าจะเป็นที่ผู้ตอบคำถามจะตอบคำถามถูกต้อง

$P(Y=0)$ = ความน่าจะเป็นที่ผู้ตอบคำถามจะตอบคำถามผิด

ตัวแปรตาม (Y) :

หัวข้อด้านความรู้ทางการเงิน 1) มูลค่าของเงินตามกาลเวลา 2) นิยามเงินเฟ้อ 3) จำนวนดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น 4) ความเสี่ยงและผลตอบแทน และ 5) การกระจายความเสี่ยงในการลงทุน

หัวข้อด้านพฤติกรรมทางการเงิน 1) จัดสรรเงินก่อนใช้ 2) เลือกวิธีการออมที่เหมาะสม 3) ไม่เคยประสบปัญหาเงินไม่พอใช้ 4) เปรียบเทียบข้อมูลก่อนการซื้อ และ 5) ศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมก่อนตัดสินใจ

ตัวแปรต้น (X_i) :

- ระดับการศึกษา ได้แก่ ประถมศึกษาและต่ำกว่า มัธยมศึกษาตอนต้น อนุปริญญา ปริญญาตรีขึ้นไป การศึกษาอื่น ๆ เช่น ไม่ได้รับการศึกษาอย่างเป็นทางการ (ใช้มัธยมศึกษาตอนปลายเป็น Benchmark ในการเปรียบเทียบ)
- ช่วงอายุ เช่น 10 – 19 ปี 30 – 39 ปี (ใช้อายุ 20 – 29 ปี เป็น Benchmark ในการเปรียบเทียบ)
- ระดับรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน ได้แก่ รายได้ครัวเรือนต่ำ รายได้ครัวเรือนสูง (ใช้รายได้ครัวเรือนปานกลางเป็น Benchmark ในการเปรียบเทียบ)
- อาชีพ เช่น นายจ้าง ลูกจ้างรัฐบาล (ใช้นักเรียน/นักศึกษาเป็น Benchmark ในการเปรียบเทียบ)
- ภาค ได้แก่ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคอีสาน และภาคใต้ (ใช้กรุงเทพฯ และปริมณฑลเป็น Benchmark ในการเปรียบเทียบ)
- เพศ ได้แก่ เพศหญิง (ใช้เพศชายเป็น Benchmark ในการเปรียบเทียบ)

	มูลค่าของเงิน ตามกาลเวลา		นิยามเงินเพื่อ	
	Coeff.	Odds ratio	Coeff.	Odds ratio
ระดับการศึกษา (REF = มัธยมศึกษาตอนปลาย)				
ประถมศึกษาและต่ำกว่า	-0.163** (0.061)	0.850** (0.052)	-0.533*** (0.061)	0.587*** (0.036)
มัธยมศึกษาตอนต้น	0.06 (0.077)	1.062 (0.081)	-0.025 (0.076)	0.976 (0.074)
อนุปริญญา	0.402*** (0.11)	1.495*** (0.165)	0.739*** (0.118)	2.093*** (0.246)
ปริญญาตรีขึ้นไป	0.609*** (0.08)	1.839*** (0.147)	1.218*** (0.089)	3.380*** (0.302)
การศึกษาอื่น ๆ เช่น ไม่ได้ รับการศึกษาอย่างเป็นทางการ	-1.312* (0.55)	0.269* (0.148)	-1.140* (0.512)	0.320* (0.164)
ช่วงอายุ (REF = 20 – 29 ปี)				
10 – 19 ปี	0.292 (0.205)	1.34 (0.274)	-0.187 (0.217)	0.83 (0.18)
30 – 39 ปี	0.053 (0.092)	1.054 (0.097)	0.044 (0.096)	1.045 (0.1)
40 – 49 ปี	0.04 (0.09)	1.041 (0.094)	0.112 (0.093)	1.119 (0.105)
50 – 59 ปี	0.005 (0.092)	1.005 (0.093)	0.056 (0.096)	1.058 (0.101)
60 – 69 ปี	-0.127 (0.103)	0.881 (0.09)	-0.078 (0.106)	0.925 (0.098)
70 – 79 ปี	-0.453*** (0.13)	0.636*** (0.083)	-0.201 (0.132)	0.818 (0.108)
80 – 89 ปี	-0.529** (0.204)	0.589** (0.121)	-0.671** (0.216)	0.511** (0.111)
90 – 99 ปี	-0.853 (0.767)	0.426 (0.327)	-0.829 (0.771)	0.437 (0.337)
รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน (REF = รายได้ครัวเรือนปานกลาง)				
รายได้ครัวเรือนต่ำ	-0.509*** (0.058)	0.601*** (0.035)	-0.581*** (0.059)	0.560*** (0.033)
รายได้ครัวเรือนสูง	0.317*** (0.056)	1.373*** (0.077)	0.684*** (0.059)	1.982*** (0.117)
อาชีพ (REF = นักเรียน/นักศึกษา)				
นายจ้าง	0.232 (0.212)	1.261 (0.268)	0.115 (0.227)	1.122 (0.255)
ธุรกิจส่วนตัว	-0.047 (0.174)	0.954 (0.166)	-0.213 (0.185)	0.809 (0.149)
ช่วยธุรกิจในครัวเรือน	0.018 (0.185)	1.018 (0.188)	-0.173 (0.195)	0.841 (0.164)

	มูลค่าของเงิน ตามกาลเวลา		นิยามเงินเพื่อ	
	Coeff.	Odds ratio	Coeff.	Odds ratio
ลูกจ้างรัฐบาล	0.112 (0.182)	1.118 (0.203)	0.049 (0.197)	1.05 (0.206)
ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ	-0.419 (0.353)	0.658 (0.232)	0.569 (0.455)	1.767 (0.803)
ลูกจ้างเอกชน	-0.181 (0.172)	0.834 (0.143)	-0.362* (0.183)	0.696* (0.128)
แม่บ้าน/ทำงานบ้าน	-0.283 (0.182)	0.753 (0.137)	-0.380* (0.193)	0.684* (0.132)
คนชรา	-0.367 (0.196)	0.693 (0.136)	-0.500* (0.205)	0.607* (0.124)
คนป่วย/คนพิการ	-0.327 (0.267)	0.721 (0.193)	-0.448 (0.275)	0.639 (0.176)
กำลังหางานทำ	0.224 (0.226)	1.251 (0.283)	0.489 (0.259)	1.631 (0.422)
ไม่สมัครใจทำงาน	-0.24 (0.358)	0.787 (0.282)	-0.849* (0.393)	0.428* (0.168)
อาชีพอื่น ๆ	-1.475 (1.112)	0.229 (0.254)	0.277 (0.872)	1.319 (1.15)
ภาค (REF = กรุงเทพฯ และปริมณฑล)				
ภาคกลาง	-0.463*** (0.076)	0.630*** (0.048)	-0.329*** (0.08)	0.720*** (0.058)
ภาคเหนือ	-0.422*** (0.077)	0.656*** (0.05)	-0.279*** (0.081)	0.757*** (0.062)
ภาคอีสาน	-0.644*** (0.077)	0.525*** (0.041)	-0.077 (0.081)	0.926 (0.075)
ภาคใต้	-0.314*** (0.081)	0.730*** (0.059)	-0.012 (0.085)	0.988 (0.084)
เพศ (REF = เพศชาย)				
เพศหญิง	-0.104* (0.044)	0.902* (0.04)	-0.108* (0.046)	0.898* (0.041)
Constant	0.119 (0.183)	1.127 (0.206)	0.229 (0.196)	1.257 (0.246)
Observations	10876	10876	10876	10876
หมายเหตุ				
*** สถานภาพของบุคคลที่มีผลต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99				
** สถานภาพของบุคคลที่มีผลต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95				
* สถานภาพของบุคคลที่มีผลต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90				
ค่าในวงเล็บแสดงถึง Standard errors				
1. Benchmark ที่ใช้ในการเปรียบเทียบ (Reference Variables) ได้แก่ เพศชาย ช่วงอายุ 20 – 29 ปี ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปานกลาง อาชีพพนักงานเรียน/นักศึกษา และภูมิภาคกรุงเทพฯและปริมณฑล				
2. ตัวแปรควบคุม ได้แก่ เพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา ระดับรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน อาชีพ และภาค				

	คำนวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น		ความเสี่ยงและผลตอบแทน	
	Coeff.	Odds ratio	Coeff.	Odds ratio
ระดับการศึกษา (REF = มัธยมศึกษาตอนปลาย)				
ประถมศึกษาและต่ำกว่า	-0.186** (0.062)	0.831** (0.051)	-0.288*** (0.059)	0.750*** (0.045)
มัธยมศึกษาตอนต้น	0.028 (0.078)	1.028 (0.08)	0.119 (0.076)	1.126 (0.086)
อนุปริญญา	0.410*** (0.11)	1.507*** (0.166)	0.458*** (0.118)	1.580*** (0.187)
ปริญญาตรีขึ้นไป	0.361*** (0.08)	1.435*** (0.115)	0.927*** (0.09)	2.526*** (0.228)
การศึกษาอื่น ๆ เช่น ไม่ได้ รับการศึกษาอย่างเป็นทางการ	-1.101* (0.547)	0.333* (0.182)	-0.766 (0.421)	0.465 (0.196)
ช่วงอายุ (REF = 20 - 29 ปี)				
10 - 19 ปี	-0.163 (0.215)	0.85 (0.183)	-0.27 (0.211)	0.763 (0.161)
30 - 39 ปี	0.009 (0.093)	1.009 (0.094)	0.083 (0.095)	1.086 (0.103)
40 - 49 ปี	0.078 (0.091)	1.081 (0.098)	0.093 (0.092)	1.097 (0.101)
50 - 59 ปี	-0.108 (0.093)	0.897 (0.084)	-0.003 (0.094)	0.997 (0.094)
60 - 69 ปี	-0.105 (0.103)	0.9 (0.093)	-0.134 (0.102)	0.874 (0.089)
70 - 79 ปี	-0.401** (0.13)	0.670** (0.087)	-0.231 (0.125)	0.793 (0.099)
80 - 89 ปี	-0.569** (0.205)	0.566** (0.116)	-0.471* (0.186)	0.624* (0.116)
90 - 99 ปี	-1.708 (1.039)	0.181 (0.188)	-0.53 (0.594)	0.588 (0.349)
รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน (REF = รายได้ครัวเรือนปานกลาง)				
รายได้ครัวเรือนต่ำ	-0.328*** (0.057)	0.721*** (0.041)	-0.638*** (0.053)	0.528*** (0.028)
รายได้ครัวเรือนสูง	0.142* (0.057)	1.153* (0.065)	0.574*** (0.06)	1.776*** (0.106)
อาชีพ (REF = นักเรียน/นักศึกษา)				
นายจ้าง	0.158 (0.214)	1.171 (0.25)	-0.171 (0.228)	0.843 (0.192)
ธุรกิจส่วนตัว	-0.017 (0.176)	0.983 (0.173)	-0.324 (0.185)	0.724 (0.134)
ช่วยธุรกิจในครัวเรือน	0.006 (0.187)	1.006 (0.188)	-0.403* (0.195)	0.669* (0.13)
ลูกจ้างรัฐบาล	0.037 (0.184)	1.038 (0.19)	-0.066 (0.199)	0.936 (0.186)

	คำนวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น		ความเสี่ยงและผลตอบแทน	
	Coeff.	Odds ratio	Coeff.	Odds ratio
ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ	-0.649 (0.37)	0.523 (0.193)	0.677 (0.52)	1.969 (1.025)
ลูกจ้างเอกชน	-0.167 (0.174)	0.846 (0.147)	-0.572** (0.184)	0.564** (0.104)
แม่บ้าน/ทำงานบ้าน	-0.184 (0.185)	0.832 (0.154)	-0.598** (0.192)	0.550** (0.106)
คนชรา	-0.304 (0.197)	0.738 (0.146)	-0.702*** (0.201)	0.496*** (0.1)
คนป่วย/คนพิการ	-0.285 (0.269)	0.752 (0.203)	-0.804** (0.264)	0.447** (0.118)
กำลังหางานทำ	-0.037 (0.228)	0.963 (0.22)	-0.217 (0.247)	0.805 (0.199)
ไม่สมัครใจทำงาน	-0.221 (0.367)	0.802 (0.294)	-1.091** (0.368)	0.336** (0.124)
อาชีพอื่น ๆ	0.229 (0.801)	1.258 (1.007)	-0.319 (0.834)	0.727 (0.607)
ภาค (REF = กรุงเทพฯ และปริมณฑล)				
ภาคกลาง	-0.274*** (0.078)	0.760*** (0.059)	-0.384*** (0.078)	0.681*** (0.053)
ภาคเหนือ	0.034 (0.078)	1.035 (0.081)	-0.202** (0.079)	0.817** (0.064)
ภาคอีสาน	0.01 (0.078)	1.01 (0.078)	-0.383*** (0.078)	0.682*** (0.053)
ภาคใต้	-0.039 (0.082)	0.961 (0.079)	-0.210* (0.083)	0.811* (0.068)
เพศ (REF = เพศชาย)				
เพศหญิง	-0.046 (0.045)	0.955 (0.043)	-0.076 (0.044)	0.927 (0.041)
Constant	-0.386* (0.185)	0.680* (0.126)	0.900*** (0.197)	2.460*** (0.486)
Observations	10876	10876	10876	10876

หมายเหตุ

*** สถานภาพของบุคคลที่มีผลต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

** สถานภาพของบุคคลที่มีผลต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

* สถานภาพของบุคคลที่มีผลต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

ค่าในวงเล็บแสดงถึง Standard errors

1. Benchmark ที่ใช้ในการเปรียบเทียบ (Reference Variables) ได้แก่ เพศชาย ช่วงอายุ 20 – 29 ปี ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปานกลาง อาชีพพนักงานเรียน/นักศึกษา และภูมิภาคกรุงเทพฯและปริมณฑล
2. ตัวแปรควบคุม ได้แก่ เพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา ระดับรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน อาชีพ และภาค

	การกระจายความเสี่ยงในการลงทุน		จัดสรรเงินก่อนใช้	
	Coeff.	Odds ratio	Coeff.	Odds ratio
ระดับการศึกษา (REF = มัธยมศึกษาตอนปลาย)				
ประถมศึกษาและต่ำกว่า	-0.367*** (0.061)	0.693*** (0.042)	-0.133 (0.071)	0.876 (0.062)
มัธยมศึกษาตอนต้น	0.119 (0.076)	1.127 (0.086)	-0.062 (0.093)	0.94 (0.087)
อนุปริญญา	0.609*** (0.115)	1.838*** (0.212)	0.205 (0.126)	1.227 (0.155)
ปริญญาตรีขึ้นไป	0.929*** (0.085)	2.532*** (0.216)	0.606*** (0.088)	1.832*** (0.161)
การศึกษาอื่น ๆ เช่น ไม่ได้ รับการศึกษอย่างเป็น ทางการ	-0.895 (0.477)	0.408 (0.195)	0.261 (0.476)	1.298 (0.618)
ช่วงอายุ (REF = 20 – 29 ปี)				
10 – 19 ปี	-0.402 (0.22)	0.669 (0.147)	-0.147 (0.345)	0.863 (0.298)
30 – 39 ปี	0.188* (0.094)	1.207* (0.114)	0.109 (0.114)	1.115 (0.127)
40 – 49 ปี	0.256** (0.092)	1.291** (0.119)	0.326** (0.11)	1.385** (0.153)
50 – 59 ปี	0.111 (0.094)	1.118 (0.105)	0.297** (0.113)	1.346** (0.152)
60 – 69 ปี	0.02 (0.104)	1.021 (0.106)	0.453*** (0.123)	1.574*** (0.194)
70 – 79 ปี	-0.128 (0.129)	0.88 (0.114)	0.804*** (0.144)	2.235*** (0.323)
80 – 89 ปี	-0.212 (0.198)	0.809 (0.16)	0.934*** (0.205)	2.545*** (0.521)
90 – 99 ปี	-0.849 (0.772)	0.428 (0.33)	1.264* (0.595)	3.538* (2.107)
รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน (REF = รายได้ครัวเรือนปานกลาง)				
รายได้ครัวเรือนต่ำ	-0.634*** (0.057)	0.530*** (0.03)	-0.463*** (0.069)	0.629*** (0.043)
รายได้ครัวเรือนสูง	0.538*** (0.058)	1.713*** (0.099)	0.481*** (0.06)	1.617*** (0.098)
อาชีพ (REF = นักเรียน/นักศึกษา)				
นายจ้าง	-0.004 (0.223)	0.996 (0.222)	1.318*** (0.316)	3.737*** (1.18)
ธุรกิจส่วนตัว	-0.374* (0.181)	0.688* (0.124)	1.258*** (0.288)	3.517*** (1.013)
ช่วยธุรกิจในครัวเรือน	-0.414* (0.192)	0.661* (0.127)	1.230*** (0.297)	3.421*** (1.016)
ลูกจ้างรัฐบาล	0.058 (0.192)	1.059 (0.204)	1.378*** (0.292)	3.966*** (1.16)

	การกระจายความเสี่ยงในการลงทุน		จัดสรรเงินก่อนใช้	
	Coeff.	Odds ratio	Coeff.	Odds ratio
ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ	0.661 (0.463)	1.937 (0.897)	1.337** (0.43)	3.808** (1.636)
ลูกจ้างเอกชน	-0.525** (0.179)	0.592** (0.106)	1.068*** (0.287)	2.910*** (0.835)
แม่บ้าน/ทำงานบ้าน	-0.629*** (0.189)	0.533*** (0.101)	0.992*** (0.295)	2.696*** (0.797)
คนชรา	-0.681*** (0.201)	0.506*** (0.102)	0.824** (0.302)	2.279** (0.689)
คนป่วย/คนพิการ	-1.114*** (0.289)	0.328*** (0.095)	1.005** (0.368)	2.732** (1.006)
กำลังหางานทำ	0.038 (0.242)	1.039 (0.251)	1.521*** (0.322)	4.575*** (1.472)
ไม่สมัครใจทำงาน	-0.742* (0.373)	0.476* (0.178)	1.534*** (0.439)	4.636*** (2.037)
อาชีพอื่น ๆ	0.065 (0.842)	1.067 (0.899)	1.391 (0.895)	4.017 (3.597)
ภาค (REF = กรุงเทพฯ และปริมณฑล)				
ภาคกลาง	-0.343*** (0.078)	0.710*** (0.055)	-0.103 (0.086)	0.902 (0.077)
ภาคเหนือ	-0.231** (0.079)	0.794** (0.063)	-0.145 (0.088)	0.865 (0.076)
ภาคอีสาน	-0.323*** (0.079)	0.724*** (0.057)	-0.416*** (0.089)	0.660*** (0.059)
ภาคใต้	-0.048 (0.083)	0.953 (0.079)	-0.382*** (0.094)	0.683*** (0.065)
เพศ (REF = เพศชาย)				
เพศหญิง	-0.073 (0.045)	0.929 (0.042)	0.09 (0.051)	1.094 (0.056)
Constant	0.349 (0.191)	1.418 (0.271)	-2.601*** (0.294)	0.074*** (0.022)
Observations	10876	10876	10876	10876
หมายเหตุ				
*** สถานภาพของบุคคลที่มีผลต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99				
** สถานภาพของบุคคลที่มีผลต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95				
* สถานภาพของบุคคลที่มีผลต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90				
ค่าในวงเล็บแสดงถึง Standard errors				
1. Benchmark ที่ใช้ในการเปรียบเทียบ (Reference Variables) ได้แก่ เพศชาย ช่วงอายุ 20 – 29 ปี ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปานกลาง อาชีพพนักงานเรียน/นักศึกษา และภูมิภาคกรุงเทพฯและปริมณฑล				
2. ตัวแปรควบคุม ได้แก่ เพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา ระดับรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน อาชีพ และภาค				

	เลือกวิธีการออมที่เหมาะสม		ไม่เคยประสบปัญหาเงินไม่พอใช้	
	Coeff.	Odds ratio	Coeff.	Odds ratio
ระดับการศึกษา (REF = มัธยมศึกษาตอนปลาย)				
ประถมศึกษาและต่ำกว่า	-0.205*** (0.059)	0.815*** (0.048)	-0.228*** (0.059)	0.796*** (0.047)
มัธยมศึกษาตอนต้น	-0.014 (0.077)	0.986 (0.076)	-0.196** (0.076)	0.822** (0.062)
อนุปริญญา	0.141 (0.115)	1.152 (0.132)	0.153 (0.111)	1.165 (0.129)
ปริญญาตรีขึ้นไป	0.600*** (0.086)	1.823*** (0.157)	0.528*** (0.08)	1.696*** (0.136)
การศึกษาอื่น ๆ เช่น ไม่ได้ รับการศึกษาอย่างเป็นทางการ	-0.05 (0.401)	0.951 (0.382)	0.245 (0.393)	1.278 (0.503)
ช่วงอายุ (REF = 20 – 29 ปี)				
10 – 19 ปี	-0.003 (0.215)	0.997 (0.214)	0.251 (0.203)	1.286 (0.261)
30 – 39 ปี	0.200* (0.092)	1.222* (0.113)	-0.129 (0.091)	0.879 (0.08)
40 – 49 ปี	0.298*** (0.09)	1.347*** (0.121)	-0.096 (0.089)	0.909 (0.08)
50 – 59 ปี	0.410*** (0.092)	1.507*** (0.139)	0.041 (0.09)	1.042 (0.094)
60 – 69 ปี	0.657*** (0.101)	1.929*** (0.195)	0.451*** (0.099)	1.569*** (0.155)
70 – 79 ปี	0.730*** (0.122)	2.076*** (0.254)	0.746*** (0.12)	2.108*** (0.254)
80 – 89 ปี	0.813*** (0.171)	2.256*** (0.385)	0.913*** (0.173)	2.491*** (0.432)
90 – 99 ปี	0.893 (0.503)	2.442 (1.228)	1.708** (0.647)	5.520** (3.574)
รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน (REF = รายได้ครัวเรือนปานกลาง)				
รายได้ครัวเรือนต่ำ	-0.555*** (0.052)	0.574*** (0.03)	-0.174*** (0.052)	0.841*** (0.044)
รายได้ครัวเรือนสูง	0.386*** (0.059)	1.471*** (0.087)	0.268*** (0.056)	1.308*** (0.073)
อาชีพ (REF = นักเรียน/นักศึกษา)				
นายจ้าง	1.324*** (0.223)	3.757*** (0.839)	-0.022 (0.212)	0.978 (0.208)
ธุรกิจส่วนตัว	1.073*** (0.178)	2.924*** (0.52)	-0.373* (0.173)	0.689* (0.119)
ช่วยธุรกิจในครัวเรือน	1.150*** (0.188)	3.158*** (0.595)	-0.431* (0.184)	0.650* (0.119)
ลูกจ้างรัฐบาล	1.243*** (0.189)	3.464*** (0.654)	-0.387* (0.182)	0.679* (0.123)

	เลือกวิธีการออมที่เหมาะสม		ไม่เคยประสบปัญหาเงินไม่พอใช้	
	Coeff.	Odds ratio	Coeff.	Odds ratio
ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ	0.958* (0.381)	2.606* (0.993)	0.082 (0.366)	1.086 (0.397)
ลูกจ้างเอกชน	0.635*** (0.176)	1.887*** (0.332)	-0.512** (0.172)	0.599** (0.103)
แม่บ้าน/ทำงานบ้าน	0.547** (0.185)	1.729** (0.32)	-0.266 (0.181)	0.766 (0.138)
คนชรา	0.480* (0.193)	1.617* (0.312)	-0.037 (0.189)	0.964 (0.182)
คนป่วย/คนพิการ	0.018 (0.258)	1.018 (0.263)	-0.167 (0.245)	0.847 (0.207)
กำลังหางานทำ	1.311*** (0.256)	3.709*** (0.949)	0.231 (0.244)	1.26 (0.308)
ไม่สมัครใจทำงาน	0.511 (0.344)	1.667 (0.573)	-0.507 (0.341)	0.603 (0.205)
อาชีพอื่น ๆ	0.852 (0.799)	2.343 (1.872)	0.189 (0.797)	1.208 (0.963)
ภาค (REF = กรุงเทพฯ และปริมณฑล)				
ภาคกลาง	-0.425*** (0.076)	0.654*** (0.05)	-0.337*** (0.075)	0.714*** (0.053)
ภาคเหนือ	-0.096 (0.077)	0.909 (0.07)	-0.278*** (0.075)	0.757*** (0.057)
ภาคอีสาน	-0.290*** (0.077)	0.748*** (0.057)	-0.605*** (0.076)	0.546*** (0.041)
ภาคใต้	-0.283*** (0.082)	0.753*** (0.062)	-0.455*** (0.08)	0.635*** (0.051)
เพศ (REF = เพศชาย)				
เพศหญิง	0.05 (0.043)	1.051 (0.046)	-0.015 (0.043)	0.985 (0.042)
Constant	-0.687*** (0.187)	0.503*** (0.094)	0.529** (0.183)	1.697** (0.311)
Observations	10876	10876	10876	10876
หมายเหตุ				
*** สถานภาพของบุคคลที่มีผลต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99				
** สถานภาพของบุคคลที่มีผลต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95				
* สถานภาพของบุคคลที่มีผลต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90				
ค่าในวงเล็บแสดงถึง Standard errors				
1. Benchmark ที่ใช้ในการเปรียบเทียบ (Reference Variables) ได้แก่ เพศชาย ช่วงอายุ 20 – 29 ปี ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปานกลาง อาชีพพนักงานเรียน/นักศึกษา และภูมิภาคกรุงเทพฯและปริมณฑล				
2. ตัวแปรควบคุม ได้แก่ เพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา ระดับรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน อาชีพ และภาค				

	เปรียบเทียบข้อมูลก่อนการซื้อ		ศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมก่อนตัดสินใจ	
	Coeff.	Odds ratio	Coeff.	Odds ratio
ระดับการศึกษา (REF = มัธยมศึกษาตอนปลาย)				
ประถมศึกษาและต่ำกว่า	-0.296*** (0.067)	0.744*** (0.05)	-0.094 (0.059)	0.91 (0.054)
มัธยมศึกษาตอนต้น	-0.038 (0.084)	0.963 (0.081)	-0.056 (0.075)	0.946 (0.071)
อนุปริญญา	0.551*** (0.114)	1.734*** (0.198)	0.317** (0.112)	1.373** (0.154)
ปริญญาตรีขึ้นไป	0.636*** (0.083)	1.889*** (0.157)	0.279*** (0.08)	1.322*** (0.106)
การศึกษาอื่น ๆ เช่น ไม่ได้ รับการศึกษอย่างเป็น ทางการ	-1.569* (0.746)	0.208* (0.155)	-0.592 (0.409)	0.553 (0.226)
ช่วงอายุ (REF = 20 – 29 ปี)				
10 – 19 ปี	-0.095 (0.255)	0.909 (0.231)	-0.103 (0.207)	0.902 (0.187)
30 – 39 ปี	0.117 (0.101)	1.124 (0.113)	-0.024 (0.091)	0.977 (0.089)
40 – 49 ปี	0.273** (0.099)	1.314** (0.129)	0.083 (0.089)	1.086 (0.096)
50 – 59 ปี	0.088 (0.102)	1.092 (0.111)	-0.006 (0.091)	0.994 (0.09)
60 – 69 ปี	0.138 (0.114)	1.148 (0.13)	-0.04 (0.099)	0.961 (0.095)
70 – 79 ปี	0.052 (0.142)	1.053 (0.149)	-0.207 (0.121)	0.813 (0.098)
80 – 89 ปี	-0.299 (0.236)	0.742 (0.175)	-0.339 (0.179)	0.713 (0.127)
90 – 99 ปี	0.451 (0.656)	1.57 (1.03)	-0.153 (0.548)	0.858 (0.471)
รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน (REF = รายได้ครัวเรือนปานกลาง)				
รายได้ครัวเรือนต่ำ	-0.614*** (0.067)	0.541*** (0.036)	-0.520*** (0.052)	0.595*** (0.031)
รายได้ครัวเรือนสูง	0.504*** (0.058)	1.655*** (0.096)	0.317*** (0.056)	1.372*** (0.077)
อาชีพ (REF = นักเรียน/นักศึกษา)				
นายจ้าง	0.472* (0.235)	1.603* (0.377)	0.608** (0.212)	1.837** (0.389)
ธุรกิจส่วนตัว	0.27 (0.198)	1.309 (0.259)	0.341* (0.172)	1.407* (0.242)
ช่วยธุรกิจในครัวเรือน	0.218 (0.21)	1.244 (0.261)	0.3 (0.182)	1.35 (0.246)

	เปรียบเทียบข้อมูลก่อนการซื้อ		ศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมก่อนตัดสินใจ	
	Coeff.	Odds ratio	Coeff.	Odds ratio
ลูกจ้างรัฐบาล	0.457* (0.204)	1.580* (0.322)	0.401* (0.181)	1.494* (0.27)
ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ	0.358 (0.371)	1.431 (0.531)	0.633 (0.377)	1.883 (0.71)
ลูกจ้างเอกชน	0.241 (0.196)	1.273 (0.249)	0.326 (0.171)	1.386 (0.237)
แม่บ้าน/ทำงานบ้าน	-0.219 (0.21)	0.803 (0.169)	-0.282 (0.181)	0.754 (0.137)
คนชรา	0.015 (0.221)	1.016 (0.225)	-0.029 (0.189)	0.972 (0.184)
คนป่วย/คนพิการ	-0.054 (0.314)	0.948 (0.298)	-0.412 (0.262)	0.662 (0.173)
กำลังหางานทำ	0.242 (0.246)	1.274 (0.314)	0.295 (0.225)	1.343 (0.302)
ไม่สมัครใจทำงาน	0.407 (0.386)	1.502 (0.579)	-0.193 (0.349)	0.825 (0.288)
อาชีพอื่น ๆ	1.424 (0.837)	4.153 (3.475)	1.152 (0.877)	3.163 (2.775)
ภาค (REF = กรุงเทพฯ และปริมณฑล)				
ภาคกลาง	-0.708*** (0.081)	0.493*** (0.04)	-0.736*** (0.075)	0.479*** (0.036)
ภาคเหนือ	-0.644*** (0.083)	0.525*** (0.043)	-0.391*** (0.076)	0.676*** (0.051)
ภาคอีสาน	-0.401*** (0.081)	0.670*** (0.054)	-0.186* (0.075)	0.831* (0.062)
ภาคใต้	-0.787*** (0.088)	0.455*** (0.04)	-0.806*** (0.081)	0.447*** (0.036)
เพศ (REF = เพศชาย)				
เพศหญิง	-0.006 (0.048)	0.994 (0.048)	0.002 (0.043)	1.002 (0.043)
Constant	-0.753*** (0.204)	0.471*** (0.096)	0.23 (0.181)	1.259 (0.228)
Observations	10876	10876	10876	10876
หมายเหตุ				
*** สถานภาพของบุคคลที่มีผลต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99				
** สถานภาพของบุคคลที่มีผลต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95				
* สถานภาพของบุคคลที่มีผลต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90				
ค่าในวงเล็บแสดงถึง Standard errors				
1. Benchmark ที่ใช้ในการเปรียบเทียบ (Reference Variables) ได้แก่ เพศชาย ช่วงอายุ 20 – 29 ปี ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปานกลาง อาชีพพนักงานเรียน/นักศึกษา และภูมิภาคกรุงเทพฯและปริมณฑล				
2. ตัวแปรควบคุม ได้แก่ เพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา ระดับรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน อาชีพ และภาค				

ภาคผนวกที่ 4: คะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงินและองค์ประกอบจำแนกตามจังหวัด

ภาค	จังหวัด	คะแนนเฉลี่ย ทักษะทาง การเงิน	คะแนนเฉลี่ย ความรู้ทาง การเงิน	คะแนนเฉลี่ย พฤติกรรมทาง การเงิน	คะแนนเฉลี่ย ทัศนคติทาง การเงิน
รวมทั้งประเทศ		12.8	3.4	5.6	3.8
กรุงเทพฯ และปริมณฑล		13.3	3.8	5.7	3.8
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	ปทุมธานี	11.6	3.4	4.5	3.8
	นครปฐม	13.3	3.6	5.9	3.8
	กรุงเทพมหานคร	13.5	3.9	5.7	3.8
	นนทบุรี	13.5	3.7	6.0	3.9
	สมุทรปราการ	13.9	3.7	6.4	3.8
	สมุทรสาคร	14.1	4.0	6.0	4.1
ภาคเหนือ		12.9	3.4	5.7	3.8
ภาคเหนือ	พะเยา	11.9	2.5	5.1	4.3
	เชียงราย	12.0	3.3	5.0	3.8
	กำแพงเพชร	12.1	3.3	5.0	3.8
	เพชรบูรณ์	12.2	3.2	5.3	3.7
	เชียงใหม่	12.5	3.1	5.5	4.0
	นครสวรรค์	12.5	3.4	5.7	3.4
	ลำพูน	12.5	3.5	5.5	3.5
	น่าน	12.6	2.5	6.4	3.7
	ตาก	12.7	3.0	5.8	3.8
	ลำปาง	12.7	3.9	5.5	3.2
	อุทัยธานี	12.9	3.8	5.4	3.7
	แพร่	13.0	3.7	5.5	3.8
	พิษณุโลก	13.0	3.8	5.2	4.0
	แม่ฮ่องสอน	13.2	3.3	6.1	3.8
	สุโขทัย	13.3	3.3	6.1	3.9
	อุดรดิตถ์	14.6	4.4	6.6	3.6
พิจิตร	15.1	4.3	6.5	4.2	
ภาคใต้		13.3	3.8	5.7	3.8
ภาคใต้	นราธิวาส	10.0	1.4	5.0	3.5
	ระนอง	11.1	3.0	4.7	3.4
	สตูล	12.6	3.7	5.2	3.7
	ปัตตานี	12.7	2.9	5.9	3.9
	กระบี่	12.8	3.9	5.2	3.6
	พังงา	13.1	4.3	5.0	3.8

ภาค	จังหวัด	คะแนนเฉลี่ย ทักษะทาง การเงิน	คะแนนเฉลี่ย ความรู้ทาง การเงิน	คะแนนเฉลี่ย พฤติกรรมทาง การเงิน	คะแนนเฉลี่ย ทัศนคติทาง การเงิน
	ยะลา	13.7	4.2	6.2	3.3
	พัทลุง	13.8	3.7	6.2	3.9
	ชุมพร	14.0	4.2	5.9	3.8
	ภูเก็ต	14.1	4.8	5.5	3.8
	ตรัง	14.2	4.3	6.0	4.0
	นครศรีธรรมราช	14.3	4.2	6.1	4.0
	สงขลา	14.6	4.3	6.4	3.9
	สุราษฎร์ธานี	15.0	4.4	6.4	4.1
ภาคกลาง		12.5	3.3	5.4	3.8
ภาคกลาง	สมุทรสงคราม	9.3	1.8	4.1	3.4
	ชลบุรี	10.7	2.7	4.4	3.6
	นครนายก	11.4	3.0	4.6	3.8
	ลพบุรี	11.6	2.9	4.8	3.8
	สุพรรณบุรี	11.6	3.0	5.0	3.6
	จันทบุรี	11.7	2.3	5.8	3.5
	ประจวบคีรีขันธ์	12.0	2.9	5.3	3.8
	สระแก้ว	12.3	3.9	4.8	3.7
	กาญจนบุรี	12.5	3.1	5.5	3.9
	อ่างทอง	12.5	4.0	4.9	3.6
	ปราจีนบุรี	12.6	3.3	5.6	3.7
	เพชรบุรี	12.9	3.4	5.6	3.9
	ฉะเชิงเทรา	13.0	3.5	5.7	3.7
	ราชบุรี	13.0	3.7	5.6	3.8
	ชัยนาท	13.2	3.2	6.0	4.0
	สระบุรี	13.2	3.7	5.7	3.8
	พระนครศรีอยุธยา	13.4	3.6	5.8	4.0
ตราด	13.5	3.8	5.6	4.1	
สิงห์บุรี	14.1	3.9	6.1	4.1	
ระยอง	14.2	3.8	6.7	3.7	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		12.4	3.2	5.5	3.6
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	บุรีรัมย์	8.5	1.1	4.1	3.4
	เลย	11.2	2.7	5.3	3.3
	นครพนม	11.3	2.7	5.2	3.3
	อุดรธานี	11.3	2.4	5.1	3.8

ภาค	จังหวัด	คะแนนเฉลี่ย ทักษะทาง การเงิน	คะแนนเฉลี่ย ความรู้ทาง การเงิน	คะแนนเฉลี่ย พฤติกรรมทาง การเงิน	คะแนนเฉลี่ย ทัศนคติทาง การเงิน
	สุรินทร์	11.4	3.3	5.1	3.1
	หนองบัวลำภู	11.6	3.4	4.4	3.8
	กาฬสินธุ์	11.9	2.3	5.7	3.8
	หนองคาย	11.9	3.1	5.1	3.7
	ศรีสะเกษ	12.0	2.8	5.6	3.6
	บึงกาฬ	12.5	3.5	5.6	3.5
	ยโสธร	12.7	2.9	6.2	3.7
	ชัยภูมิ	13.1	3.6	5.8	3.7
	สกลนคร	13.1	3.4	5.8	3.8
	อุบลราชธานี	13.2	3.4	5.8	4.0
	นครราชสีมา	13.3	3.8	5.6	4.0
	ร้อยเอ็ด	13.3	3.2	6.7	3.4
	อำนาจเจริญ	13.5	3.9	5.8	3.8
	ขอนแก่น	13.7	4.3	5.1	4.2
	มหาสารคาม	13.7	4.4	5.8	3.5
	มุกดาหาร	13.8	3.9	6.5	3.5
<p>หมายเหตุ</p> <ol style="list-style-type: none"> คะแนนเฉลี่ยของทักษะทางการเงินในบางจังหวัดต่างกับผลรวมของคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบทางการเงิน เนื่องจากการปัดเศษในการคำนวณ ข้อมูลเรียงลำดับจากจังหวัดที่มีคะแนนทักษะทางการเงินต่ำสุดไปจังหวัดที่มีคะแนนทักษะทางการเงินสูงสุดในภาคเดียวกัน 					

ภาคผนวกที่ 5: ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างของคำถามและการคำนวณคะแนนของปี 2556 และ 2559

	ปี 2556	ปี 2559
ภาพรวมทักษะทางการเงิน		
- องค์ประกอบ	ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านความรู้ทางการเงิน 2. ด้านพฤติกรรมทางการเงิน 3. ด้านทัศนคติทางการเงิน	ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านความรู้ทางการเงิน 2. ด้านพฤติกรรมทางการเงิน 3. ด้านทัศนคติทางการเงิน
- การคิดคะแนน	คะแนนเต็ม 22 คะแนน	คะแนนเต็ม 21 คะแนน
ด้านความรู้ทางการเงิน		
- ข้อคำถาม	- ข้อคำถามที่ใช้คำนวณคะแนนประกอบด้วย: 1. การหาร 2. มูลค่าของเงินตามกาลเวลา 3. จำนวนดอกเบี้ยของสินเชื่อ 4. จำนวนเงินต้นและดอกเบี้ย 5. จำนวนดอกเบี้ยทบต้น 6. ข้อมูลเครดิต 7. นโยบายคุ้มครองเงินฝาก	- กำหนดให้การหารเป็นข้อวัดความรู้ทางการเงินพื้นฐานแต่ไม่นำมาคิดคะแนน - <u>เพิ่ม</u> การคำนวณคะแนนเกี่ยวกับการวัดความรู้ความเข้าใจด้านความเสี่ยงและผลตอบแทน นิยามเงินเพื่อ และการกระจายความเสี่ยง - <u>ปรับ</u> วิธีการคิดคะแนนหัวข้อมูลค่าของเงินตามกาลเวลา โดยผู้ตอบมีโอกาสดำเนินคะแนนเมื่อตอบไม่ตรงกับเฉลยแต่มีเหตุผลอื่นประกอบด้วย - ข้อคำถามที่ใช้คำนวณคะแนนประกอบด้วย: 1. มูลค่าของเงินตามกาลเวลา 2. จำนวนดอกเบี้ยสินเชื่อ 3. จำนวนเงินต้นและดอกเบี้ยเงินฝาก 4. จำนวนดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น 5. นิยามเงินเพื่อ 6. ความเสี่ยงและผลตอบแทน 7. การกระจายความเสี่ยงในการลงทุน - สำหรับคำถามเกี่ยวกับข้อมูลเครดิตและนโยบายคุ้มครองเงินฝากซึ่งเป็นคำถามในบริบทของประเทศไทย ไม่นำไปคิดคะแนนความรู้ทางการเงิน
- การคิดคะแนน	คะแนนเต็ม 8 คะแนน	คะแนนเต็ม 7 คะแนน
ด้านพฤติกรรมทางการเงิน		
- ข้อคำถาม	- ข้อคำถามที่ใช้คำนวณคะแนนประกอบด้วย: 1. ไตร่ตรองก่อนซื้อ 2. ชำระค่าใช้จ่ายตรงเวลา 3. ดูแลการเงินของตนเองอย่างใกล้ชิด	- <u>เพิ่ม</u> ข้อคำถามศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมก่อนตัดสินใจในการพิจารณาให้คะแนนร่วมกับคำถามการเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ (ข้อ 7) เพื่อศึกษาพฤติกรรมเชิงลึกมากขึ้น

	ปี 2556	ปี 2559
	4. ตั้งเป้าหมายระยะยาว 5. ตัดสินใจทางการเงินและการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย 6. มีการออม 7. เปรียบเทียบข้อมูลก่อนการซื้อ 8. ไม่กู้เมื่อเงินไม่พอใช้	- ปรับการให้คะแนนในหัวข้อไม่กู้เงินเมื่อเงินไม่พอใช้ โดยให้ความสำคัญกับวิธีการแก้ปัญหาหากเงินไม่พอใช้ - ข้อคำถามที่ใช้คำนวณคะแนนประกอบด้วย: 1. ตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ 2. เลือกวิธีการออมที่เหมาะสม 3. ไตร่ตรองก่อนซื้อ 4. ชำระค่าใช้จ่ายตรงเวลา 5. ดูแลการเงินของตนเองอย่างใกล้ชิด 6. ตั้งเป้าหมายระยะยาว 7. เปรียบเทียบข้อมูลก่อนการซื้อและศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมก่อนตัดสินใจ 8. ไม่กู้เมื่อเงินไม่พอใช้
- การคิดคะแนน	คะแนนเต็ม 9 คะแนน	คะแนนเต็ม 9 คะแนน
ด้านทัศนคติทางการเงิน		
- ข้อคำถาม	- ข้อคำถามที่ใช้คำนวณคะแนนมีเพียงข้อเดียว เนื่องด้วยข้อจำกัดด้านความยาวของแบบสอบถาม: “ฉันมีความสุขในการใช้เงินมากกว่าเก็บออมเพื่ออนาคต”	- เพิ่มคำถามทัศนคติอีก 2 ข้อ เพื่อให้ครบถ้วนตามกรอบของ OECD - ข้อคำถามที่ใช้คำนวณคะแนนประกอบด้วย: 1. ฉันมีชีวิตอยู่เพื่อวันนี้และไม่ได้คิดวางแผนสำหรับอนาคต 2. ท่านมีความสุขในการใช้เงินมากกว่าเก็บออมเพื่ออนาคต 3. มีเงินต้องรีบใช้
- การคิดคะแนน	คะแนนเต็ม 5 คะแนน	คะแนนเต็ม 5 คะแนน
ที่มา: 1. รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทยในปี 2556 2. รายงาน 2015 OECD/INFE Toolkit for Measuring Financial Literacy and Financial Inclusion, OECD, 2015 3. รายงาน 2016 OECD/INFE Survey of Adult Financial Literacy Competencies, OECD, 2016		

ภาคผนวกที่ 6: ผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทยปี 2558

ความเป็นมา

ในปี 2558 ธปท. ได้ดำเนินการสำรวจทักษะทางการเงินเพิ่มเติมจากการสำรวจรอบปกติที่จัดเป็นประจำทุก 3 ปี เนื่องจากเป็นการสำรวจที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมในโครงการสำรวจทักษะทางการเงินทั่วโลกกับ The Organization for Economic Co-Operation and Development (OECD) โดยได้รับความช่วยเหลือทางวิชาการ (Technical Assistance) จาก Asian Development Bank (ADB) ภายใต้โครงการ Advancing National Financial Literacy ซึ่งช่วยให้ประเทศไทยสามารถเปรียบเทียบระดับทักษะทางการเงินกับ 30 ประเทศที่เข้าร่วมโครงการสำรวจ และระบุประเด็นที่ควรพัฒนาให้คนไทยมีทักษะทางการเงินเทียบเท่าระดับสากลต่อไป สำหรับการสำรวจในครั้งนี้ได้นำโครงสร้างคำถามและแนวทางการวิเคราะห์ของ OECD ฉบับปรับปรุงปี 2558 มาใช้และสำรวจภาคสนามรวมทั้งเก็บข้อมูลดิบโดยบริษัท จีเอฟเค มาร์เก็ตไวส์ จำกัด ในจังหวัดต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 15 จังหวัดที่สามารถเป็นตัวแทนของประชากรในแต่ละภูมิภาคตามหลักการทางสถิติ ซึ่งแตกต่างจากการสำรวจในรอบปกติที่การสำรวจจะครอบคลุมทุกจังหวัดทั่วประเทศ ทั้งในเขตและนอกเขตเทศบาล

ระดับทักษะทางการเงินของไทย

ผลการสำรวจปี 2558 พบว่า คะแนนทักษะทางการเงินเฉลี่ยอยู่ที่ 12.8 คะแนน หรือร้อยละ 61.0 ซึ่งยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของ 30 ประเทศที่เข้าร่วมโครงการกับ OECD (ร้อยละ 62.9) นอกจากนี้ ยังพบว่า ผู้ที่มีระดับทักษะทางการเงินต่ำเป็นกลุ่มที่มีระดับการศึกษาและรายได้ต่ำ (เช่น นักเรียน ผู้เกษียณอายุ แม่บ้าน เป็นต้น) ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากลุ่มบุคคลดังกล่าวมีความเสี่ยงที่จะประสบปัญหาทางการเงิน เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจด้านการเงินขั้นพื้นฐาน และขาดทักษะในการบริหารจัดการเงินอย่างเหมาะสม (รายละเอียดตามตารางที่ 7.1)

ตารางที่ 7.1: แสดงคะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงินและองค์ประกอบปี 2558

ด้านที่วัด (คะแนนเต็ม)	คะแนนเฉลี่ยปี 2558 (Mean)	ร้อยละคะแนนเฉลี่ยปี 2558	คะแนนต่ำสุดปี 2558	คะแนนสูงสุดปี 2558	ลำดับที่ใน OECD*
ทักษะทางการเงิน (21 คะแนน)	12.8	61.0	2.7	21.0	17
ความรู้ทางการเงิน (7 คะแนน)	3.9	55.7	0.0	7.0	26
พฤติกรรมทางการเงิน (9 คะแนน)	5.8	64.4	0.0	9.0	9
ทัศนคติทางการเงิน (5 คะแนน)	3.1	62.0	1.0	5.0	17

หมายเหตุ: *เปรียบเทียบกับ 30 ประเทศที่เข้าร่วมโครงการสำรวจทักษะทางการเงินทั่วโลกกับ OECD ในปี 2558

องค์ประกอบของทักษะทางการเงินและประเด็นที่คนไทยควรได้รับการพัฒนา

ความรู้ทางการเงิน: คนไทยมีคะแนนความรู้เฉลี่ยอยู่ที่ 3.9 (ร้อยละ 55.7) เป็นลำดับที่ 26 โดยส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจ ได้แก่ การคำนวณดอกเบี้ยทบต้น และประโยชน์ของการลงทุนในสินทรัพย์ที่หลากหลายเพื่อช่วยลดความเสี่ยงจากการลงทุน (การกระจายความเสี่ยง)

พฤติกรรมทางการเงิน: คนไทยมีคะแนนเฉลี่ย 5.8 (ร้อยละ 64.4) เป็นลำดับที่ 9 สำหรับพฤติกรรมที่คนไทยยังปฏิบัติไม่เหมาะสม คือ นิยมกู้เงินเมื่อมีเงินไม่พอใช้ อีกทั้งส่วนใหญ่ยังนิยมออมเงินในรูปแบบที่ให้ผลตอบแทนต่ำ และหวังพึ่งพาบุตรหรือคู่สมรสในการออกค่าใช้จ่ายหลังเกษียณ

ทัศนคติทางการเงิน: คนไทยมีทัศนคติต่อการออมในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.1 (ร้อยละ 62.0) เป็นลำดับที่ 17 คนไทยมีทัศนคติที่ดีต่อการออมเงินมากที่สุดเมื่อเทียบกับทัศนคติด้านอื่น

การวิเคราะห์ระดับทักษะทางการเงินเปรียบเทียบระหว่างปี 2558 และปี 2559

ผลของคะแนนที่นำมาเปรียบเทียบระหว่างปี 2558 และปี 2559 นั้นใช้วิธีการคำนวณตามมาตรฐาน OECD ปี 2558 ซึ่งทั้ง 2 ปีใช้ชุดคำถามและการคำนวณตามมาตรฐานเดียวกัน อย่างไรก็ตาม การเปรียบเทียบมีข้อจำกัดเกี่ยวกับการกระจายตัวของกลุ่มตัวอย่าง โดยการสำรวจในปี 2558 กลุ่มตัวอย่างส่วนภูมิภาคครอบคลุมเฉพาะบางจังหวัดที่สามารถเป็นตัวแทนของประชากรในแต่ละภูมิภาคได้ตามหลักการทางสถิติเท่านั้น

คะแนนทักษะทางการเงินในปี 2559 เทียบกับปี 2558 ทั้งในส่วนของคะแนนต่ำสุด คะแนนเฉลี่ย และคะแนนสูงสุด คือ คะแนนต่ำสุด 2.7 คะแนน คะแนนเฉลี่ย 12.8 คะแนน และคะแนนสูงสุด 21 คะแนนเต็ม อย่างไรก็ตาม ในระดับองค์ประกอบทักษะทางการเงิน พบว่า **ความรู้และพฤติกรรมทางการเงินในปี 2559 มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าปี 2558** กล่าวคือ ด้านความรู้ทางการเงินลดลง 0.5 คะแนน (ลดลงจากร้อยละ 55.7 ในปี 2558 เป็นร้อยละ 48.6 ในปี 2559 = ลดลงร้อยละ 7.1) และด้านพฤติกรรมทางการเงินลดลง 0.2 คะแนน (ลดลงจากร้อยละ 64.4 ในปี 2558 เป็นร้อยละ 62.2 ในปี 2559 = ลดลงร้อยละ 2.2) ทั้งนี้ สำหรับทัศนคติทางการเงินในปี 2559 มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าปี 2558 โดยสูงขึ้น 0.7 คะแนน (เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 62.0 ในปี 2558 เป็นร้อยละ 76.0 ในปี 2559 = เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.0) (รายละเอียดตามตารางที่ 7.2)

ตารางที่ 7.2: แสดงคะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงินและองค์ประกอบเปรียบเทียบระหว่างปี 2558 และปี 2559

ค่าเฉลี่ย (การคำนวณตาม มาตรฐาน OECD ปี 2558)	คะแนนเฉลี่ย		ร้อยละคะแนนเฉลี่ย		คะแนนต่ำสุด		คะแนนสูงสุด	
	ปี 58	ปี 59	ปี 58	ปี 59	ปี 58	ปี 59	ปี 58	ปี 59
ทักษะทางการเงิน (21 คะแนน)	12.8	12.8	61.0	61.0	2.7	2.7	21.0	21.0
ความรู้ทางการเงิน (7 คะแนน)	3.9	3.4	55.7	48.6	0.0	0.0	7.0	7.0
พฤติกรรมทางการเงิน (9 คะแนน)	5.8	5.6	64.4	62.2	0.0	0.0	9.0	9.0
ทัศนคติทางการเงิน (5 คะแนน)	3.1	3.8	62.0	76.0	1.0	1.0	5.0	5.0

ที่มา: สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ และคำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

เมื่อพิจารณาคะแนนตามเกณฑ์สูง-ต่ำ (เกณฑ์การพิจารณาคะแนนสูง-ต่ำ ตามตารางที่ 2) การกระจายตัวของคะแนนทักษะทางการเงินในปี 2559 มีลักษณะไม่แตกต่างจากปี 2558 กล่าวคือ คนไทยส่วนใหญ่มีคะแนนทักษะทางการเงินในระดับปานกลาง นอกจากนี้ สัดส่วนของผู้ที่ได้คะแนนทักษะทางการเงินในระดับสูงในปี 2559 นี้ เพิ่มขึ้นจากปี 2558 ร้อยละ 4.4 โดยเป็นผลมาจากองค์ประกอบด้านทัศนคติที่มีสัดส่วนผู้ที่ได้คะแนนในระดับสูงเพิ่มขึ้นจากปี 2558 มากถึงร้อยละ 32.4 อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบด้านความรู้ทางการเงินมีสัดส่วนของผู้ที่ได้คะแนนในระดับต่ำเพิ่มขึ้นจากปี 2558 ร้อยละ 15.2 ซึ่งอาจเป็นผลมาจากกลุ่มตัวอย่างปี 2558 ที่ทำการสำรวจในภูมิภาคเฉพาะบางจังหวัดตามหัวเมืองใหญ่เท่านั้น จึงมีความเป็นไปได้ที่กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวอาจมีระดับความรู้ทางการเงินสูงกว่า สำหรับด้านพฤติกรรมทางการเงินพบว่าสัดส่วนผู้ที่ได้คะแนนในระดับสูงลดลงร้อยละ 5.9 ในขณะที่สัดส่วนของผู้ที่ได้คะแนนพฤติกรรมทางการเงินในระดับปานกลางและต่ำเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.9 และร้อยละ 2.0 ตามลำดับ (รายละเอียดตามตารางที่ 7.3)

ตารางที่ 7.3: แสดงสัดส่วนของผู้ที่ได้คะแนนทักษะทางการเงินและองค์ประกอบตามเกณฑ์สูง-ต่ำ (ปี 2558 และ 2559)

สัดส่วนจำนวนคน (คะแนนเต็ม)	% คะแนนต่ำ ($< 6, \leq 2, \leq 2, \leq 2$)		% คะแนนปานกลาง		% คะแนนสูง ($> 14, \geq 5, \geq 6, > 3$)	
	ปี 58	ปี 59	ปี 58	ปี 59	ปี 58	ปี 59
ทักษะทางการเงิน (21 คะแนน)	1.6	2.9	66.2	60.5	32.2	36.6
ความรู้ทางการเงิน (7 คะแนน)	19.8	35.0	39.9	28.4	40.3	36.6
พฤติกรรมทางการเงิน (9 คะแนน)	4.0	6.0	35.7	39.6	60.3	54.4
ทัศนคติทางการเงิน (5 คะแนน)	18.3	0.8	34.4	19.5	47.3	79.7
<p>หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บเป็นเกณฑ์ในการกำหนดคะแนนในแต่ละด้านของคะแนนทักษะทางการเงิน ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน ตามลำดับ</p> <p>ที่มา: สํารวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ และคำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย</p>						

เพื่อความยั่งยืนที่ดี
อย่างยั่งยืนของไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทย

273 ถนนสามเสน แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200

Bank of Thailand Channel
Hotline1213 Channel

www.bot.or.th

@bankofthailand

bankofthailand
Hotline1213